

Begroting 2026

Voorwoord

Geachte inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties van Zwijndrecht en Heerjansdam, Geachte leden van de raad van de gemeente Zwijndrecht,

“Er is niets blijvends behalve verandering”, zo stelden [de oude Grieken](#) al. Zo pakweg 2.500 jaar later gaat de verandering onverminderd door. Voor velen van ons gevoelsmatig steeds sneller. Verandering zelf is de constante, hoe er mee om te gaan is elke dag weer een keuze.

Voor u ligt de laatste begroting van deze bestuursperiode en een belangrijke verandering in het komende begrotingsjaar zijn verkiezingen. De gemeenteraadskiezingen 2026 volgen kort op (wederom) een landelijke verkiezing. De landelijke politiek heeft laten zien dat te veel verandering, juist kan leiden tot stilstand in het nemen van beslissingen en het aanpakken van problemen.

Zwijndrecht laat op lokaal niveau verandering niet gelaten over zich heen komen. Inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners en de gemeente zijn elk op eigen(wijze) wijze bezig om verandering in ons leven, in de maatschappij en in de fysieke omgeving voor het goede te laten werken.

Zwijndrecht is geen rijke gemeente en zonder ingrijpen raken de reserves binnen afzienbare termijn uitgeput. In de Begroting 2025 vond een eerste bezuinigingsronde plaats. Verdere ingrijpende bezuinigingen voor 2026 en later zijn onvermijdelijk gebleken. Bij de behandeling van de Kadernota 2026 heeft de gemeenteraad ingestemd met het verder uitwerken van een bezuinigingspakket voor 2026-2029. De aanleiding voor de bezuinigingen ligt grotendeels buiten de invloedssfeer van het lokale bestuur, maar met deze bezuinigingen neemt het lokale bestuur wel zijn verantwoordelijkheid. In twee jaar tijd wordt met deze begroting voor een totaalbedrag van € 13,6 aan structurele bezuinigingen besloten. Een verandering die nodig is om baas in eigen portemonnee te blijven. Bezuinigingen die we niet wilden, maar op zijn Zwijndrechts wel hebben opgepakt. Niet alleen onze eigen budgetten zijn verlaagd, maar ook de begrotingen van onze gemeenschappelijke regelingen zijn mede door onze inzet naar beneden bijgesteld.

Met nadruk staat deze begroting niet alleen in het teken van bezuinigingen; ook onze lobby gaat onverminderd door. De landelijke lobby samen met de VNG is gericht op het voldoende financieren van taken van gemeenten. Meer specifiek zijn er incidenteel en structureel extra middelen voor Jeugdhulp beschikbaar gekomen. De begrote Zwijndrechtse uitgaven voor de Jeugdhulp zullen naar de laatste inzichten binnen de rijksmiddelen blijven als taakstellingen worden gehaald. Dit veronderstelt een beweging binnen de Jeugdhulp waar ook de rijksoverheid een aandeel in heeft. Deze ontwikkelingen blijven we op de voet volgen.

De landelijke lobby dient onverminderd te worden doorgezet op alle onderwerpen waar het knelt, we noemen als voorbeeld de tekortkomingen in de (BBP) systematiek voor indexering van het gemeentefonds, die voor gemeenten nadelig uitpakt.

De andere kant van de lobby is onze morele verontwaardiging over de verdeling van het gemeentefonds. Zwijndrecht en gemeenten die op haar lijken worden tekortgedaan en dreigen hun inwoners een onvoldoende voorzieningenniveau te kunnen bieden binnen de middelen die zij krijgen. Wij blijven actief, zitten aan tafel in Den Haag en werken hard aan een eerlijker systeem.

Ons beleid richt zich op investeren in maatschappelijke ontwikkeling, een gevarieerder woningaanbod en een mooie en veilige buitenruimte. Wat betekent dat? Zo maar een greep: Inzet op Veerkrachtige Buurten; diverse grotere woningbouwprojecten en duurzaam op klimaatverandering berekend groen- en infra onderhoud; vernieuwing van het Veerplein. Maar ook een en blijvend vergrote inzet op veiligheid in onze wijken en groen-blauw, zoals planvorming en -uitvoering voor het Develpark.

Dit alles zal uiteindelijk leiden tot een krachtiger Zwijndrecht. Dat alles doen we zonder de lokale lasten onevenredig te verhogen. Hiermee leggen we zo min mogelijk druk op de start van een nieuwe gemeenteraad en een nieuw college volgend jaar.

Ook in 2026 zal constant sprake zijn van verandering, maar het college ziet deze begroting als een solide basis om daar op in te spelen.

Het college van burgemeester en wethouders van Zwijndrecht.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	1
Hoofdstuk 1 Van kadernota naar begroting	2
Hoofdstuk 2 PROGRAMMAPLAN	5
Programma 1 Bestuur, dienstverlening, communicatie en participatie	6
Programma 2 Wonen, bouwen en wooncarrière	12
Programma 3 Armoedebestrijding en versterken lokale economie	17
Programma 4 Welzijn, zorg, sport en cultuur	23
Programma 5 Duurzame en veilige leefomgeving.....	30
Algemene dekkingsmiddelen.....	36
Financiën	37
Vennootschapsbelasting.....	38
Overhead.....	39
Doelstellingen programma's	40
BBV-indicatoren (verplichte indicatoren) – september 2025	58
Hoofdstuk 3: PARAGRAFEN.....	63
Paragraaf Lokale heffingen	64
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	73
Paragraaf Financiering.....	85
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	91
Paragraaf Bedrijfsvoering	96
Paragraaf Woo	102
Paragraaf Verbonden partijen	103
Paragraaf Grondbeleid	121
Hoofdstuk 4: FINANCIËLE BEGROTING.....	132

Hoofdstuk 1 Van kadernota naar begroting

1. Van de kadernota....

Op 15 juli 2025 heeft de raad de [Kadernota 2026](#) behandeld. De kadernota is het vertrekpunt voor deze begroting en heeft als uitgangspunt om Baas in Eigen Portemonnee te blijven.

De kadernota was weer een stap in het langer lopende traject van Zwijndrecht26. Centraal stond en staat het zo veel mogelijk invulling blijven geven aan Krachtig Zwijndrecht 2.0, met daarin de lange lijnen zoals uiteengezet in bijvoorbeeld de [Kadernota 2025](#). De uitdaging was en is om dat te doen binnen financiële kaders die meer en meer zijn gaan knellen. Met deze begroting komt de totale omvang van het pakket aan *structurele* ombuigingen op € 13,6 miljoen : € 5,5 miljoen (besloten in [Begroting 2025](#)), € 3 miljoen (besloten op raadsvoorstel [Kaders en richting voor verdere uitwerking maatregelen](#)) en tenslotte oplopend tot € 5,1 miljoen in de kadernota 2026.

Het is niet reëel noch verantwoord naar onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners om meteen na 2025 nogmaals in 2026 met een miljoenenpakket aan aanvullende bezuinigingen te komen. De diepere oorzaken van de tekorten liggen immers grotendeels buiten onze gemeentegrenzen. De financiële inzet is daarom geweest om te komen tot een sluitende begroting *vanaf het jaar 2028*.

Want de inhoud blijft leidend: het op de lange termijn leefbaar en levensvatbaar houden van Zwijndrecht op fysiek, sociaal en financieel terrein. Dit hebben we eerder schematisch weergegeven in de “gouden driehoek” en het versterken van een positieve spiraal:

Wat gaan we doen? **Welk** doel willen we bereiken? Dit staat beschreven in de programma's vanaf hoofdstuk 2, met aansluitend het overzicht met de activiteiten, doelen (resultaten) in handige tabelvorm.

Een begroting gaat nog altijd ook over de vraag: **hoeveel** gaat het kosten? Dat is in detail terug te lezen in de financiële begroting (het tweede gedeelte van het begrotingsboek, hoofdstuk 4).

Eerst maken we inzichtelijk welke mutaties nog hebben plaatsgevonden tussen het vaststellen van de kadernota en het behandelen van deze begroting en hoe we tot een sluitende meerjarenbegroting zijn gekomen.

Daarom starten we met een overzicht van het geraamd resultaat ten tijde van de Kadernota 2026:

Geraamd resultaat	2026	2027	2028	2029
Geraamd resultaat per 8-4-2025	-10.047	-9.185	-8.163	-9.140
Gemeentefonds eerdere circulaires	149	186	275	260
Reguliere ontwikkeling inkomsten	9.303	8.389	5.011	4.920
Reguliere ontwikkeling lokale uitaven	-2.149	-2.149	-2.149	-2.149
Ontwikkelingen verbonden partijen	-1.375	-297	131	698
Autonome & wettelijke ontwikkelingen	pm	pm	pm	pm
Actualisatie kapitaallasten	232	276	224	305
Beleidsknoppen Zwijndrecht 26	1.230	2.100	4.871	5.131
Geraamd resultaat Kadernota 2026	-2.658	-678	199	25

2. ...naar een sluitende begroting

In de zomer hebben we de uitgangspunten uit de kadernota verwerkt tot een begroting. Hierover heeft de gemeenteraad [een memo](#) ontvangen. Die memo was de basis voor het gesprek in de de Carrousel van 16 september.

In de memo werd een bijgesteld financieel beeld geschetst:

Omschrijving	2026	2027	2028	2029
Geraamd resultaat Kadernota 2026	-2.658	-678	199	25
Vergoeding eerste inrichting onderwijsleer-pakket basisschool Hilal (2025-0051443)	-16	-16	-16	-16
Aankoop Schoolgebouw Loket	-249	-249	-249	-249
Hogere exploitatiebijdrage Zwembad	-240	-240	-240	-240
Dekking verhoogde bijdrage Zwembad	240	240	240	240
Meicirculaire 2025	354	382	137	355
Begroting GR Sociaal 2026-2029	314	314	314	314
Effect CAO gemeenten 2025-2027	650	0	0	0
Dekking 2 amendementen Kadernota uit geraamd resultaat	-	-65	-146	-146
Begrotingssaldo bestuurlijk memo	-1.604	-311	240	284

Naast de bestuurlijke mutaties werd in het memo aangegeven dat we, op basis van de voortgangsrapportage bezuinigingen 2025, verwachten dat een deel van de bezuinigingen structureel niet gerealiseerd zal worden binnen een bandbreedte van € 250.000 tot € 500.000 (op een totaal van € 5,5 miljoen aan besloten bezuinigingen bij de Begroting 2025).

3. Financieel beeld begroting 2026

Met de voorliggende begroting zijn we tot een vanaf 2028 reëel en structureel sluitende begroting gekomen. De begroting bevat nog een enkele mutatie sinds de carrousel van 16 september:

Verklaring verschil tussen bestuurlijk memo - begroting 2025	2026	2027	2028	2029
Geraamd resultaat uit bestuurlijk memo	-1.604	-311	240	284
Algemene regeling 64+	-200	-200	-200	-200
Lik op stuk afvalbeleid (2025-0047878 RV)	-100	-100	-	-
Technische mutaties/bijstellingen				
Rentemutaties	16	-46	115	54
Kapitaallasten	24	28	-57	69
Areaaluitbeiding, hogere inkomsten uit heffingen	59	69	63	65
Overige verschillen	-27	17	20	19
Geraamd resultaat Begroting 2026	-1.832	-543	182	291

Bedragen x € 1.000

Het geraamde resultaat laat het beeld zien conform de ingezette financiële strategie: we komen tot een reëel en structureel sluitende begroting vanaf 2028. In de eerste twee jaar een tekort, vanaf 2028 een (kleine) plus. Tekorten komen uiteindelijk ten laste van de algemene reserve. Bezuinigingen krijgen vorm in 2026 en 2027 en bouwen op: het ingroeipad.

Vanaf 2028 sluit de begroting met € 0,2 miljoen in 2028 en € 0,3 miljoen in 2029. In hoofdstuk 4 - het financiële deel van de begroting – is deze structurele sluitendheid verder uitgewerkt. Ook in de paragraaf Risicobeheersing en weerstandsvermogen kunt u hier meer over lezen.

Bij de bezuinigingen op WMO en Jeugd is een randvoorwaarde dat er nog diverse lokale verordeningen aanpassing behoeven. De besluitvorming in de raad op de lokale verordeningen voor WMO en Jeugdhulp staat gepland in december 2025.

In de tweede bestuursrapportage 2025 wordt op detailniveau toegelicht hoe de maatregelen die in de 2^e monitor bezuinigingen als problematisch (oranje) zijn aangegeven, invulling wordt gegeven. Het gaat vooral om bezuinigingen die op de regio drukken, waardoor we te maken hebben en mede afhankelijk zijn van meerdere organisaties.

Het definitief structureel niet te realiseren bedrag is € 200.000 en komt daarmee uit onder de afgegeven bandbreedte. Het is niet mogelijk gebleken om tot een algemene regeling te komen die inhoudelijk en financieel tot de gewenste resultaten leidt. Dit is de eerste post in bovenstaande tabel.

De financiële uitdagingen blijven groot. De lobby in en richting Den Haag zal ononderbroken worden voortgezet, want zowel oorzaak als oplossing van de financiële krapte ligt niet in Zwijndrecht alleen. We zijn er van overtuigd dat Zwijndrecht nog krachtiger zou zijn, bij een voldoende financiering van gemeentelijke taken in het algemeen, en de Zwijndrechtse situatie in het bijzonder.

Met deze begroting laten we aan het bestuur dat na de gemeenteraadsverkiezingen van 2026 aan de slag gaat, een basis achter waarmee verder gewerkt kan worden aan een krachtiger Zwijndrecht waar wij onverminderd voor gaan.

Begroting 2026 – 2029

Hoofdstuk 2 PROGRAMMAPLAN

Programma 1 Bestuur, dienstverlening, communicatie en participatie

1.1 Inleiding

Een ‘Krachtig Zwijndrecht’ is een Zwijndrecht waarin inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners en gemeente in vertrouwen met elkaar werken aan maatschappelijke opgaven. De gemeente is er vooral om te voorzien in zorg, huisvesting, gedegen onderwijs, werk en een schone en veilige leef- en werkomgeving. Zo bouwen we verder aan een Zwijndrecht en Heerjansdam van en voor inwoners. Voor het derde jaar op rij geven we uitvoering aan het programma Bouwen aan Vertrouwen. Vertrouwen komt te voet en gaat te paard en daarom blijft de manier waarop we onze dienstverlening inrichten, onze communicatie en de manier waarop we via participatie inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners betrekken één van onze belangrijkste opgaven.

We staan daarbij voor de nodige uitdagingen. De relatie tussen de gemeente en onze nationale overheid staat al jaren op meerdere manieren onder druk. Of het nu gaat om onvoldoende beleidsvrijheid en middelen voor het uitvoeren van onze taken of de onzekerheid van de ontwikkeling van het gemeentefonds. Dit leidt in Zwijndrecht tot stevige bezuinigingen die van invloed zijn op de uitvoerbaarheid van onze opgaven. We wachten echter niet af maar doen hier zelf ook wat aan. We blijven op onderwerpen die voor Zwijndrecht belangrijk zijn een stevige lobby voeren in de regio, de provincie en landelijk. De uitkomsten van de landelijke en lokale verkiezingen bepalen de koers die we vanaf de tweede helft van 2026 zullen varen. Op basis daarvan wordt ook bepaald of en hoe het “Programma Bouwen aan Vertrouwen: Zwijndrecht. Dat is Thuiskomen!” vervolg krijgt.

1.2 Opgave Bouwen aan vertrouwen: “Zwijndrecht. Dat is thuiskomen!”.

Het Programma Bouwen aan Vertrouwen loopt tot en met 2026. In deze raadsperiode is gewerkt aan doorontwikkeling en verbetering van de gemeentelijke dienstverlening, communicatie en wijze waarop we invulling geven aan participatie in Zwijndrecht. In 2025 is voor de tweede keer de Quick Scan Lokale Democratie uitgevoerd. De opbrengsten hiervan worden meegenomen in de uitvoering van het Programma Bouwen aan Vertrouwen in 2026.

Dienstverlening

In Zwijndrecht willen we dat inwoners en ondernemers zich gezien en gehoord voelen. Daarvoor is het belangrijk dat we in contact blijven en onze dienstverlening tegen het licht houden. De afgelopen jaren hebben we diverse stappen gezet om, naast participatie en communicatie, ook onze dienstverlening te verbeteren. Dit doen we door in 2026 verschillende projecten uit te voeren die de dienstverlening van de gemeente versterken:

- **Huis van de gemeente:** We werken verder aan de ontvangstfunctie. In 2026 werken we verder aan de laagdrempelige en gastvrije ontvangst en aan een toegankelijker en veiliger gemeentehuis. De medewerkers dienstverlening (gastheer, gastvrouw) zijn gestart in 2025. Zij heten de bezoekers welkom en wijzen hen de weg binnen het gebouw. Daarnaast werken we aan de verdere herinrichting van de begane grond en de bewegwijzering in het gemeentehuis. Bezoekers weten daardoor sneller en beter waar ze naar toe moeten voor hun afspraak en met hun vragen.
- **Digitalisering gemeentelijke producten:** We brengen in beeld welke gemeentelijke producten kunnen worden gedigitaliseerd en wat daarvoor nodig is. Voor mensen die dat prettig vinden willen we het makkelijker maken om producten en diensten digitaal aan te vragen. De deuren van het gemeentehuis staan open voor de inwoners die dat liever willen.
- **Doorontwikkeling gemeentelijke dienstverlening:** In 2026 werken we met een vakgroep dienstverlening die (kleine) initiatieven ontwikkelt om onze dienstverlening te blijven verbeteren en aan te scherpen waar nodig. De digitale dienstverlening blijft een belangrijk speerpunt binnen de gemeentelijke organisatie. Naast de vakgroep dienstverlening werken we met een mediateam dat samen met Dienstverlening Drechtsteden verantwoordelijk is voor telefonie en webcare. Het

Mediateam is een schakel tussen de organisatie en de samenleving en levert een belangrijke bijdrage aan het verbeteren en verduidelijken van onze digitale communicatie richting onze inwoners én richting onze collega's.

Participatie

Met de participatievisie en -verordening als basis en door steeds met inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners en projectleiders in gesprek te zijn krijgt participatie in Zwijndrecht steeds meer vorm. We vinden het belangrijk dat inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners betrokken kunnen zijn bij hun directe (leef)omgeving en dat voor hen duidelijk is welke inbreng zij hierbij kunnen hebben. Tot nu toe hebben we vooral de focus gehad op inwonersparticipatie en het inrichten van participatie onder de omgevingswet. Met ingang van 2026 verleggen we de focus naar overheidsparticipatie. Hierbij nemen inwoners of organisaties het initiatief en de gemeente sluit aan, faciliteert en ondersteunt. In Zwijndrecht doen we dat door PAK AAN! uit te breiden met het uitdaagrecht. In 2026 gaan we (verder) aan de slag met:

- **Participatievisie en -verordening:** We implementeren de participatievisie en -verordening en de bijbehorende toolkit voor participatie in Zwijndrecht.
- **PAK AAN!:** Om aan de nieuwe wet 'versterking participatie op decentraal niveau' te voldoen die op 1 januari 2025 in werking is getreden, breiden we Pak Aan uit met het Uitdaagrecht. Bij het uitdaagrecht kunnen inwoners of maatschappelijke organisaties de gemeente vragen taken aan hen over te dragen als zij denken die beter of goedkoper te kunnen uitvoeren. Dit is een van de onderdelen die is opgenomen in de Participatieverordening Zwijndrecht. In 2026 werken we verder uit wat dit voor de gemeente Zwijndrecht betekent. In 2026 onderzoeken we verder waar en hoe we de huidige aanpak van Pak Aan kunnen doorontwikkelen. Zo kijken we naar hoe we Pak Aan nog beter onder de aandacht kunnen brengen bij alle verschillende doelgroepen in Zwijndrecht. We onderzoeken ook hoe we meer initiatieven kunnen ondersteunen die inwoners samenbrengen die elkaar in het dagelijks leven niet of niet zo snel ontmoeten. Dit om de sociale cohesie in de wijken van Zwijndrecht te versterken.
- **Wijkplatforms en Dorpsraad:** In 2024 en 2025 is gewerkt aan de verbetering van de samenwerking met de wijkplatforms en Dorpsraad en de verdere professionalisering van de platforms. In 2026 focussen we vooral op het ondersteunen van de platforms bij het invullen van hun rol in de wijk en het aanboren van andere vormen van financiering.
- **Kinder- en jongerenparticipatie:** In 2026 gaan we enthousiast verder met het betrekken van kinderen en jongeren bij onderwerpen die hen nu en in de toekomst raken. De kinderburgemeester en kinderambassadeurs zijn inmiddels een vast onderdeel van ons participatieaanbod. De kinderburgemeester- en ambassadeurs blijven in 2025/2026 voor het eerst voor het tweede jaar aan. Een verlenging van de termijn biedt mogelijkheden om met de kinderen de verdieping in hun rol op te zoeken en daarmee hun inbreng te versterken. De doelstelling is om vanuit de organisatie de kinderen bij minimaal 4 projecten en/of activiteiten te betrekken.
- In 2026 zal **het project Havo-P van het Walburgcollege** opnieuw plaatsvinden. Deze leerlingen gaan onderzoek doen in de wijk Walburg en adviseren de gemeente. We blijven verder de initiatieven van jongeren, scholen en bijvoorbeeld MijnMETS (voorheen Stichting Jong Zwijndrecht) ondersteunen. In samenwerking met de gemeenteraad en Pro Demos worden er voor leerlingen van zowel groep 7/8 als voor de middelbare scholieren bezoeken aan het gemeentehuis georganiseerd. Waar er vraag is, ondersteunen we initiatieven voor jongeren die aansluiten bij de aanstaande verkiezingen.

Communicatie

Bouwen aan vertrouwen vraagt blijvend aandacht en inzet vanuit Communicatie. Op het gebied van communicatie hebben we in de afgelopen jaren grote stappen gezet met de verbetering van de gemeentelijke website, de vereenvoudiging van onze brieven en een nieuwe herkenbare huisstijl. We werken aan de verbetering van onze communicatie en willen ervoor zorgen dat:

- We goed uitleggen hoe we tot besluiten zijn gekomen en hoe de inbreng van inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners hierin is meegenomen.
- We snel, duidelijk en volledig antwoord geven op vragen vanuit de samenleving.
- Onze communicatie uitnodigend, duidelijk en toegankelijk is voor iedereen.
- We geen ingewikkelde taal gebruiken en zorgen dat onze boodschappen helder en concreet zijn.

We maken gebruik van verschillende communicatiekanalen – van onze website en sociale media, tot lokale media, nieuwsbrieven, posters en persoonlijke brieven – afhankelijk van de doelgroep en het onderwerp. Zo zorgen we dat onze informatie zoveel mogelijk mensen bereikt. In 2026 gaan we verder aan de slag met de volgende onderwerpen:

- **Gemeentelijke website en apps:** We werken aan het stroomlijnen en actueel houden van onze gemeentelijke website en apps. We monitoren de gemeentelijke website voortdurend, waarbij we deze kunnen aanpassen aan de behoeften en zoekopdrachten van bezoekers. Ook monitoren we de toegankelijkheid en kwaliteit van de website en passen deze zo nodig aan. Informatie die nu nog op andere gemeentelijke sites staat integreren we waar mogelijk binnen de gemeentelijke website. We onderzoeken of de wijkenwebsite nog voldoet en of wij deze kunnen integreren binnen de gemeentelijke website.
- **Uitvoering communicatiekalender:** Op basis van de jaarlijks terugkerende maatschappelijke issues hebben we een contentkalender opgesteld voor het sociaal domein (MO). Hierin geven we aan, in overleg met de betrokken bestuurders, welke onderwerpen we in 2026 aandacht besteden in de externe communicatie.
- **Duidelijke communicatie:** Een groot deel van de huidige medewerkers van alle afdelingen is getraind in Duidelijke Taal. Dat betekent dat we in onze communicatie teksten gebruiken op B1 niveau. Deze training is in 2026 onderdeel van het inwerkprogramma voor nieuwe medewerkers en de komende jaren worden herhalingsstrainingen aangeboden. Ook gaan we verder met het verbeteren van onze schriftelijke communicatie via brieven.

1.2.1 Sustainable Development Goals (SDG's)

Met de uitvoering van het raadsprogramma draagt Zwijndrecht bij aan meerdere van de mondiale doelen om de wereld tot een betere plek te maken. Specifieke bijdragen in dit programma zijn:

Sterke publieke diensten: we werken samen met maatschappelijke partners lokaal, in de Drechtsteden en in Zuid Holland Zuid aan de manier waarop we producten en diensten bieden waarvoor we als gemeente verantwoordelijk zijn en hoe we deze toegankelijk maken voor inwoners. In het gemeentehuis werken we samen met onder andere de Sociale Dienst Drechtsteden en het Vivera Sociaal Wijkteam in het loket waar inwoners en ondernemers met al hun vragen terecht kunnen.

Partnerschap om doelen te bereiken: Lokaal werken we samen met inwoners en maatschappelijke partners aan maatschappelijke en ruimtelijke vraagstukken zoals wonen, armoede, welzijn en zorg. Regionaal werken we samen vanuit de Groeiagenda (Zuid-Holland Zuid) en via Smart Delta Drechtsteden aan het bereiken van gezamenlijke doelen op het gebied van bijvoorbeeld wonen, duurzaamheid en brede welvaart.

1.3 Overige programmaonderdelen

Gemeente Dordrecht, Domein Bedrijfsvoering Drechtsteden (DBD), voorheen Servicegemeente Dordrecht

Een groot deel van onze bedrijfsvoeringstaken (zoals ICT, personeelszaken, juridische zaken, financiële administratie, verzekeringen en inkoop) voert de gemeente Dordrecht voor ons uit. Het betreffende onderdeel, Domein Bedrijfsvoering Drechtsteden (DBD) werkt aan efficiëntie, kwaliteitsverbetering, innovatie van de dienstverlening aan gemeenten. We hebben met de gemeente Dordrecht afgesproken dat zij hier een periode van 4 jaar (2022 – 2025) aan mogen werken en dat wij in deze periode geen grote wijzigingen doorvoeren in onze dienstverleningsovereenkomsten. De gewenste beweging is nog niet gerealiseerd. Momenteel wordt bestuurlijk verkend of met een verlenging van een jaar tot definitieve invulling gekomen kan worden. Op basis van een transparante producten en dienstencatalogus, een sturingsmodel en financieringsmodel kunnen we in 2026 keuzes maken over de door ons gewenste diensten en producten die we bij Dordrecht willen afnemen. De dienstverleningsovereenkomst zal daarop dan worden aangepast.

In 2025 is de dienstverlening van Dordrecht/Communicatie beëindigd en ondergebracht in de Zwijndrechtse organisatie. Daarbij is de in de begroting 2025 door uw raad vastgestelde bezuiniging op de basisdienstverlening van gemeente Dordrecht, met name op de onderdelen Communicatie en Juridische Zaken uitgevoerd.

Regionale samenwerking

Smart Delta Drechtsteden

In de ruimtelijk economische samenwerking Smart Delta Drechtsteden, werken de deelnemende gemeenten samen in een bestuurlijke werkgroep op onderdelen als Wonen en Volkshuisvesting, Bouwen en Ruimtelijke Ontwikkeling, Werken en Economie, Bereikbaarheid en Mobiliteit en Energie en Duurzaamheid. Eind 2024 is er gestart met een onderzoek naar deze samenwerking om te bezien waar verbeteringen kunnen worden doorgevoerd. Heel 2025 wordt gebruikt om de transitie door te voeren en de financiën opnieuw te bezien. De consequenties daarvan worden eind 2025 of begin 2026 duidelijk. Zwijndrecht dient in deze fase ook nog te bepalen, in het licht van de bezuinigingen, of deelname aan deze regionale samenwerking nog opportuun is om de doelen te kunnen bereiken.

Regiodeal 5e Tranche

In 2024 in aan de regio Drechtsteden-Gorinchem €25 miljoen toegekend. Zwijndrecht zal in 2026 ook verder uitvoering geven aan de projecten waarvoor een Regiodeal bijdrage is toegekend, waaronder:

- **De opgave Veerkrachtige Buurten:** de opgave Veerkrachtige buurten en specifiek de rijke ontwikkeldag op de scholen in de focusbuurten. In 2026 ligt de focus op het verder ontwikkelen van de rijke ontwikkeldag aan de hand van de eerste ervaringen op twee locaties in Zwijndrecht en uitbreiding naar een derde locatie.
- **Verbeteren van het brede welzijn in het Develpark.** Dit gebeurt onder de noemer van de groenblauwe dooradering van het park waarbij expliciet zaken als biodiversiteit, waterberging en hittestress worden genoemd. De Regio Deal biedt een mooie gelegenheid om te bezien hoe kwaliteit en levendigheid aan deze bijzondere plek binnen de gemeente Zwijndrecht kan worden toegevoegd. Ondanks de mooie uitgangspositie is de veiligheid en het gevoel van veiligheid in het Develpark de afgelopen jaren teruggelopen. We zien kansen om met de beschikbare middelen te komen tot een plan om het Develpark (het groene hart van Zwijndrecht) aantrekkelijker te maken en de potentie optimaal te kunnen benutten. In het tweede kwartaal van 2026 nemen wij u als Raad mee in de mogelijkheden die dit met zich meebrengt.

- [De metropolitane fietsroute Dordrecht-Rotterdam](#) (via Zwijndrecht, Hendrik-Ido-Ambacht en Ridderkerk): het ontwerp te optimaliseren en meekoppelkansen te zoeken met bestaande investeringsprojecten in de openbare ruimte waar dat kan, om zodoende de fietsers optimaal door Zwijndrecht te begeleiden.
- [Sociaal handhaven in kwetsbare wijken](#) (samen met Gorinchem en Dordrecht). Om te zorgen dat de regio ook in de toekomst een aantrekkelijk gebied blijft om te wonen, te werken en te recreëren is investeren noodzakelijk.

Dankzij deze Regio Deal kan er weer een bijdrage worden geleverd aan de brede welvaart in onze regio.

Verkiezingen

In 2026 vinden de gemeenteraadsverkiezingen plaats. De organisatie van de verkiezingen en de werkwijze voor de vaststelling van de verkiezingsuitslag is voor de gemeente en vele vrijwilligers een intensief proces. In 2026 besteden we vanuit het lokale inclusiebeleid extra aandacht aan de toegankelijkheid van stemlocaties en de communicatie hierover.

1.4 [Effectindicatoren](#)

In de Monitor effectindicatoren zijn voor Programma 1 Bestuur, dienstverlening, communicatie en participatie de volgende effectindicatoren opgenomen:

- **Vertrouwen in de samenwerking**
Om zicht te krijgen op hoe de samenwerking door inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners wordt ervaren bij maatschappelijke en ruimtelijke opgaven, is in 2024 een feedbackformulier ontwikkeld.
- **Inbreng kinderen**
Minimaal 4 onderwerpen of projecten met inbreng.
- **Inbreng jongeren**
Minimaal 4 onderwerpen of projecten met inbreng.

Twee maal per jaar (bij de eerste en tweede bestuursrapportage) wordt gerapporteerd over de stand van zaken van deze effectindicatoren.

1.5 [Wat mag het kosten?](#)

Programma 1 Dienstverlening en bestuur, communicatie en participatie	Rekening 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	-7.816	3.218	-4.598	-7.976	2.486	-5.490	-8.652	3.362	-5.290
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0	0	10	10
Resultaat	-7.816	3.218	-4.598	-7.976	2.486	-5.490	-8.652	3.372	-5.280

- = Nadelig / + = Voordelig

Programma 2 Wonen, bouwen en wooncarrière

2.1 Inleiding

Zwijndrecht houdt vast aan de ambitie om het evenwicht op de woningmarkt en daarmee in de bevolkingssamenstelling te herstellen en te bouwen aan gemengde en duurzame wijken en buurten waarin inwoners elkaar ontmoeten, van elkaar leren en waar het prettig wonen is. Om dit te bereiken blijft het noodzakelijk de woningvoorraad aan te passen en in balans te brengen. We bouwen gemengd waarbij het accent ligt op het toevoegen van woningen in het middeldure en dure segment, dat doen we zowel met nieuwbouwprojecten, als met renovatie en herstructurering. Zo bieden we inwoners kans om door te stromen binnen de gemeentegrenzen (wooncarrière) en ontstaan in het betaalbare woonsegment kansen voor starters.

In Zwijndrecht wonen bijna 45.000 inwoners in bijna 21.000 woningen. Hiervan is ongeveer 37% in bezit van een corporatie, daarnaast is er ongeveer 3% particuliere huur in het sociale segment. In totaal is er dus sprake van bijna 40% sociale huurwoningen ten opzichte van een landelijk gemiddelde van 29%. De categorie goedkope koopwoningen (WOZ waarde tot 284.000 euro) betreft 42% van het totaal aantal koopwoningen. Dat is ruim 7 procentpunt hoger dan in Nederland. De gemiddelde WOZ-waarde in Zwijndrecht ligt dan ook 16% lager dan in Nederland. In Zwijndrecht valt 82% van de koopwoningen onder de betaalbaarheidsgrens van 405.000 euro. Deze cijfers bevestigen de noodzaak om te sturen op de woningvoorraad door gevarieerd te bouwen, maar het accent te leggen op het toevoegen van woningen in het middeldure en dure segment.

De woningvoorraad in Zwijndrecht kent dus veel goedkope woningen en een hoog percentage sociale huurwoningen. Zwijndrecht is daarmee al decennia een betaalbare en aantrekkelijke vestigings- en woongemeente voor mensen met een kleine beurs. Het gemiddeld besteedbaar inkomen van huishoudens in Zwijndrecht ligt dan ook fors lager dan het landelijk gemiddelde. De huidige woningvoorraad zorgt ervoor dat mensen die financieel in staat zijn wooncarrière te maken de gemeente verlaten. Dit heeft helaas een nadelig effect op de kostenontwikkeling in het sociaal domein en zet daarmee druk op de gemeentelijke financiën. Inmiddels is gebleken dat bij een aantrekkelijk aanbod in een aanvullend woonprogramma vertrekkers ook weer naar Zwijndrecht instromen.

2.2 Opgave goed wonen

De opgave goed wonen zorgt voor een integrale invulling van onze woningbouwambitie. Naast de bouw van woningen sturen we op gerichte transformatie en kwaliteitsverbetering in het sociale huursegment. We werken hiervoor nauw samen met de woningcorporaties, volgens de Prestatie Afspraken Lange Termijn (PALT). Deze afspraken zijn gericht op aantallen en ook op betaalbaarheid, duurzaamheid en de kwaliteit van de sociale huurwoningen. Er is momenteel een planvoorraad van ongeveer 3.500 woningen opgenomen in de Planmonitor.

In 2026 worden er ongeveer 260 woningen toegevoegd in de volgende (deel)projecten: Euryza, Lindesteyn, de WIJCK, Bostuinen, Maasterras-West en Lindelaan. Daarnaast start de vernieuwbouw in onder andere de planetenbuurt en worden 19 zorgwoningen toegevoegd in het project van 't Hoff. De voorbereiding en voorbereidende werkzaamheden in de Passage, Koninginneweg/Afslag, de Noordoevers en Walburg gaan daarbij door en particuliere initiatieven ondersteunen we onder andere via de intake- en omgevingstafel zodat deze sneller gerealiseerd worden. De raad wordt op de hoogte gehouden en in positie gebracht om te sturen op de ontwikkelingen via de rapportage grote projecten, het meerjarenprogramma gebiedsontwikkelingen en de jaarlijks aangeboden bustour langs de projecten.

De opgave goed wonen kent een eigen rapportagestructuur. Het Meerjarenprogramma Gebiedsontwikkeling (MPG) wordt separaat aan de raad aangeboden, maar dient als bijlage bij de begroting en wordt voorzien van een aparte GEHEIME bijlage rapportage gebiedsontwikkeling. In het MPG wordt

ook een deel van de in de begroting opgenomen paragraaf grondbeleid verwerkt. Hierin is het verloop van de grondexploitatie, reserves en voorzieningen vermeld.

2.2.1 Sustainable Development Goals (SDG's)

Met de uitvoering van het raadsprogramma draagt Zwijndrecht bij aan meerdere van de mondiale doelen om de wereld tot een betere plek te maken. Specifieke bijdragen in dit programma zijn:

Eerlijk werk en economische groei: binnen de bovengenoemde inventarisatie en participatie wordt ook het economisch beleid ingebracht. Economische groei vindt niet alleen plaats door het streven naar evenwicht in de bevolkingsopbouw, maar ook door het aanbieden van woonomgevingen voor werknemers van het Zwijndrechtse bedrijfsleven. Beide dragen bij aan gezondheid en welbevinden van onze inwoners. Dit draagt bij aan een grotere belastbaarheid in werk en privé.

Industrie, innovatie en infrastructuur: binnen het programma wonen, bouwen en wooncarrière wordt, met name in de initiatief- en definitiefase veel aandacht geschonken aan mobiliteit. Alle milieu aspecten vanuit infrastructuur, industrie en bedrijvigheid worden onderzocht en, indien nodig en mogelijk, verminderd. Innovatieve ontwikkelingen worden voor zover mogelijk in de projecten meegenomen. Om de leefomgevingskwaliteit te optimaliseren wordt ingezet op mobiliteitstransitie conform het gemeentelijk verkeers- en vervoersplan.

Duurzame steden en gemeenschappen: Bij de start van ruimtelijke projecten in Zwijndrecht wordt veel aandacht besteed aan fysieke en sociale duurzaamheid. Dit gebeurt door een uitgebreide inventarisatie en door samenwerking met interne en externe partijen (participatie). Een goed voorbeeld hiervan is de voorbereiding van de ruimtelijke ontwikkelingslijnen voor Noord. Hier vond brede participatie plaats, waarvan de uitkomsten worden verwerkt in het Masterplan. In de volgende fase – de definitiefase – worden deze plannen verder uitgewerkt in concrete projecten. Bij de uitwerking van projecten, zoals omgevingsplannen of voorbereidingen voor uitvoering, worden opnieuw alle beleidsuitgangspunten geïnventariseerd. Ook wordt participatie opnieuw toegepast en worden de resultaten verwerkt. Zo zorgt de gemeente ervoor dat nieuwe wijken duurzaam worden ontwikkeld en goed functioneren.

2.3 Effectindicatoren

Een divers woningaanbod in Zwijndrecht draagt bij aan een (meer) evenwichtige samenstelling van de bevolking in Zwijndrecht. Om de balans in de woningvoorraad te monitoren worden drie indicatoren gevolgd, die in gezamenlijkheid iets zeggen over de balans:

- **% koopwoningen per WOZ waarde categorie**

De WOZ waarde grens gekoppeld aan de categorie verschilt per jaar. Als definitie is gehanteerd:

- goedkoop: WOZ waarde van € 50.000 tot 70% betaalbaarheidsgrens.
streefwaarde: Aantal goedkope koopwoningen als maximum handhaven, maar als % van de voorraad koopwoningen verminderen. De bovengrens van 'goedkoop' is in 2024 een WOZ waarde van € 275.000 en in 2025 € 284.000 (70% van betaalbaarheidsgrens). De betaalbaarheidsgrens komt overeen met de grens gehanteerd in de jaarlijkse planmonitor voor de provincie.
- betaalbaar: WOZ waarde van bovengrens goedkoop tot betaalbaarheidsgrens.
streefwaarde: Aantal betaalbare koopwoningen uitbreiden, maar als percentage van de totale voorraad koopwoningen maximaal gelijk houden. De bovengrens van 'betaalbaar' is in 2024 een WOZ waarde van € 390.000 en in 2025 € 405.000. De betaalbaarheidsgrens komt overeen met de grens gehanteerd in de jaarlijkse planmonitor voor de provincie.
- middelduur: WOZ waarde van bovengrens betaalbaar tot 120% NHG-grens
streefwaarde: Aantal middeldure koopwoningen uitbreiden. De bovengrens van middelduur is in 2024 een WOZ waarde van € 520.000 en in 2025 WOZ waarde € 540.000 (120% van NHG-grens).
- duur: WOZ waarde vanaf 120% NHG grens.
streefwaarde: Aantal dure koopwoningen uitbreiden (in 2025 een WOZ waarde vanaf €540.000).

- **% sociale huurwoningen van de totale woningvoorraad**

streefwaarde: Aantal sociale huurwoningen gelijk houden, maar percentage verminderen door verruiming van de woningvoorraad.

- **% sociale huurwoningen tot 2^e aftoppingsgrens van totale woningvoorraad**

De aftoppingsgrens wordt jaarlijks herzien.

streefwaarde: Aandeel sociale huurwoningen tot de tweede aftoppingsgrens verlagen naar 28% door differentiatie bij renovatie en herstructurering.

Door te werken aan een evenwichtige woningvoorraad bereikt de gemeente Zwijndrecht een (meer) evenwichtige samenstelling van de bevolking in de gemeente en in de wijken. Hierdoor kunnen meer voorzieningen in stand worden gehouden, lasten beter in gezamenlijkheid gedragen worden en is er ruimte voor mensen met verschillende woonbehoeften. Dit draagt bij aan een inclusiever, veerkrachtiger en duurzamer Zwijndrecht. Evenwicht in de samenstelling van de bevolking in Zwijndrecht wil zeggen dat er voldoende besteedbaar inkomen is om de lasten binnen de gemeente te dragen en de voorzieningen in stand te houden. Deze indicator kan ook in beeld worden gebracht op wijk- en buurtniveau en zegt daarmee ook iets over gemixte wijken.

- **Gemiddeld besteedbaar inkomen per huishouden**

streefwaarde; Een evenwichtiger woningaanbod zou moeten leiden tot een evenwichtiger bevolkingssamenstelling en dus een hoger gemiddeld besteedbaar inkomen per huishouden in Zwijndrecht. Het gemiddeld besteedbaar inkomen wordt echter ook door andere factoren beïnvloed zoals inflatie.

Tweemaal per jaar (bij de Eerste en Tweede Bestuursrapportage) wordt gerapporteerd over de stand van zaken van deze effectindicatoren.

2.3 Wat mag het kosten?

Programma 2 Wonen, bouwen en wooncarrière	Rekening 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	-28.756	18.662	-10.094	-33.378	21.507	-11.870	-23.960	11.320	-12.640
Mutaties reserves	-6.711	3.866	-2.846	-1.384	1.908	525	-1.380	1.623	244
Resultaat	-35.467	22.528	-12.940	-34.762	23.416	-11.346	-25.340	12.944	-12.396

- = Nadelig / + = Voordelig

Programma 3 Armoedebestrijding en versterken lokale economie

3.1 Inleiding

Vanuit het raadsprogramma 'Krachtig Zwijndrecht 2.0' werken we in 2026 verder aan een sociaal en economisch veerkrachtig Zwijndrecht. Onze inzet op armoedebestrijding en een veerkrachtige lokale economie loopt daarbij hand in hand. Want een sterke lokale economie draagt bij aan meer kansen voor inwoners en een effectieve aanpak van armoede zorgt ervoor dat zoveel mogelijk inwoners kunnen meedoen en meeprofiteren van die kansen.

De afgelopen jaren hebben we in zowel het sociaal als het economisch domein belangrijke stappen gezet. Zo startten we nieuwe projecten en samenwerkingen en ontwikkelden we het Deltaplan Armoede 2.0 en het Economisch Programma 2035. In 2026 bouwen we hierop voort en geven we verdere uitvoering aan deze plannen.

Binnen de opgave armoedebestrijding blijven we met het Deltaplan Armoede 2.0 inzetten op succesvolle initiatieven en maken we ruimte voor vernieuwing. Ons doel is dat inwoners met geldzorgen sneller passende hulp vinden en dat iedereen de ondersteuning krijgt waar hij of zij recht op heeft. Aan de economische kant zetten we stevig in op uitvoering en zichtbare verandering. We ondersteunen sleutelbedrijven met (inter)nationale betekenis, versterken onze bedrijventerreinen en winkelgebieden en investeren in strategisch accountmanagement als verbindend instrument gericht op onze lange termijn doelstellingen. Daarmee vergroten we de wendbaarheid van onze economie én de samenwerking met ondernemers, maatschappelijke partners en de regio.

Kortom, ook in 2026 werken we vanuit de twee sporen, armoedebestrijding en economische versterking, aan hetzelfde doel: een Zwijndrecht waarin iedereen kan meedoen, inwoners perspectief hebben en ondernemers ruimte krijgen om te groeien. Zo bouwen we verder aan een sociaal én economisch Krachtig Zwijndrecht, waarin we elkaar versterken.

3.2 Opgave Armoedebestrijding

In het raadsprogramma spreekt de raad de ambitie uit om inwoners met financiële zorgen ruimhartig te ondersteunen. Want, Zwijndrecht is een gemeente waar iedereen van jong tot oud mee moet kunnen doen. Ook inwoners met een laag inkomen. Deze ambitie vormt nog steeds de kern van ons armoedebeleid.

In 2025 hebben we met het Deltaplan Armoede 2.0 de eerste concrete stappen gezet richting een bredere en meer samenhangende aanpak. We zetten ons in om de aanpak te verbreden naar meerdere levensdomeinen. Armoede gaat niet alleen over geld. Het beïnvloedt je gezondheid, hoe goed je je werk kunt doen, de kansen die je krijgt en hoe je je leven kunt opbouwen. Daarom zijn we onder meer gestart met de samenwerking met Stichting Maatschappelijk Betrokken Ondernemen Drechtsteden, die werkgevers inspireert om maatschappelijk betrokken te ondernemen, en hebben we de samenwerking met het Jeugdeducatiefonds uitgebreid, zodat meer scholen hun leerlingen extra ondersteuning kunnen bieden. In 2026 bouwen we hierop voort. We behouden succesvolle initiatieven zoals de financieel jongerenwerker, die onder andere voorlichting geeft op scholen, vlogs deelt over geldzaken en jongeren individueel ondersteunt. Ook continueren we onze inzet binnen het Regionaal Werkcentrum (RWC). Het RWC is hét punt waar inwoners en bedrijven terecht kunnen met vragen over werk, loopbaanontwikkeling en scholing.

Tegelijkertijd breiden we onze inzet uit. Zo richten we ons nadrukkelijker op het ondersteunen van inwoners bij life-events, omdat deze momenten belangrijke oorzaken van armoede kunnen zijn. Daarnaast investeren we in het terugdringen van het niet-gebruik van minimaregelingen, zodat meer inwoners de ondersteuning ontvangen waar zij recht op hebben. Ook voeren we de eerste onderdelen van de nieuwe Participatiewet in balans uit, die in 2025 door de Tweede Kamer is aangenomen. Deze wet geeft gemeenten meer ruimte om maatwerk te bieden, eenvoudiger procedures te hantieren en inwoners vanuit vertrouwen te ondersteunen.

Door te blijven investeren in wat werkt en ruimte te maken voor vernieuwing, geven we in 2026 verder vorm aan een gemeente waarin iedereen kan meedoen. Zo maken we samen werk van een Krachtig Zwijndrecht.

3.2.1 Sustainable Development Goals (SDG's)

Geen armoede en geen honger: de SDG 'geen armoede' is opgenomen als kerndoel waar de strategische opgave Armoedebestrijding aan bijdraagt. Hieronder valt het voorzien in basisbehoeften van inwoners, zoals (betaalbaar) wonen, kleding, voeding (SDG 'geen honger'), onderwijs, etc.

Betaalbare en duurzame energie: met de energiecrisis en bredere kostencrisis, wordt sinds 2022 vanuit de aanpak armoede ingezet op het bestrijden van energiearmoede. Vanuit het Rijk ontvangen gemeenten hiervoor aanvullende middelen, die we onder de aanpak armoede inzetten in projecten. Door in te zetten op energiebesparende maatregelen en gedragsverandering, dragen we tegelijkertijd bij aan de doelen van de strategische opgave Duurzaamheid.

Eerlijk werk en economische groei: het begrotingsprogramma verbindt bestrijden van armoede aan werken en participeren als duurzaam perspectief om armoede te ontgroeien. De inzet binnen het programma is zodoende gelinkt aan de SDG 'eerlijk werk en economische groei'.

3.3 Opgave Veerkrachtige lokale economie

In 2026 zetten we volop in op uitvoering en samenwerking. Het wordt een jaar waarin we laten zien wat eerdere inspanningen opleveren, met zichtbaar resultaat voor ondernemers, inwoners en de gemeente. Daarmee werken we stap voor stap aan een toekomstbestendige lokale economie die klaar is voor de uitdagingen van morgen.

Bedrijventerreinen krijgen daarbij extra aandacht: samen met ondernemers werken we aan verduurzaming en veiligheid. Met Bereikbaar Zuid-Holland starten we bereikbaarheids-scans die inzicht geven in mobiliteitspatronen en ons helpen gerichte verbeteringen door te voeren.

Voor alle ondernemers in Zwijndrecht rollen wij de rode loper uit. Bedrijven met (inter)nationale betekenis en een sterke regionale impact krijgen daarbij maatwerkbegeleiding, met één helder aanspreekpunt en de juiste ondersteuning. Zo zorgen we ervoor dat hun ontwikkelingen en investeringen optimaal bijdragen aan de groei van Zwijndrecht en de regio.

Onze dienstverlening versterken we met strategisch accountmanagement. Dit stelt ons in staat om duurzame relaties op te bouwen met sleutelspelers in topsectoren zoals de maritieme maakindustrie, techniek en zorg, en om sneller en doelgerichter in te spelen op kansen die zich voordoen. Ook in regionaal verband zien we beweging en kansen. Het netwerk Zuid-Holland Zuid werkt op bepaalde thema's al erg goed samen en sluit onze inzet daar naadloos bij aan. Zo combineren we een lokale aanpak met regionale verbinding en versterken we elkaars ambities.

Daarnaast richten we de blik op horeca en retail. Met behulp van het Koopstromenonderzoek krijgen we scherp inzicht in winkelgedrag en verblijfsduur, van Heerjansdam tot het Veerplein. Deze kennis gebruiken we om onze winkelgebieden toekomstbestendig te maken. Tegelijkertijd gaat de nieuwe citymanagement-organisatie van start, die als stevige schakel fungeert tussen gemeente, ondernemersfonds en het lokale bedrijfsleven.

Zo maken we in 2026 geen pas op de plaats, maar juist een sprong voorwaarts. We bouwen voort op eerdere keuzes en zetten ze om in concrete resultaten. Zichtbaar, doelgericht en altijd in nauwe samenwerking met ondernemers, maatschappelijke partners en de regio.

3.3.1 Sustainable Development Goals (SDG's)

Door de duurzame ontwikkelingsdoelen (en de Drechtse Doelen) te omarmen, streven we naar een goed functionerende economie die niet ten koste gaat van, maar juist een positieve bijdrage levert aan maatschappelijke en ecologische waarden. Zwijndrecht werkt vanuit verschillende programma's direct en indirect aan deze doelstellingen. Met dit economische programma willen we op gemeentelijk niveau ons steentje bijdragen aan deze ontwikkelingsdoelen.

Kijkend naar de scope van het recent vastgestelde economisch programma zijn de volgende duurzame ontwikkelingsdoelen specifiek relevant voor Zwijndrecht:

Geen armoede: Hieronder valt het voorzien in basisbehoeften van inwoners, zoals (betaalbaar) wonen, kleding, onderwijs, etc.

Gezondheid en welzijn: Zorgen voor een gezond leven en het welzijn van alle leeftijdsgroepen bevorderen.

Kwaliteitsonderwijs: Kwalitatief goed onderwijs bevorderen en gelijke toegang tot onderwijs mogelijk maken.

Betaalbare en duurzame energie: Toegang tot betaalbare, betrouwbare, duurzame en moderne energie voor iedereen.

Eerlijk werk en economische groei: Waardig werk bevorderen en duurzame economische groei mogelijk maken.

Industrie, innovatie en infrastructuur: Bouwen aan veerkrachtige infrastructuur, bevorderen van inclusieve en duurzame industrialisatie en innovatie.

Ongelijkheidsreductie: Verminderen van ongelijkheid.

Duurzame steden en gemeenschappen: Duurzame steden en gemeenschappen bevorderen.

Verantwoorde consumptie en productie: Verzekeren van duurzame consumptie- en productiepatronen.

Met dit programma willen we ervoor zorgen dat de lokale economie niet alleen floreert, maar ook een duurzame en positieve impact heeft op onze gemeenschap en het milieu.

3.4 Effectindicatoren

In de Monitor effectindicatoren zijn voor Programma 3 Armoedebestrijding en versterken lokale economie de volgende effectindicatoren opgenomen:

- **Totaal aantal personen met een laag inkomen in Zwijndrecht**
We bepalen de definitie van armoede als een inkomen tot 150% wettelijk sociaal minimum (WSM). Uitgesplitst naar inkomensgrenzen tot 150% van het Wettelijk sociaal minimum (WSM) naar totaal aantal personen en aantal kinderen. Het inkomen kan zowel een uitkering, als pensioen, een klein salaris of inkomen uit eigen onderneming zijn. Een bijstandsuitkering is 100% WSM. We kiezen voor deze indicator omdat we hiermee een bredere armoede doelgroep weergeven dan bijvoorbeeld de verplichte BBV indicator 'aantal uitkeringen'.
- **Aantal meldingen (unieke) inwoners met een betalingsachterstand vaste lasten**
Dit zijn meldingen op basis van de taak Vroegsignalering schulden uit de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening (Wgs). Dit geeft aan hoeveel inwoners moeite hebben met maandelijks rondkomen van hun inkomen. Dit kunnen dus ook inwoners met een hoger inkomen zijn. We kiezen voor deze indicator, omdat armoede niet alleen bestaat uit lage(re) inkomsten, maar ook uit het simpelweg niet kunnen betalen van de rekeningen.
- **Aantal banen in Zwijndrecht**
Het economische programma dat in 2024 is vastgesteld, bevat de tools en doelstellingen op het gebied van werkgelegenheid om de banenambitie volledig te ondersteunen. Hierbij moet het aantal banen meegroeien met het aantal woningen. Door jaarlijks het aantal banen in Zwijndrecht inzichtelijk te maken, kunnen we beoordelen of er een toename is. Dit stelt ons in staat om de voortgang van onze banenambitie te meten en te bepalen of we onze doelstellingen bereiken.
- **Tevredenheid van ondernemers met de samenwerking**
Voor de opgave 'bouwen aan vertrouwen' zijn gestart we in 2024 met de implementatie van de methode om de tevredenheid van het ondernemersklimaat (waaronder gemeentelijke dienstverlening) binnen de gemeente te meten. Ondernemers worden hierbij ook betrokken. Dit helpt ons te bepalen of onze inspanningen om de samenwerking met ondernemers te versterken, effectief zijn. De implementatie zetten we in 2026 verder voort.

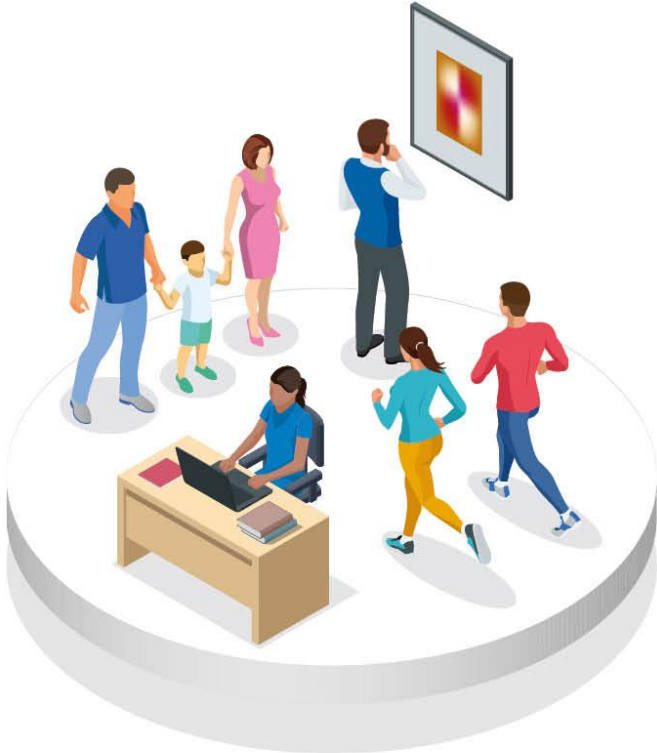
De effectindicatoren worden meegenomen in de Eerste en Tweede Bestuursrapportage, zodat we de voortgang en resultaten transparant kunnen volgen en bijsturen waar nodig.

3.5 Wat mag het kosten?

Programma 3 Bestrijding van armoede	Rekening 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	-39.452	23.351	-16.101	-40.642	22.441	-18.201	-40.901	23.486	-17.415
Mutaties reserves	0	188	188	0	80	80	0	0	0
Resultaat	-39.452	23.539	-15.913	-40.642	22.521	-18.121	-40.901	23.486	-17.415

- = Nadelig / + = Voordelig

Programma 4 Welzijn, zorg, sport en cultuur

4.1 Inleiding

Een 'Krachtig Zwijndrecht' is ook een gemeente met gezonde en vitale inwoners, waarin iedereen tot zijn recht komt en mee kan doen. Vanuit dit begrotingsprogramma zetten we ons daar op drie lijnen voor in: bevorderen van een **inclusieve samenleving**, voorzieningen die **een gezonde basis voor iedereen** bieden, en een **steuntje in de rug** organiseren voor inwoners als er advies, ondersteuning of hulp bij nodig is om mee te kunnen doen.

Een kernbegrip bij het faciliteren van een gezonde basis is '**positieve gezondheid**'. Vanuit die visie bieden we via verschillende beleidsthema's voorzieningen en activiteiten aan en steunen we initiatieven die bijdragen aan de mentale en fysieke gezondheid en het welzijn van inwoners. Het gaat over mogelijkheden om te sporten en bewegen, maar ook over maatregelen die bijdragen aan een gezonde fysieke leefomgeving. En over initiatieven die ontmoeting, kansen voor zelfontwikkeling (via onderwijs, cultuur, etc.) en zelf actief meedoen faciliteren.

In de **coalitie Veerkrachtige Buurten** zetten partners (woningcorporaties, sociale dienst, onderwijs, welzijn, zorg en politie), gemeente en inwoners in buurten van Zwijndrecht waar de veerkracht het meest onder druk staat, gezamenlijk de schouders onder het werken aan een positieve fysieke leefomgeving, passend en duurzaam wonen, het persoonlijk bereiken en betrekken van kwetsbare inwoners en werken aan persoonlijk perspectief. In het uitvoeringsprogramma (tot 2040) worden inzet van middelen, projecten en expertises in de buurten zoveel mogelijk gebundeld en is het mogelijk om samen aanvullende initiatieven te ontwikkelen. Naast de link met positieve gezondheid en diverse thema's en bestaande opdrachten (dit wordt verderop in dit programma aangegeven), heeft het programma Veerkrachtige buurten een samenhang met de **Samenwerkingsagenda Kinderopvang, Onderwijs en Jeugd**. Die zich richt op ambities en doelstellingen voor de opgroeiende jeugd in Zwijndrecht. Omdat die vooral inzet op kansgelijkheid en gebruiken en ontwikkelen van ondersteuningsmogelijkheden in de dagelijkse leefomgeving en het verminderen van specialistische zorginzet, met een focus op de buurten waar de veerkracht onder druk staat. Samenwerkingspartners nemen dan ook deel in Veerkrachtige buurten en projecten worden waar mogelijk gebundeld. Waarbij de gedachte is dat de inzet effectiever wordt door ontschotten tussen organisaties en het inzetten van bij voorkeur zo laagdrempelig mogelijke ondersteuning voor kinderen en ouders/verzorgers die dat nodig hebben.

Voor inwoners die advies, ondersteuning of hulp nodig hebben bij het mee kunnen doen in de samenleving of het werken aan persoonlijk perspectief (op inkomen, wonen, welzijn, gezondheid, etc.), brengt de inzet binnen dit begrotingsprogramma de uitgangspunten van het **Transformatieplan Sociaal Domein in de praktijk**. We stemmen onze inzet en dienstverlening met partners op elkaar af, zodat we die voor inwoners zo integraal (en logisch) mogelijk aanbieden. En we sluiten aan bij de leefwereld van inwoners met een laagdrempelige toegang, werkwijzen en communicatie. *Zie ook het programma 'Dienstverlening'.*

We hebben als uitwerking van het Transformatieplan, in de afgelopen jaren een steviger **lokale rol** ontwikkeld om te zorgen dat inwoners de zorg en ondersteuning krijgen die zij nodig hebben en dat die op elkaar is afgestemd. En in het erop aansturen dat doorbraken worden gerealiseerd wanneer dat nodig is. Denk aan de inzet van zorgmariniers, het echt lokaal organiseren van het Lokaal Zorgnetwerk, een integrale dienstverlening vanuit het Vivera Sociaal Wijkteam (ondersteuning voor jeugd én volwassenen in een huishouden én op verschillende leefdomeinen aan elkaar gekoppeld) en de lokale kaderstelling op beleid en financiën. In 2026 blijven we ons inspannen voor het benutten

van mogelijkheden die er zijn om de toegang van gemeente, sociale dienst en sociaal wijkteam verder te integreren. Een groot deel van de diensten waar inwoners gebruik van maken, wordt via deze partners aangeboden. Onze insteek vanuit de visie van het Transformatieplan is in de eerste plaats focussen op doen wat kan en van daaruit omgaan met regels, systemen en organisatorische opgaven. Vanuit onze financiële opgave heeft het vinden van mogelijkheden om te besparen op de bedrijfsvoering van onze gemeenschappelijke regelingen en het terugbrengen van de uitgaven voor hulp en ondersteuning o.g.v. de Jeugdwet, Wmo en Participatiewet prioriteit.

Een deel van de besparing op specialistische hulp en ondersteuning willen we aan de voorkant in gaan zetten, voor meer lichte en kortdurende ondersteuning lokaal. Omdat we ervan overtuigd zijn dat dit inwoners beter helpt: meer collectief en als onderdeel van het dagelijks leven, dus meer 'genormaliseerd'. Met de Samenwerkingsagenda en coalitie Veerkrachtige buurten bouwen we daar lokaal de infrastructuur voor op.

4.1.1 Sustainable Development Goals (SDG's)

Met de uitvoering van het raadsprogramma draagt Zwijndrecht bij aan meerdere van de mondiale doelen om de wereld tot een betere plek te maken. Specifieke bijdragen in dit programma zijn:

Goede gezondheid en welzijn: de SGD goede gezondheid en welzijn zit door dit hele programma verweven.

Kwaliteitsonderwijs: we dragen met de samenwerkingsagenda jeugd en onderwijs bij aan de kwaliteit van het onderwijs.

Gendergelijkheid en ongelijkheid verminderen: het bijdragen aan het verminderen van ongelijkheid en het bevorderen van de gendergelijkheid middels het opstellen en uitvoeren van het inclusiebeleid.

Duurzame steden en gemeenschappen: met het programma Veerkrachtige buurten bouwen aan verdere verduurzaming van de Zwijndrechtse gemeenschap en stedelijke ontwikkelingen.

Partnerschap om doelstellingen te bereiken: middels de diverse integrale samenwerkingen met verschillende woon-, zorg- en welzijnspartners en de samenwerkende partners in het Programma Veerkrachtige Buurten dragen we bij aan de SGD 'partnerschap om doelstellingen te bereiken' en het verminderen van de ongelijkheid.

4.2 Programmaonderdelen

Inclusieve samenleving

In het raadsprogramma 'Krachtig Zwijndrecht 2.0' is de opdracht opgenomen om te werken aan een inclusieve samenleving, onder andere door het opstellen van inclusiebeleid. Met het doel dat iedereen dezelfde rechten en dezelfde kansen heeft op alle terreinen van het leven.

In 2025 is de Lokale Inclusie Agenda vastgesteld, met input van inwoners, maatschappelijke partners en ondernemers. Drie thema's staan centraal: Fysieke toegankelijkheid in de buitenruimte; Gemeentelijke accommodaties; en Meedoen en Ontmoeten en Discriminatie.

Voortzetting verbreding sociaal domein en integrale aanpak

Sinds 2020 werken we aan de uitvoering van het "Transformatieplan Sociaal Domein – We zijn ervan en doen het samen". Daarin staan centraal: lokale kaderstelling (primaat lokaal) en regie op het integraal inzetten van hulp en ondersteuning voor inwoners, het organiseren van een laagdrempelige en integrale lokale toegang en samenwerking tussen gemeente, (maatschappelijke) partnerorganisaties én inwoners. De uitgangspunten van het Transformatieplan, zoals normaliseren, de-medicaliseren en integraal werken, komen inmiddels terug in de integrale werkwijze van ons lokale VIVERA Sociaal Wijkteam (VSWT), en projecten binnen de 'Samenwerkingsagenda Kinderopvang, Onderwijs en Jeugd' en de coalitie Veerkrachtige buurten.

Een gezonde basis voor iedereen

Fysieke en mentale gezondheid van de inwoners is een speerpunt in het Raadsprogramma 2022-2026. Met het gezondheidsbeleid investeren we in preventie en een gezonde basis voor iedereen. Sinds 2024 werken we vanuit het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) met de uitgangspunten van positieve gezondheid. Dat gaat om samenhang versterken van lichaamsfuncties, mentaal welbevinden, zingeving, kwaliteit van leven, meedoen en dagelijks functioneren. We richten ons vanzelfsprekend op sporten, bewegen en zorg en ondersteuning, maar ook op sociale cohesie en een gezonde en schone leefomgeving.

Uitvoering Wet maatschappelijke ondersteuning

Door vergrijzing zullen steeds meer mensen een beroep doen op de Wmo. In de herijking van het beleid zijn lokale keuzes voorgelegd in het aanbod. Ook in aanpassing van de lokale verordening werken we aan het opvangen van de druk op maatwerkvoorzieningen en het beheersbaar houden van de kosten. We zoeken naar innovaties en betaalbare alternatieven voor dure maatwerkvoorzieningen. Hierbij staan preventie, positieve gezondheid en het versterken van eigen kracht en regie centraal.

Beschermd wonen en Maatschappelijke Opvang

Sinds de decentralisatie van de Wet maatschappelijke ontwikkeling (Wmo) in 2015 is de gemeente Dordrecht als Centrumgemeente aangewezen om vorm te geven aan de voorzieningen Beschermd Wonen, Maatschappelijke Opvang en Vrouwenopvang in de regio Drechtsteden en Alblasserwaard. Hoewel deze taak primair bij de Centrumgemeente Dordrecht ligt, hebben de gemeenten een verantwoordelijkheid om voor de eigen inwoners te zorgen. Afspraken hierover worden vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst. De nieuwe samenwerkingsovereenkomst wordt eind 2025 ondertekend. In Zwijndrecht pakken we lokaal onze verantwoordelijkheid: ook in 2026 blijven we investeren in een sterke zorginfrastructuur en een passend woonaanbod om zowel de doorstroom vanuit beschermd wonen (en maatschappelijke opvang) te bevorderen als instroom te voorkomen.

Met de uitvoeringsagenda Huisvesting Kwetsbare Groepen (HKG) werken wij aan de regionale opgave om woonzorgproducten voor kwetsbare inwoners te realiseren en de doorstroom van inwoners

uit instellingen te bevorderen. Deze uitvoeringsagenda wordt geïntegreerd in een investeringsplan (dat de agenda vervangt), waarin beschreven staat welke benodigde voorzieningen nog ontbreken. Het doel is om de beschikbare middelen van Beschermd Wonen en Opvang zo effectief mogelijk in te zetten voor het realiseren van deze voorzieningen. In 2026 wordt hier verder uitvoering aan gegeven.

De huidige invoeringsdatum van de doordecentralisatie Beschermd Wonen staat nog op 1 januari 2026, maar alles wijst erop dat ook deze datum niet wordt gehaald. Vooral nog ontbreekt het aan duidelijkheid over de voortgang van de eventuele invoering van de wetswijziging.

Huisvesten van andere kwetsbare doelgroepen

Naast de 'Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang' doelgroep, huisvesten we in Zwijndrecht ook statushouders, asielzoekers en vluchtelingen.

Lokale Samenwerkingsagenda Onderwijs, jeugdhulp en gemeente

We zetten ons in voor een goede basis voor alle opgroeiende kinderen en jeugd in Zwijndrecht, met name door de samenwerking tussen gemeente, jeugdhulp en onderwijs. Om onderwijs en zorg en ondersteuning aan jongeren beter op elkaar aan te laten sluiten hebben betrokken partners in 2024 een lokale "Samenwerkingsagenda kinderopvang, onderwijs en jeugd" opgesteld, met een looptijd tot 2030. Ambities en doelstellingen uit het "Transformatieplan sociaal domein" en "Passend onderwijs" waren hiervoor de basis. Geformuleerde doelstellingen zijn:

- Trendbreuk jeugdhulp: van 1 op 6 naar 1 op 20 jongeren met geïndiceerde jeugdhulp
- Geen langdurige thuiszitters: iedere jongere maakt gebruik van het recht op onderwijs en opvang
- Elke jeugdige uit Zwijndrecht krijgt opvang en onderwijs binnen eigen regio

Met de Samenwerkingsagenda willen we een significante bijdrage leveren aan het verder normaliseren van (ondersteuning bij) opgroeien en opvoeden en het versterken van de leefomgeving. Wat ook bijdraagt aan de opgave om het gebruik van geïndiceerde zorg te laten dalen en minder geld uit te geven aan zorg en ondersteuning.

Jeugdhulp blijft in beweging

Door de stijgende kosten van jeugdhulp, krapte op de arbeidsmarkt, een niet afnemende vraag naar jeugdhulp en een forse financiële opgave voor gemeenten, gaat er landelijk, regionaal en lokaal veel aandacht naar het vinden van oplossingen om de financiële middelen en menskracht in de jeugdhulp zo efficiënt mogelijk te benutten. Waarbij het lange termijn doel is om jeugdhulp betaalbaar en beschikbaar te houden voor hen die het echt nodig hebben.

We zijn voor een groot deel afhankelijk van de manier waarop het Rijk invulling geeft aan de inhoud en sturing van de jeugdhulp en nationale wetgeving. De invloed die we lokaal en regionaal hebben om te sturen op de jeugdhulp, benutten we nu al. Dit doen we via diverse instrumenten, zoals wijzigingen in de toegang, het aanbod, de inkoop en het contractmanagement van (specialistische) jeugdhulp, sturing op duurste casuïstiek en versterking van preventie via bijvoorbeeld de jeugdgezondheidszorg.

Ontwikkelingen die we daarbij vertalen:

- Op **landelijk niveau** zijn initiatieven voor een duurzaam en financieel beheersbaar jeugdhulpstelsel opgenomen in de **Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028**. **Regionaal** zijn we gestart met het **Verbeterprogramma beschikbare en betaalbare jeugdhulp** Zuid-Holland Zuid. In 2026 zullen de maatregelen uit dit programma verder uitgewerkt worden;

- Via **de lokale verordening jeugdhulp** kunnen met name de toegang tot, het aanbod van jeugdhulp en het afbakenen wat wel en geen jeugdhulp is, worden beïnvloed. De uitgangspunten uit de verordening zullen in 2026 vertaald worden naar de uitvoeringspraktijk van verwijzers, SOJ en aanbieders;
- **Regionaal** werken we met het **Programma Passend Jeugdhulplandschap** aan het verbeteren van het zorglandschap. Gericht op een groep jeugdigen met complexere hulp- en ondersteuningsvragen, voor wie het steeds moeizamer lijkt te gaan om tijdig, passende voorzieningen beschikbaar te hebben. Elementen uit de landelijke Hervormingsagenda komen in dit programma terug.
- Met **het landelijk Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming** wordt gewerkt aan een effectievere en slimmere organisatie van specifiek de jeugdbescherming. Dit scenario is **regionaal en lokaal** vertaald in het programma "**Kind- en Gezinsbescherming Zuid-Holland Zuid**".

VIVERA Sociaal Wijkteam als centraal punt

Het VIVERA Sociaal wijkteam (VSWT) is het centrale punt voor informatie, advies en de toegang tot zorg en ondersteuning. Hier komen de doelstellingen van het Transformatieplan Sociaal domein samen. De diensten van het VSWT worden integraal en laagdrempelig door multidisciplinaire teams aangeboden. Het VSWT is de spil in het lokaal regie versterken op de hulp en ondersteuning die in huishoudens wordt ingezet. En met een innovatiebudget wordt geëxperimenteerd met projecten die bijdragen aan normaliseren, de-medicaliseren, integraal en kostenbewust werken. Om ze bij succes over te nemen als structurele werkwijze. Het VSWT is een kernpartner in de 'Samenwerkingsagenda Kinderopvang, Onderwijs en Jeugd' en de coalitie Veerkrachtige buurten.

Sport en Bewegen

We vinden het belangrijk dat al onze inwoners sport en cultuur kunnen beleven en we stimuleren ontmoeting en inclusiviteit. Sport en bewegen draagt bij aan de fysieke en mentale gezondheid van inwoners en kan daarmee ook het beroep op geïndiceerde zorg laten dalen.

In 2024 zijn wij gestart met de uitvoering van het nieuwe Zwijndrechts Sport- en Preventieakkoord 2.0; als onderdeel van het Gezond Actief Leven Akkoord (GALA).

Cultuur

We focussen er op dat iedere inwoner in Zwijndrecht die dat wil Kunst en Cultuur kan beleven en dragen daarnaast vanuit Kunst en Cultuur bij aan ontwikkelkansen en positieve gezondheid van inwoners. Er is een verbinding gelegd met het programma Veerkrachtige buurten, waar cultuur is opgenomen als één van de pijlers. En vanuit die samenwerking zetten we in op versterking van de verbinding tussen culturele organisaties, welzijnswerk en het wijkteam.

In KunZt organiseren we tentoonstellingen en daaraan gekoppelde activiteiten waar inwoners op een laagdrempelige manier in contact komen met kunst en cultuur. De programmering draagt eraan bij dat (maatschappelijke) thema's onder de aandacht komen en bespreekbaar worden gemaakt. Doelgroepen die minder vanzelfsprekend met deze onderwerpen in contact komen worden gericht benaderd middels activiteiten.

Uit het cultuurbehoefteonderzoek van 2024 weten we dat de culturele sector behoefte heeft aan kennisdeling, ontmoeting en verbinding. Naar aanleiding daarvan faciliteren we cultuurontwikkelavonden voor de Zwijndrechtse culturele sector: educatieve sessies gebaseerd op actuele onderwerpen, knelpunten en mogelijkheden, die vanuit de sector zelf worden aangedragen.

4.3 Opgave Veerkrachtige buurten

In Zwijndrecht neemt in een aantal buurten de veerkracht af, ondanks inspanningen van betrokken partners en inwoners. Gemeente en betrokken organisaties hebben een strategische alliantie gevormd om vanuit gezamenlijke verantwoordelijkheid met een gerichte, langdurige en integrale aanpak de trend te keren. Het programma Veerkrachtige Buurten is vastgesteld voor de periode 2024 – 2040. Op basis van analyses en verdiepende gesprekken zijn de buurten (15 in totaal) en uitdagingen in kaart gebracht. Er is gebouwd aan een projectorganisatie, die wordt bemenst vanuit de coalitiepartners, onder aansturing van een gezamenlijke projectleider.

Elke buurt krijgt een programma wat er in die specifieke buurt nodig is: welke investeringen sociaal, fysiek en financieel noodzakelijk zijn per buurt. De plannen nemen mee welke kansen de buurt heeft die als vliegwiel kunnen dienen om te werken aan de veerkracht. En welke kansen benut kunnen worden om in contact te komen (en te blijven) met bewoners; vooral kwetsbare groepen die vaak buiten het bereik van gemeentelijk beleid vallen.

Binnen deze programma's komen altijd deze kernelementen (in meer of mindere mate) terug:

- Wat er nodig is om de persoonlijke, gemeenschappelijke en institutionele **sociale basis** te versterken:
 - o Rijke ontwikkeldag
 - o Armoedebestrijding, werk en inkomen
 - o Wonen en leefomgeving Kunst en cultuur
 - o Gezondheid, sport en bewegen
 - o Veiligheid
- De **sociale aanpak** om samen met inwoners te werken aan (samen)veerkracht;
- Het verbeteren van de **leefbaarheid** van de fysieke leefomgeving. Het gaat daarbij om voorzieningen, openbare ruimte, kwaliteit van gebouwen, verduurzaming en klimaatadaptatie;
- Werken aan **gemengde buurten** met woningen voor verschillende mensen. Door het veranderen van de **woningvoorraad** door vervangen, nieuw bouwen, slopen of duurzaam renoveren. Maar ook het anders aanbieden van woningen (huurbeleid, woningtoewijzing, arrangementen);
- De **pijlers** van dit programma waarin wordt aangegeven wat er nodig is om de sociale basis en de veerkracht van de inwoners en de buurten te versterken:

4.4 Wat mag het kosten?

Programma 4 Welzijn en zorg	Rekening 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	-58.498	7.413	-51.085	-63.507	9.133	-54.375	-58.055	3.169	-54.886
Mutaties reserves	-422	812	389	0	388	388	0	300	300
Resultaat	-58.920	8.225	-50.696	-63.507	9.521	-53.987	-58.055	3.469	-54.586

- = Nadelig / + = Voordelig

Programma 5 Duurzame en veilige leefomgeving

5.1 Inleiding

Een fijne leefomgeving voor nu en de toekomst, dat is waar we aan werken. Een fijne leefomgeving is veilig, schoon, groenblauw, gezond, duurzaam en aantrekkelijk. We zien onze buitenruimte als belangrijke drager van de Zwijndrechtse identiteit en zijn er daarom zuinig op. Het is de ruimte die ons met elkaar verbindt, waar we elkaar ontmoeten, waar we ons prettig en veilig voelen en die bijdraagt aan ons welzijn en onze gezondheid.

5.2 Opgave duurzaam Zwijndrecht

We hebben de opgave Zwijndrecht goed door te geven aan volgende generaties. We werken aan de **opgave duurzaam Zwijndrecht** door uitvoering te geven aan het integrale programma duurzaamheid, waarin de thema's klimaatadaptatie en groen, energie en circulariteit terugkomen. In 2023 is er een nieuw programma duurzaamheid opgesteld met daarin een ambitieuze aanpak om te werken aan onze duurzaamheidsambities. Om de voortgang van de opgave te monitoren, zijn we bezig met het updaten van de stresstesten. Deze laten de gebieden zien in Zwijndrecht waar we te maken hebben met wateroverlast, hittestress en droogte. Hierdoor kunnen we onze aanpak nog beter afstemmen op de gebieden. We zetten daarom volop in op de groenblauwe verbindingen door Zwijndrecht en vinden het belangrijk dat voor iedere inwoner groenbeleving en biodiversiteit nabij is. De ruimte in Zwijndrecht is schaars en dit zorgt voor een toenemende druk op beschikbaar komen en blijven van ruimte voor groen-blauwe verbindingen.

Om klimaatverandering tegen te gaan, willen we in 2050 energieneutraal zijn. Dit houdt in dat we alleen duurzame energie gebruiken en het energieverbruik zo laag mogelijk is. De Regionale Energiestrategie (RES) en het warmteprogramma zijn onze kaders voor de toekomst en we willen onze inzet verstevigen. We zetten vol in op energiebesparing met het meerjaren collectieve ontzorgingsprogramma voor particuliere woningeigenaren. Het programma is erop gericht om huishoudens die behoren tot de doelgroep (koopwoningen met een laag label) te activeren, te informeren, deels financieel te ondersteunen en praktisch te begeleiden bij het nemen van isolatiemaatregelen. Daarnaast gaan we starten met een VvE aanpak opzetten en hebben we via Rijkssubsidie middelen ontvangen om een groep VvE te ondersteunen met het verduurzamen. Daarnaast werken we aan de uitfasering van aardgas, met bijvoorbeeld de uitrol van het warmtenet, gevoed door duurzame warmtebronnen. Tot slot focussen we ons meer op het gehele energiesysteem. Hierbij faciliteren we ondernemers bij het opzetten van energie coöperaties en ondersteunen we Stedin bij het verzwaren van het energienet.

Op het gebied van circulariteit zijn de voorbereidingen in volle gang en worden de eerste stappen gezet. Een heel belangrijk instrument is daarbij het in 2023 ingevoerde recyletarief. We werken aan een nieuw grondstoffenbeleidsplan waarbij we inzetten op verdere optimalisatie van scheiding. We hebben als gemeente het manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven & Inkopen (MVOI) ondertekend. We voeren twee pilots uit, waarbij circulariteit onderdeel is van het inkoopproces.

5.2.1 Sustainable Development Goals (SDG's)

Met de uitvoering van het raadsprogramma draagt Zwijndrecht bij aan meerdere van de mondiale doelen om de wereld tot een betere plek te maken. Specifieke bijdragen in dit programma zijn:

Betaalbare en duurzame energie: onze ambitie op het gebied van de energietransitie sluit volledig aan bij deze SDG. We zetten met onze maatregelen en acties uit het programma duurzaamheid, stevig in op energiebesparing en duurzame manieren van verwarmen en opwekken.

Industrie, innovatie en infrastructuur: in samenhang met het Gemeentelijk Verkeer- en Vervoerplan (GVVP) wordt vanuit het programma duurzaamheid ingezet op het verduurzamen van de manier waarop inwoners zich door Zwijndrecht bewegen. Ook stimuleren en faciliteren we het bedrijfsleven bij hun verduurzamingsopgave op het gebied van duurzame energie, vergroenen en hergebruik van grondstoffen.

Duurzame steden en gemeenschappen: deze SDG benadrukt het belang van een gezonde en veilige leefomgeving voor iedereen. Door een Integraal Veiligheidsplan op te stellen dragen wij bij aan het realiseren hiervan.

Verantwoorde consumptie en productie: duurzame productie en consumptie, met een efficiënter gebruik van grondstoffen, verlaagt de druk op het milieu. Onderdeel van deze SDG is de afvalproductie te beperken via vermindering, recycling en hergebruik. Met onze maatregelen en acties binnen de ambitie circulaire economie dragen we hieraan bij.

Klimaatactie: met onze maatregelen en acties op het gebied van klimaatadaptatie zorgen we ervoor dat onze leefomgeving zich kan weren tegen de negatieve gevolgen en gevaren van klimaatverandering. We zorgen er ook voor dat mensen zich hiervan bewust zijn. Daarnaast voeren we maatregelen en acties uit om op kleine schaal een bijdrage te leveren aan het verminderen van klimaatverandering.

Leven op het land: we zetten in op het vergroenen van Zwijndrecht, het behoud van waardevol groen en de waarde van het buitengebied. Ook integreren we kansen voor natuur en biodiversiteit in onze plannen en zetten we daarmee in op het versterken van biodiversiteit in onze buurten en het buitengebied.

Vrede, justitie en sterke publieke diensten: onderdeel van deze SDG is de bestrijding van alle vormen van georganiseerde criminaliteit en het verminderen van geweld. Met onze aanpak van ondermijning streven we naar een veilige en leefbare gemeente waar zo min mogelijk criminaliteit en ondermijning plaatsvindt.

5.3 Opgave bereikbaar Zwijndrecht

We werken aan de opgave bereikbaar Zwijndrecht door uitvoering te geven aan de maatregelen uit het gemeentelijk verkeer en vervoerplan (GVVP). Het uitvoeringsprogramma zoals dat is vastgesteld in 2021 loopt tot en met eind 2025. In 2026 worden er nog maatregelen getroffen om o.a. de overstekbaarheid van de Lindtsedijk te verbeteren en daarvoor zal een begrotingswijziging via de tweede Bestuursrapportage worden opgesteld.

Daarnaast zal er verder uitvoering worden gegeven aan maatregelen om de Metropolitane fietsroute Rotterdam-Dordrecht, die ook Zwijndrecht doorkruist, goed te begeleiden door Zwijndrecht. Hiervoor zijn uit de RegioDeal II middelen beschikbaar en zijn er subsidiemogelijkheden vanuit de provincie Zuid-Holland, die als cofinanciering dient.

De verkenning en het verdere onderzoek naar de frequentieverhoging op de Oude Lijn blijft ook doorgaan. Zwijndrecht lift mee in deze frequentieverhoging waardoor de trein een nog beter alternatief wordt dan de auto, bijvoorbeeld op de route naar Rotterdam in de spits.

Met de komst van een nieuw kabinet liggen er wellicht nieuwe kansen om de Dedicated Goederenlijn en ondertunnelde aanleg van de A16 onder de aandacht te brengen. Het ministerieel besluit van 2023 blijft van kracht om de huidige financiële middelen in te zetten voor grootschalige renovatie van rijksinfrastructuur voor de komende jaren. Blijvend aandacht vragen voor de overlast die Zwijndrecht ervaart als gevolg de vele rijksinfrastructuur die Zwijndrecht doorkruist is essentieel.

5.4 Overige programmaonderdelen

Veilig wonen en leven

Zwijndrecht wil dat inwoners, ondernemers en bezoekers zich veilig voelen. Zij moeten zich niet alleen veilig voelen, maar ook veilig zijn. Ook willen we dat iedereen mee kan doen in onze samenleving. Sommige inwoners redden dat niet en hebben passende hulp nodig om te voorkomen dat ze slachtoffer worden van misbruik en/of vervallen in (ondermijnende) criminaliteit.

Samen met al onze veiligheidspartners (zowel in- als extern) spannen we ons maximaal in voor een schoon, heel en veilig Zwijndrecht. We werken nauw samen met het sociaal domein en de samenwerking met politie, woningcorporaties, zorgmariniers, jongerenwerkers, inwoners en ondernemers draagt hier in zeer belangrijke mate aan bij.

In 2026 gaan we aan de slag met de door het college vastgestelde uitvoeringsprogramma. Met betrekking tot de thema's Ondermijning, Jeugd & Veiligheid, Zorg & Veiligheid en Fysieke veiligheid worden acties/interventies uitgevoerd die gericht zijn op de intensivering van de samenwerking met onze partners, preventie (o.a. bewustwordingssessies) en toezicht en handhaving (repressie). Daarnaast investeren we in de verbinding met al onze partners (verstevigen informatiepositie).

Ook zetten we in op de bewustwording. Melden begint bij het herkennen van signalen. Binnen de verschillende thema's richten we ons op bewustwordingssessies voor zowel onze inwoners en ondernemers als voor onze partners. Daarnaast voeren we met onze partners integrale controles uit in de aanpak van ondermijnende criminaliteit.

Klimaatveranderingen, geopolitieke ontwikkelingen en een toenemende complexiteit en diversiteit van rampen en crises vragen om een veerkrachtige samenleving. Een veerkrachtige samenleving is namelijk beter in staat om te anticiperen op, en te herstellen van crisissituaties. In 2026 investeren we in de weerbaarheid van onze inwoners en ondernemers waarbij niet alleen vanuit het veiligheidsdomein, maar óók vanuit het sociale- en fysieke domein een bijdrage wordt geleverd. Hierbij sluiten we aan bij de landelijke en regionale ontwikkelingen.

We zetten in op de leefbaarheid in onze gemeente. De inzet van onze toezichthouders en handhavers is onmisbaar. Zij zijn onze oren en ogen in de wijken. Ze hebben vooral een signalerende, bemiddelende en verwijzende rol. In 2026 gaan onze handhavers meer wijkgericht werken. De inzet sluit aan op en is afgestemd met het programma Veerkrachtige Buurten.

De inzet is gericht op positieve gedragsbeïnvloeding. Naast de afhandelingen van ingekomen meldingen (fixi) is de zichtbaarheid van onze toezichthouders/handhavers een belangrijke bijdrage aan het veiligheidsgevoel. Ze bezoeken de overlastlocaties en gaan met onze jeugd in gesprek. Handhaven wordt als sluitstuk ingezet.

We zien een toenemende mate van overlast door fatbike-bestuurders. De huidige wet- en regelgeving is te beperkt om deze overlast echt te kunnen terugdringen. Binnen de juridische mogelijkheden is het handhaven op het gebruik van fatbikes geïntensiveerd en dat zetten we voort in 2026.

In het afgelopen jaar zijn de banden met de vrijwilligers van Wijkpreventie aangehaald. Er is een structureel overleg geïnitieerd. In 2025 zijn we begonnen met de inzet van Wijkpreventie in de aanpak van weesfietsen en fietswrakken. Ook in 2026 gaan we hiermee door. Met de wijkpreventieteams blijven we zoeken naar mogelijkheden om de vrijwilligers van wijkpreventie in te zetten voor het uitvoeringsplan.

De focus ligt ook op Jeugd en Veiligheid. De landelijke trend van toename van geweld onder jongeren geldt ook voor Zwijndrecht. We zien steeds vaker dat jongeren in het bezit zijn van wapens. We zetten actief in om het wapenbezit terug te dringen (wapens van de straat), hiertoe voeren we ook een actieve lobby bij het ministerie van Justitie en Veiligheid. Dit vraagt ook om een gedragsverandering onder de jongeren. Samen met onze partners als straatcoaches/jongerenwerkers zetten we in door onder andere het gesprek met de jongeren te voeren. Wanneer dit niet leidt tot een gedragsverandering leggen we waar mogelijk bestuurlijke maatregelen op. Ook onderzoeken we de mogelijkheid naar de inzet van cameratoezicht.

5.5 Effectindicatoren

In de Monitor effectindicatoren zijn voor Programma 5 Duurzame en veilige leefomgeving de volgende effectindicatoren opgenomen:

CO2-uitstoot gebouwde omgeving in ton. De CO2-uitstoot moet omlaag. Met deze indicator meten we de CO2-uitstoot als gevolg van elektriciteitsgebruik, aardgas en warmte. Dit zegt daarmee iets over de energietransitie waarbij we inzetten op energiebesparing en het gebruiken van duurzame energie.

Energielabels woningen, kantoren en gemeentelijke gebouwen. Energielabels geven met klassen aan hoe energiezuinig een gebouw is.

Aandeel duurzaam opgewekte energie. Energieneutraal zijn betekent dat de hoeveelheid benodigde energie geheel duurzaam wordt opgewekt. Het is daarom belangrijk dat de hoeveelheid duurzaam

opgewekte energie toeneemt. Met deze indicator meten we het aandeel duurzaam opgewekte energie in TJ (TeraJoule). Het gaat daarbij om hernieuwbare energie: biomassa, elektriciteit uit zon en wind en warmte uit duurzame bronnen.

Gebruik van vervoersmiddelen. Het bewonerspanel van het OCD wordt ingezet om het gebruik van verschillende vervoersmodaliteiten in beeld te brengen. Dit is met een 0-meting in 2023 gedaan en wordt jaarlijks een of twee keer herhaald.

% goedkeuringen beeldkwaliteit openbare ruimte. Om objectief te meten of de openbare ruimte schoon, heel en veilig is, wordt geschouwd. Daarmee wordt gekeken of wordt voldaan aan het afgesproken kwaliteitsniveau. Het percentage dat voldoet, zegt dus iets over hoe de openbare ruimte er bij ligt.

Rapportcijfer veiligheidsgevoel. In de Veiligheidsmonitor wordt één keer in de twee jaar gemeten welk rapportcijfers inwoners geven aan de veiligheid. Veiligheid is objectief lastig te meten. Op deze manier meten we de beleving van onze inwoners.

Scheidingspercentage afval. Met het scheidingspercentage voor afval zien we hoe de afvalstromen restafval, plastic, gfte en papier worden gescheiden. Hoe lager het percentage restafval, hoe minder grondstoffen worden verspild.

Twee maal per jaar (bij de 1^e en 2^e bestuursrapportage) wordt gerapporteerd over de stand van zaken van deze effectindicatoren.

5.6 Wat mag het kosten?

Programma 5 Veiligheid, leefomgeving en duurzaamheid	Rekening 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	-43.876	24.367	-19.509	-41.786	21.166	-20.620	-40.905	20.358	-20.547
Mutaties reserves	-1.412	2.288	876	-1.500	1.427	-73	-500	328	-172
Resultaat	-45.288	26.655	-18.634	-43.286	22.593	-20.693	-41.405	20.686	-20.719

-- = Nadelig / += Voordelig

Algemene dekkingsmiddelen

Het onderdeel algemene dekkingsmiddelen bestaat uit de lokale heffingen, de algemene uitkering, dividendinkomsten en het saldo van de financieringsfunctie. De algemene dekkingsmiddelen onderscheiden zich van specifieke dekkingsmiddelen doordat zij vrij aan te wenden zijn.

Het totaalbedrag aan inkomsten van dit onderdeel bedraagt € 126 miljoen. Dit betreft circa tweederde van de totale baten (exclusief reserves). Hiervan is de algemene uitkering de grootste inkomstenpost gevolgd door inkomsten uit OZB en precario. De gebonden heffingen, zoals afvalstoffen- en rioolheffing zijn geen algemene dekkingsmiddelen. Meer informatie hierover is opgenomen in de paragraaf lokale heffingen.

Overige inkomsten

Dividend

Zwijndrecht neemt met andere gemeenten deel in het aandelenkapitaal van instellingen met een zeker nut voor de gemeente, zoals nutsbedrijven (Stedin, Oasen en Evides) en de BNG. Onder deze post worden de dividenden geraamd die zijn verbonden aan het houden van beleggingen. Naast de dividenden van bovengenoemde instellingen ramen we hier ook de garantstellingsprovisie van HVC.

Saldo van de financieringsfunctie (renteresultaat)

Het saldo van de financieringsfunctie (het renteresultaat) is opgebouwd uit verschillende componenten. Voor een berekening van het renteresultaat verwijzen wij naar de betreffende tabel in de paragraaf Financiering.

Algemene dekkingsmiddelen	Rekening 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	-975	118.779	117.804	74	124.595	124.669	-489	126.829	126.340
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Resultaat	-975	118.779	117.804	74	124.595	124.669	-489	126.829	126.340

- = Nadelig / += Voordelig

Financiën

De uitgaven van dit onderdeel bedragen per saldo € 1,5 miljoen. De bijbehorende baten zijn verantwoord onder de algemene dekkingsmiddelen.

Belastingen

De lasten betreffen de bijdragen aan Gemeentebelastingen en Basisinformatie Drechtsteden (GBD) voor het uitvoeren van de heffing en invordering, de afhandeling van bezwaar- en beroepsschriften van de Wet onroerende zaken en een dotatie aan de voorziening dubieuze belastingdebiteuren.

Beleggingen

Zwijndrecht neemt met andere gemeenten deel in het aandelenkapitaal van instellingen met een zeker nut voor de gemeente, zoals nutsbedrijven (Stedin, Oasen en Evides) en de BNG. Onder deze post worden de rentelasten geraamd die zijn verbonden aan het houden van beleggingen.

Onvoorzien

De post Onvoorzien bevat het budget voor onvoorzienne uitgaven. Er is voor gekozen om de post Onvoorzien voor de begroting in zijn geheel op te nemen onder dit onderdeel.

Overige baten en lasten

Dit bestaat voor het grootste deel uit de stelpost loon- en prijsontwikkelingen. Dit budget hebben we op een centrale plek opgenomen. De onttrekking aan de Dekkingsreserve ter dekking van het negatief geraamd resultaat is hier ook opgenomen.

Financiën	Rekening 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	-812	1.320	508	-2.433	288	-2.146	-1.770	272	-1.498
Mutaties reserves	-5.731	7.993	2.262	-2.693	5.296	2.603	0	0	0
Resultaat	-6.543	9.312	2.770	-5.126	5.583	457	-1.770	272	-1.498

- = Nadelig / + = Voordelig

Vennootschapsbelasting

In 2015 is het wetsvoorstel modernisering vennootschapsbelastingplicht voor overheidsondernemingen aangenomen door de Tweede Kamer. Het achterliggende doel van het wetsvoorstel is het scheppen van een gelijk speelveld tussen overheidsondernemingen en private ondernemingen. Sindsdien is er voor gemeenten en provincies een vennootschapsbelastingplicht (hierna: Vpb-plicht). Vanaf 1 januari 2016 is de gemeente verplicht vennootschapsbelasting te betalen over haar ondernemingsactiviteiten.

Vennootschapsbelasting	Rekening 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	295	0	295	-26	0	-26	-26	0	-26
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Resultaat	295	0	295	-26	0	-26	-26	0	-26

- = Nadelig / + = Voordelig

Overhead

In het Besluit Begroting Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is gedefinieerd welke lasten en baten onderdeel uitmaken van het Onderdeel Overhead. Dit onderdeel beoogt het inzicht in de overhead te verbeteren en de onderlinge vergelijkbaarheid tussen gemeenten te bevorderen. Volgens het BBV is de overhead: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van het primaire proces.

De overhead bestaat voor een groot gedeelte uit bijdragen aan de Servicegemeente Dordrecht (SGD), die veel van de PIOJFACH-taken voor de gemeente Zwijndrecht uitvoert. Onder PIOJFACH taken vallen:

- personeel
- Informatievoorziening.
- Organisatie
- Juridische zaken
- financiën.
- administratieve organisatie.
- communicatie.
- huisvesting en facilitaire zaken

Daarnaast draagt de gemeente zelf de directe kosten van huisvesting en facilitaire zaken. Tot slot bestaat de overhead uit eigen personeelskosten voor staf-, leidinggevende- en ondersteunende functies en de daaraan verbonden algemene kosten. Bovenstaande is in onderstaande tabel gespecificeerd:

Onderdeel	Bedrag
Bijdrage aan Bedrijfsvoering Drechtsteden	6.495
Huisvesting en facilitaire zaken	1.572
Personeelskosten overhead	9.213
Algemene bedrijfsvoerings en personeelsgebonden budget	828
Totale overheadkosten	18.108
Doorberekeningen overhead/uren aan Grex en investeringen	-995
Onttrekkingen aan de reserves	-862
Saldo overheadkosten	16.251

Bedragen x € 1.000

De overheadkosten mogen binnen het BBV niet verdeeld worden over de taakvelden/programma's, met uitzondering van de overhead die toerekenbaar is aan de grondexploitatie en IP-projecten (zie hierboven). Dit heeft tot gevolg dat de programma's worden gepresenteerd zonder overheadkosten.

Overhead	Rekening 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	-17.602	186	-17.416	-16.809	107	-16.702	-17.150	38	-17.112
Mutaties reserves	-415	1.571	1.156	0	1.403	1.403	0	862	862
Resultaat	-18.017	1.758	-16.259	-16.809	1.510	-15.299	-17.150	900	-16.250

-- = Nadelig / += Voordelig

Doelstellingen programma's

Programma 1 Bestuur, dienstverlening, communicatie en participatie

Doelstelling: Raad, college en ambtelijke organisatie zijn zichtbaar, benaderbaar en betrokken in de buurten en straten van Zwijndrecht.

Activiteiten:

- We organiseren continue ontmoetingen tussen raad, college, ambtenaren, inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners om kennis en ervaring te delen, feedback op te halen en met elkaar te leren en te ontwikkelen.
- We werken aan kortere lijnen tussen raad, college, ambtenaren, inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners.
- We communiceren duidelijk over wat inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners mogen verwachten van raad, college en ambtelijke organisatie. Andersom zijn wij duidelijk in wat we als lokale overheid verwachten van inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. **Verwachtingenmanagement** is hierin essentieel.
- We (raad, college en ambtelijke organisatie) gaan meer in gesprek met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners (niet via mail of socials) in de buurten en straten van Zwijndrecht en vergaderen ook vaker op locatie. We sluiten aan bij bestaande activiteiten en platforms.

Doelstelling: Zwijndrecht is een **responsieve** en **wendbare** gemeente die luistert naar inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners en daar ook naar handelt.

Activiteiten:

- Bestaande processen (zoals beantwoording van brieven, telefoon, e-mail, berichten op sociale media) organiseren we beter.
- De communicatie met de inwoners en ondernemers nemen we onder de loep en de instrumenten voor betrokkenheid gebruiken we maximaal.
- Binnen de bestaande wettelijke kaders zetten we op creatieve wijze nieuwe instrumenten naast het Zwijndrechtse Pak aan! in.
- We controleren steekproefsgewijs of en hoe inwoners vinden dat een melding via Fixi of een klacht is afgehandeld, zeker wanneer meldingen zijn doorgezet naar een externe partij (zijn inwoners tevreden).

Doelstelling: De **communicatie** van de gemeente is **uitnodigend, duidelijk** en **toegankelijk** voor iedereen.

Activiteiten:

- In deze raadsperiode werken we stapsgewijs toe naar communicatie die uitnodigend, duidelijk en toegankelijk is voor iedereen, naar communicatie die open en op maat is.
- We toetsen de gemeentelijke communicatie die plaatsvindt via de website, sociale media, gedrukte media en andere kanalen hierop en betrekken daar inwoners en ondernemers bij.
- We stroomlijnen de communicatie over activiteiten en werkzaamheden in de buurt.

Doelstelling: Inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners zijn **betrokken** bij hun directe (leef)omgeving en de opgaven in Zwijndrecht op een manier die bij hen past.

Activiteiten:

- We implementeren de participatievisie en -verordening en voeren deze uit.
- We breiden PAK AAN! uit met het uitdaagrecht en focussen ons op overheidsparticipatie.
- We gaan met inwoners en ondernemers verder in gesprek over hun ervaringen met de gemeente.
- We weten op welke manier en in welke mate betrokken partijen met elkaar willen samenwerken aan maatschappelijke opgaven.
- We werken op basis van wat inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners ons vertellen op welke wijze we ervoor kunnen zorgen dat we voor hen zichtbaar, benaderbaar en betrokken kunnen zijn.
- We benutten de kennis en kunde uit de samenleving beter en we betrekken inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners als klankbord bij totstandkoming en uitvoering van planning en beleid.
- We waarderen en faciliteren inwoners en ondernemers die iets willen betekenen voor de samenleving. We stellen ons flexibel op bij ideeën en initiatieven en geven hiervoor de ruimte.
- De kinderburgemeester- en ambassadeurs betrekken we actief bij de maatschappelijke opgaven in Zwijndrecht.
- We betrekken jongeren actief bij beleidsontwikkeling en werken zo aan politiek bewustzijn en betrokkenheid van jongeren tot ongeveer 18 jaar.
- We betrekken kinderen en jongeren bij onderwerpen die hen nu of in de toekomst raken. Hierbij stijgt het aantal onderwerpen waarbij kinderen en jongeren in Zwijndrecht input hebben geleverd.
- We maken duidelijk hoe onderwerpen door inwoners geagendeerd kunnen worden.
- We laten weten wat de opbrengsten zijn van de betrokkenheid van inwoners, wat er met de inbreng is gedaan en wat de vervolgstappen worden.
- We organiseren ontwikkeltafels waar naast inwoners en ondernemers ook experts aan tafel komen om samen te werken aan maatschappelijke opgaven.

Doelstelling: We bouwen aan een vernieuwde **infrastructuur** die past bij de nieuwe samenwerking. Dat we **samen** leren, ontwikkelen, experimenteren en investeren.

Activiteiten:

- We werken samen aan maatschappelijke opgaven vanuit gelijkwaardigheid en dat vraagt soms om aanvullende of nieuwe werkwijzen. We accepteren met elkaar dat we hierbij niet altijd vooraf weten wat een aanpak gaat opleveren en dragen met elkaar zorg voor ruimte om te leren, ontwikkelen en experimenteren.
- We maken tijd en ruimte voor gesprekken, bijeenkomsten en betrokkenheid van inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners.
- We realiseren met elkaar (raad, college, ambtenaren, inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners) het 'Huis van de stad' door verder te bouwen aan de 1 loketfunctie in het gemeentehuis, door de inrichting van 'gastheerschap' en door een huiskamersfeer te creëren.
- In het 'Huis van de stad' worden inwoners en ondernemers zo veel mogelijk in één keer geholpen.

Doelstelling: Realiseren bouwambitie
<p>Activiteiten:</p> <ul style="list-style-type: none">- We voeren het woonplan en onze woningbouwstrategie uit, waarbij we primair bouwen voor doorstroming. Zo realiseren we een verhuisketen en ontstaan voor starters mogelijkheden een bereikbare woning te vinden in de bestaande voorraad.- We voegen gedifferentieerd woningen toe en houden hier regie op middels een meerjaren-programma gebiedsontwikkeling (MPG), gekoppeld aan de planmonitor.- We geven uitvoering aan woningbouwprojecten (actief) en faciliteren initiatieven uit de markt als deze bijdragen aan onze ambities.- We verhogen de harde plancapaciteit op de korte termijn en zorgen voor (versnelling in) nieuwe planvorming.- De ontwikkelkaders van Walburg gaan we herzien om de culturele en economische vitaliteit van Walburg verder te ontwikkelen en initiatieven uit de markt te kunnen beoordelen.- In 2026 leggen we uw raad een geactualiseerde Nota grondbeleid voor. Deze nota reguleert het gebruik, de ontwikkeling en de verwerving van grond. Een nota grondbeleid is het kader om een gestructureerde, duurzame en rechtvaardige ontwikkeling van het grondgebied te waarborgen en helpt bij het realiseren van ruimtelijke, sociale en economische doelen.

Doelstelling: Verbeteren en gerichte transformatie sociale woningvoorraad
<p>Activiteiten:</p> <ul style="list-style-type: none">- We monitoren en voeren de prestatieafspraken (PALT) uit met de woningcorporaties, waarbij het transformeren en kwalitatief verbeteren van sociale huurwoningen blijvend aandacht krijgt.- We lobbyen op regionaal en provinciaal niveau om toe te werken naar een evenwichtige verdeling van de sociale woningvoorraad in de regio Drechtsteden.

Doelstelling: Faciliteren van specifieke woonwensen
<p>Activiteiten:</p> <ul style="list-style-type: none">- We faciliteren de ontwikkeling van diverse woonvormen. Daarnaast staan we faciliterend ten opzichte van andere initiatieven uit de samenleving en markt.- We proberen starters te faciliteren door te bouwen voor doorstroom, een bezuinigingsmaatregel betreft het stoppen met het vergunningstelsel voor de verhuur van woningen (opkoopbescherming). Dat raakt starters wel.

Doelstelling: Inzicht in ontwikkelingen op de woningmarkt
<p>Activiteit:</p> <ul style="list-style-type: none">- We blijven in gesprek over de ontwikkelingen in de woningmarkt, middels thema-avonden, bouwtafels en een bustour langs de gebiedsontwikkelingen. Daarbij rapporteren we periodiek over ontwikkelingen in de woningmarkt via het MPG.

Doelstelling: Faciliterende en dienstverlenende ruimtelijke ordening
<p>Activiteiten:</p> <ul style="list-style-type: none">- We werken verder aan een update en aanscherping van de Omgevingsvisie.- We zorgen dat we gesteld staan voor en uitvoering geven aan de Omgevingswet.

Doelstelling: Ruimhartig minimabeleid

Activiteiten:

- Met de herijking van het Minimabeleid heeft de raad keuzes gemaakt om een ruimhartig minimabeleid te voeren. Bovendien heeft de raad een nieuwe regeling ingesteld: het Sport- en cultuurfonds 18+. Door middel van deze regeling kunnen volwassenen met een laag inkomen deelnemen aan sport- en cultuuractiviteiten. Kinderen van 4 tot en met 17 jaar konden al gebruik maken van het SMS-Kinderfonds. Sinds 2023 voeren we een ruimhartig minimabeleid.
- De provincie Zuid-Holland stelt voor de gemeente Zwijndrecht 985 OV-abonnementen beschikbaar voor inwoners met een laag inkomen. De regeling loopt van 1 oktober 2025 tot en met december 2029. Door middel van de regeling kunnen inwoners in de daluren (op werkdagen vanaf 09.00 uur en in het gehele weekend) kosteloos reizen met de bussen van Connexion/Transdev en Qbuzz, en op de treintrajecten Dordrecht–Geldermalsen (MerwedeLingelijn) en Alphen aan den Rijn–Gouda. Op dit moment worden de plannen verder uitgewerkt, waaronder het inrichten van de inkomenstoets en het opstellen van beleidsregels, zodat inwoners hier zo snel mogelijk gebruik van kunnen maken.
- In 2024 heeft het Nibud een minima effectrapportage (MER) voor de gemeente Zwijndrecht uitgevoerd. Uit de MER blijkt dat we, dankzij de wijzigingen in ons beleid, een ruimhartig minimabeleid hebben en alle huishoudtypen kunnen rondkomen¹. We weten echter dat niet alle inwoners gebruikmaken van alle regelingen waar zij recht op hebben. Met het Deltaplan Armoede 2.0 zetten we daarom ook in 2026 in op het terugdringen van het niet-gebruik van regelingen. Om dit te bereiken zetten we in op drie sporen:
 - Bekendheid van regelingen vergroten: in 2026 zetten we de MAX-campagne voort. We blijven werken aan de uitbreiding van het netwerk van MAX'en en organiseren bijeenkomsten om hen goed toe te rusten met kennis over regelingen en hulporganisaties.
 - Aanvraagprocedures versimpelen: de afgelopen periode hebben we via maatschappelijke partners en collega's knelpunten in de aanvraagprocedures opgehaald. Binnenkort voegen we hier de inzichten van ervaringsdeskundigen aan toe om een completer beeld te krijgen van de ervaren drempels. Op basis van deze input onderzoeken we welke versimpelingen binnen de huidige wet- en regelgeving mogelijk zijn. Deze aanpak zetten we in 2026 voort en past bij de inzet vanuit het programma *'Bouwen aan vertrouwen: Zwijndrecht dat is thuiskomen'*.
 - Vertrouwen in de overheid versterken: wantrouwen in de overheid, bijvoorbeeld angst om later te moeten terugbetalen, weerhoudt inwoners soms van het aanvragen van regelingen. In 2026 willen we daarom nauwer samenwerken met ervaringsdeskundigen. Hun perspectief helpt ons om onze armoedeaanpak te verbeteren en communicatie toegankelijker te maken. Bovendien sluit dit spoor aan op de inzet in het programma *'Bouwen aan vertrouwen: Zwijndrecht dat is thuiskomen'*.

Doelstelling: Inzet op actuele ontwikkelingen

Activiteiten:

- In de afgelopen twee jaar konden inwoners gebruik maken van een dienst van Diverz die energiebesparende middelen en tips geeft: Samen Energie Besparen. De budgetten voor deze dienst staan onder druk, vanwege de beëindiging van de rijksmiddelen voor energiearmoede.

¹ De resultaten uit de minima-effectrapportage zijn gebaseerd op drie voorwaarden:

- Inwoners kunnen zeer goed met geld omgaan;
- Inwoners vragen alle beschikbare inkomensondersteuning aan;
- Inwoners hebben geen grote persoonlijk onvermijdbare uitgaven hebben

Wij zijn op dit moment in gesprek met lokale partners om te kijken hoe we deze aanpak in 2026 kunnen continueren.

- De landelijke Participatiewet wordt hervormd om eenvoudiger, mensgerichter en effectiever te worden. Het wetsvoorstel Participatiewet in balans, dat in het voorjaar van 2025 is aangenomen door de Tweede Kamer, beoogt meer ruimte te bieden voor maatwerk en vertrouwen. Belangrijke elementen zijn een vereenvoudigde aanvraagprocedure, heldere rechten en plichten, en een flexibelere toepassing van regels.

Een deel van de voorgestelde wijzigingen moet in 2026 door gemeenten worden ingevoerd. Voor andere, grotere, aanpassingen krijgen gemeenten meer tijd. Aansluitend hierop willen we het beleid rondom 'Ontwikkelen naar werk' herijken. Deze herijking volgt een vergelijkbare aanpak als eerdere trajecten voor het regionale minimabeleid en Wmo-beleid. Daarbij betrekken we opnieuw inwoners en maatschappelijke organisaties actief in de besluitvorming.

- Sinds 1 januari 2025 is de Wet tijdelijke regeling alleenverdieners (Wtrap) van kracht. Een groep huishoudens ontvangt een netto-inkomen dat, door een tekort aan toeslagen, lager is dan dat van een vergelijkbaar (echt)paar met bijstand en maximale toeslagen. Daarmee komen deze huishoudens netto uit onder het bestaansminimum. De Wtrap regelt dat deze huishoudens een vaste tegemoetkoming ontvangen om het gemis aan toeslagen te corrigeren. Gemeenten zorgen ervoor dat deze tegemoetkoming in 2025, 2026 en 2027 wordt uitbetaald. Hier ontvangen we middelen van het rijk voor. Vanaf 2028 wordt voor deze groep inwoners een definitieve fiscale oplossing gerealiseerd. Op basis van informatie van de Belastingdienst wordt voor de periode 2022-2024 uitgegaan van 19 getroffen Zwijndrechtse inwoners.
- Het Regionaal Werkcentrum (RWC) is het punt waar inwoners en bedrijven met vragen over werk, werk vinden en houden, loopbaanontwikkeling en om- en bijscholing terecht kunnen. Het punt is er voor werknemers, werkzoekenden en werkgevers. In het RWC werken de volgende organisaties samen: het UWV, Sociale Dienst Drechtsteden, gemeenten, werkgevers- en werknemersorganisaties (onder andere FNV en CNV), onderwijsinstellingen, SBB en private (opleidings)partijen. Op 1 januari 2025 heeft het Regionaal Werkcentrum zijn deuren geopend. In 2026 zetten we verder in op het bekend en vindbaar maken van de gidsen die in het RWC werken (zie ook opgave '*versterken lokale economie*')

Doelstelling: Duurzaam perspectief uit armoede

Activiteiten:

- Met het project *Geldzorgen op de werkvloer* ondersteunen we al enkele jaren werknemers met geldzorgen via hun werkgever. Dit doen we onder andere via een laagdrempelig contactpunt voor vragen over geldzaken en met trainingen voor werkgevers over het signaleren en bespreekbaar maken van financiële problemen. We zijn tevreden over de resultaten tot nu toe en zien het project als een waardevolle aanpak die we in 2026 willen voortzetten. Tegelijkertijd vinden we het belangrijk om goed aan te sluiten bij de behoeften van werkgevers. Daarom voeren we in 2025 evaluatiegesprekken met deelnemende werkgevers. De resultaten uit deze gesprekken gebruiken we om het project verder aan te scherpen en door te ontwikkelen waar nodig (zie ook opgave *'versterken lokale economie'*)
- We continueren in 2026 onze samenwerking met Stichting Maatschappelijk Betrokken Ondernemen Drechtsteden (SMBO-D). Het doel van deze samenwerking is om bedrijven te inspireren en verbinden, zodat ze de juiste handvaten hebben om maatschappelijke impact te maken. Er wordt hierbij gefocust op de thema's bestaanszekerheid, duurzaamheid en inclusie (zie ook opgave *'versterken lokale economie'*).
- De Gemeenschappelijke Regeling Sociaal (GR Sociaal) beschikt niet over voldoende personele capaciteit om alle inwoners met een bijstandsuitkering persoonlijk te spreken en te begeleiden richting werk². Om een sterke verbinding te leggen met de lokale infrastructuur en daarmee meer inwoners te bereiken, is in 2025 een samenwerking gestart tussen GR Sociaal en Leerwerkbedrijf Zwijndrecht Werkt. Dankzij deze samenwerking kunnen tot 40 extra inwoners worden gesproken en, waar mogelijk, worden begeleid in hun ontwikkeling naar werk. Deze inzet wordt in 2026 voortgezet.
- We willen inwoners proactief ondersteunen bij life-events. We vinden het belangrijk dat inwoners weten wat de invloed van een life-event is op zijn of haar financiële situatie en hoe ze hiernaar kunnen handelen. Dit doen we omdat we weten dat life-events zoals scheiden, je baan verliezen, een kind krijgen, of langdurige ziekte belangrijke oorzaken voor armoede zijn.
- In het kader van de herijking van de Participatiewet (zie ook de kop *Inzet op actuele ontwikkelingen*) bereiden we een pilot deeltijdwerken voor. Met deze pilot willen we het voor inwoners met een uitkering aantrekkelijker maken om parttime te gaan werken. Zo willen we ervoor zorgen dat het financieel loont om parttime te werken. Bovendien willen we inwoners zekerheid over hun inkomen geven en hebben we oog voor het behouden van het recht op toeslagen. Het doel is het verbeteren van bestaanszekerheid en verminderen van stress, ook bij weinig baanzekerheid. Dit zodat inwoners gemotiveerd blijven om stappen te zetten op weg naar werk. Voor de uitvoering van deze pilot is de ruimte nodig die de wetswijziging Participatiewet in balans mogelijk maakt. Zodra deze ruimte er is, kunnen we starten.

² We hanteren een brede definitie van werk: dit omvat niet alleen betaald werk, maar bijvoorbeeld ook participatieplekken en vrijwilligerswerk.

Doelstelling: Werkgelegenheid in Zwijndrecht versterken, zowel kwantitatief als kwalitatief

Activiteiten:

- Ook in 2026 verbinden we de doelstelling om meer banen te creëren aan het helpen van inwoners om uit de armoede te komen en duurzaam aan het werk te gaan. Lokale werkgevers blijven hierbij een belangrijke partner (zie ook opgave 'armoedebestrijding'). De aanpak uit de training *Geldzorgen op de werkvloer* zetten we voort, maar we verkennen nieuwe werkvormen om de positieve energie te behouden en de impact verder te vergroten.
- We blijven werken aan onze banenambitie en intensiveren het gebruik van de bedrijventerreinen (meer banen per hectare) in lijn met de bedrijventerreinenstrategie. Het intensiveringsonderzoek is afgerond, waardoor we gericht in gesprek kunnen over mogelijkheden om te optimaliseren per locatie en per bedrijf. Daarbij houden we ook rekening met (internationale) werknemers en verkennen we humane en passende huisvestingsmogelijkheden, conform landelijke richtlijnen, om het bedrijfsleven te ondersteunen en de druk op de woningmarkt te verlichten.
- Samen met de regio werken we binnen de Human Capital Agenda aan het vergroten van de arbeidsparticipatie, onder andere via het Regionaal Werkcentrum, Een Leven Lang Ontwikkelen en Zebrapaden op de Arbeidsmarkt, met speciale aandacht voor toekomstige beroepen zoals in de energietransitie. De invulling volgt op basis van regionale ontwikkelingen en vertalen we waar mogelijk naar Zwijndrechtse kansen (zie ook opgave 'armoedebestrijding').
- De Bedrijvenroute en Sterk Techniek Onderwijs zetten we ook in 2026 voort, waarbij we het bedrijfsleven een grotere rol geven in de organisatie en de gemeente een onafhankelijke, faciliterende rol houdt. Leerlingen uit Zwijndrecht en Hendrik-Ido-Ambacht krijgen hiermee opnieuw de kans om uiteenlopende bedrijven en instellingen te bezoeken.
- Daarnaast verkennen we de haalbaarheid van een gezamenlijke leer-werklocatie 'Zwijndrechtse Techniekopleiding' op een bedrijventerrein. De insteek is een praktijkgerichte techniekopleiding en/of omscholingstraject voor zij-instromers, hierbij is een nauwe samenwerking met koplopers in Zwijndrecht en het regionaal MBO nodig. De inhoudelijke focus wordt het komende jaar verkend en afgestemd op de behoeften van deelnemende bedrijven, bijvoorbeeld richting maritieme techniek of (energie)installatietechnieken.
- Vanuit de Economische Tafel is opnieuw aandacht gevraagd voor de sectoren Zorg en Onderwijs. We onderzoeken daarom de mogelijkheid voor *Sterk Zorg Onderwijs* als spin-off. In 2026 zetten we de gesprekken voort om samen met partners te bepalen waar we op kunnen inzetten.
- Tot slot blijven we aansluiten bij de Agenda Maritieme Maakindustrie, waarbij we lokale bedrijven ondersteunen bij deelname aan coalities en programma's, zoals young professional-programma's en bedrijfsuitwisselingen. Daarnaast blijven we ons actief inzetten op onze samenwerking met Koninklijke Binnenvaart Nederland (KBN), waarbij we ons richten op het benutten van ons gezamenlijke netwerk en het behalen van onze gemeenschappelijke doelstellingen.

Doelstelling: Versterken van de bedrijventerreinen en concentratiegebieden voor retail en horeca

Activiteiten:

- Met de opgeleverde kansenkaart en het intensiveringsonderzoek gaan we in 2026 aan de slag met de uitwerking. Via de intake- en omgevingstafel voeren we gerichte gesprekken, faciliteren we plannen en onderzoeken we mogelijkheden per locatie. We hebben daarnaast oog voor grootschalige, regionaal ontwikkelingen. Zo bieden we bedrijven als Kooiman en Oceanco maatwerkbegeleiding bij intensivering, vernieuwing of uitbreiding, inclusief een duidelijk aanspreekpunt en 'rode loper'-benadering.
- De gronduitgifte op PIER14 is in 2025 afgerond en de eerste transformaties en bouwvoorberendingen zijn het afgelopen jaar in gang gezet. In 2026 de realisatie van de vergunde initiatieven op het terrein. Naast individuele bedrijfsruimtes worden ook een bedrijfsverzamelgebouw en kantoorlofts ontwikkeld, passend binnen het profiel van PIER14 als innovatief en toekomstgericht maritiem bedrijventerrein. Het openbaar terrein is inmiddels grotendeels aangelegd, met hergebruik van materialen en een sterke focus op duurzaamheid. PIER14 levert hiermee een belangrijke bijdrage aan de doelstellingen uit het regionale programma voor de maritieme maakindustrie.
- Op bedrijventerrein Groote Lindt blijft het Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO) van kracht; dit biedt ondernemers onder meer aantrekkelijke voordelen zoals kortingen op verzekeringspremies vanwege de gezamenlijke veiligheidsprestaties. De Geer en Bakestein verkennen een alternatief: Platform Veilig Ondernemen (PVO), hierdoor kunnen zij aansluiten op een dynamisch netwerk dat ondernemers ondersteunt bij het versterken van de weerbaarheid tegen criminaliteit, zonder formaliteiten van een certificaat.
- Daarnaast verkennen we de verdere ontwikkeling van het gezondheidscluster rond het ziekenhuis en Ter Steeghe. Dit kan bijdragen aan een toekomstbestendige zorgvoorziening voor de Zwijndrechtse Waard, extra werkgelegenheid, nieuwe woningen en meer nadruk op preventieve gezondheidszorg en duurzaamheid, aansluitend bij het Convenant "Verduurzaming Zorg".
- Vanuit de Economische Tafel (zie ook de kop 'Versterken van de dienstverlening en samenwerking met ondernemers') is gesproken over een pilot: *verduurzamen bedrijventerrein*, waarbij we zowel bij ondernemers als in de openbare ruimte verduurzaming stimuleren. Deze aanpak moet als blauwdruk dienen voor andere terreinen. De prioritering is gebaseerd op de uitkomsten uit het intensiveringsonderzoek zoals: vastgoedlevensduur, kansen in de buitenruimte en de omvang van het terrein.
- Ook pakken we, zoals besproken op de Economische tafel, de bereikbaarheid van werklocaties aan. Samen met *Bereikbaar Zuid-Holland* voeren we bereikbaarheidsscans uit. In 2025 is de prioritering vastgesteld en in 2026 zal er opvolging worden gegeven aan de scans. De scans geven inzicht in herkomst, vervoersmiddelen, kansen en knelpunten (zie opgave 'Bereikbaar Zwijndrecht').
- In lijn met het horeca- en retailbeleid bereiken we in 2026 de afronding van de werkzaamheden in het horecaconcentratiegebied Veerplein, met oog voor een goede inpassing van terrassen. De transformatie van de Passage krijgt concreet vorm en de revitalisering van wijkwinkelcentrum Boulevard Noord gaat de uitvoeringsfase in, waarbij standplaatsen goed in de plannen worden geïntegreerd.
- Het markt- en standplaatsenbeleid, in 2025 afgerond, wordt in 2026 uitgevoerd. We voeren aanpassingen door om de toekomstbestendigheid te vergroten, zowel beleidsmatig als ruimtelijke aanpassingen.

Activiteiten:

- Ook zijn de activiteiten rondom de watertoren gestart en zijn alle vergunningen verleend. Zo krijgt de watertoren de komende vijf jaar een tijdelijke invulling door Florizz aan het Water. Zij combineren horeca met maatschappelijke en sociaal-culturele activiteiten als invulling, waarmee de monumentale toren en de locatie rondom toegankelijk en levendig wordt voor inwoners en bezoekers.
- Het koopstromenonderzoek (KSO) wordt in 2026 opgeleverd. Dit is een zorgvuldig uitgevoerd onderzoek dat inzicht biedt in het koopgedrag van bezoekers en inwoners (inclusief herkomst, vervoerwijze, bestedingen en verblijfsduur). We laten binnen het KSO in lijn met ons horeca en Retail beleid diverse locaties meelopen, namelijk: Centrum Heerjansdam, Walburg, Kort Ambacht, Oudeland en Veerplein. Het KSO volgt landelijke richtlijnen (via IPO en Retailagenda) wat zorgt voor vergelijkbaarheid met andere regio's. Het onderzoek wordt uitgevoerd onder regie van de provincie, met bureaus als I&O Research, BRO en Goudappel als partner. Het KSO wordt elke vier jaar uitgevoerd, zo kunnen we trends monitoren en ons beleid toekomstgericht inzetten.

Doelstelling: Versterken van de dienstverlening en samenwerking met ondernemers

Activiteiten:

- In 2025 hebben we het accountmanagement versterkt en de aanpak verbreed en de focus strategischer gelegd. In 2026 leggen we de nadruk op het intensiveren van onze contacten met ondernemers en partners in deze economisch dynamische periode. Door accountmanagement een sterker strategisch karakter te geven, werken we doelgericht aan de ambities uit het economisch programma. Zo bouwen we verder aan samenwerking met bedrijven en partners die sleutelposities innemen in onze topsectoren (maritieme maakindustrie, techniek en zorg) én bij ruimtelijke opgaven. Daarmee sluiten we optimaal aan bij de nieuwe regionale structuur.
- In 2025 hebben we een accountmanagementplan opgesteld, dat onder andere inzoomt op praktische zaken, zoals de waardering van jubilerende bedrijven, een welkomstpakket voor nieuwe bedrijven, en gerichte accountbezoeken omvat, maar ook invulling geeft aan het hierboven genoemde strategisch accountmanagement.
- De sectorale overleggen (twee keer per jaar voor makelaars en horeca) zetten we voort, waarbij de nadruk naast ontmoeting ook ligt op leren en ontwikkelen. Samen met KHN zoeken we actuele, leerzame thema's om de overleggen te verrijken. Daarnaast blijven we structureel in gesprek met ondernemersverenigingen en parkmanagement in Zwijndrecht en Heerjansdam om signalen, knelpunten en kansen op te halen. Door het organiseren van deze verschillende overleggen werken we in lijn met de doelstellingen uit het programma *Bouwen aan Vertrouwen: Zwijndrecht dat is thuishome*.
- De Economische Tafel wordt in 2026 opnieuw georganiseerd, in de doorontwikkelde vorm waarbij inspiratie, kennisdeling en concrete actiepunten centraal staan. In 2026 kunnen we voortborduren op de eerste editie en daardoor voor het eerst onze actiepunten evalueren en nieuwe thema's verkennen met de deelnemers: vertegenwoordigd uit het onderwijs, maatschappelijke partners en het bedrijfsleven. Bovendien sluit de opzet van de tafel naadloos aan op de inzet van het programma *Bouwen aan Vertrouwen: Zwijndrecht dat is thuishome*.

Activiteiten:

- In 2025 zijn we gestart met de voorbereidingen van de nieuwe Citymanagementorganisatie, in 2026 geven we hier samen met het Ondernemersfonds invulling aan de uitvoering. Deze actie is voortgekomen uit de evaluatie van ZoZwijndrecht en de evaluatie van het Ondernemersfonds Zwijndrecht, beide evaluaties zijn eind 2024 opgeleverd.
- Binnen de opgave Veiligheid (*zie ook opgave: Veilige leefomgeving*) werken we aan een veilig en eerlijk ondernemersklimaat, conform het Integraal Veiligheidsprogramma 2025-2030. We organiseren bewustwordingssessies, trainingen en 'knock and talks' bij ondernemers en voeren integrale handhavingsacties uit samen met politie, Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid en de Nederlandse Arbeidsinspectie.
- De samenwerking met Stichting Maatschappelijk Betrokken Ondernemen Drechtsteden (SMBO-D) krijgt in 2026 verdere invulling. We breiden het netwerk uit naar circa 30 partners en focussen op de kwaliteit en maatschappelijke waarde van de samenwerking. Samen organiseren we activiteiten zoals workshops en *Kijkje in de Keuken* bij lokale ondernemers. De gemeente neemt in 2026 zelf deel als partner en gaat op voor het label maatschappelijk betrokken ondernemen. Uit dit traject volgt een concreet project binnen de gemeentelijke organisatie dat in 2026 een uitvoering krijgt (*zie ook opgave 'armoedebestrijding'*).

Inclusieve samenleving

Doelstelling: Zwijndrecht is een inclusieve samenleving waarin iedereen mee kan doen en waarin aandacht is voor elkaar

In 2026 voeren we de Lokale Inclusie Agenda uit door:

- Het uitvoeren van het inclusiebeleid gebeurt door aan te haken bij (kansen in) bestaande programma's en opgaven. Op basis van de input van inwoners, maatschappelijke partners en ondernemers besteden we in ieder geval aandacht aan: het vaker en beter betrekken van ervaringsdeskundigen, toegankelijkheid van de openbare ruimte (waaronder stoepen) en het organiseren of faciliteren van activiteiten om makkelijker andere mensen te ontmoeten.
- Als gemeentelijke organisatie investeren we in het geven van het goede voorbeeld en het versterken van de bewustwording.
- In 2026 continueren we onze samenwerking met Stichting Maatschappelijk betrokken ondernemen Drechtsteden (SMBO-D). Deze organisatie biedt werkgevers handvatten om bij te dragen aan bestaanszekerheid, inclusie en duurzaamheid. Meer informatie staat in *programma 3. Armoedebestrijding en Versterken lokale economie*.
- Vanuit de Participatievisie is er nadrukkelijk aandacht voor inclusieve participatie (geen fysieke of sociale belemmeringen om deel te nemen), zodat de deelnemers een afspiegeling van de samenleving vormen.
- We blijven inzetten op vaardigheden die inwoners nodig hebben om mee te kunnen doen in de maatschappij: vaardigheden op het gebied van taal en leesvaardigheid (lezen, schrijven en mondelinge en digitale taalvaardigheid), rekenen, gezondheid en burgerschap (sociale & maatschappelijke vaardigheden). We vinden het belangrijk dat alle inwoners, ook inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt, meedoen in de samenleving. Hier zetten we vanuit *programma 3. Armoedebestrijding en Versterken lokale economie* op in.
- We gaan door met de doorontwikkeling en uitvoering van de nieuwe wet inburgering. We houden zoveel mogelijk rekening met de behoeften van statushouders en focussen op toeleiding naar participatie. Zodat nieuwkomers zo snel mogelijk kunnen meedoen in de samenleving en meer kansen hebben op de arbeidsmarkt.

Voortzetting verbreding sociaal domein en integrale aanpak

Doelstelling: Inwoners die dat nodig hebben kunnen rekenen op een steuntje in de rug, zorg en ondersteuning

In 2026 ligt de focus op

- In de afgelopen jaren hebben we structuren en werkafspraken opgezet om lokaal regie te voeren en doorbraken te realiseren in complexe situaties, zoals het Lokaal Zorgnetwerk en de methodiek Aanpak voorkomen van escalatie (AVE). We blijven deze waar mogelijk verbeteren, in gesprek met de betrokken organisaties. Om waar mogelijk overlegtafels verder samen te brengen of overlap te voorkomen. En om de rollen van proces- en casusregie steeds op de meest logische plek te beleggen.
- In samenwerking met VSWT en partners maken we in het voorveld een beweging "naar voren", waardoor eerder en laagdrempeliger ondersteuning geboden wordt aan jeugdige inwoners en hun opvoeders. We zetten bij voorkeur meer alledaagse oplossingen en lokale ondersteuning in (of ontwikkelen die) als alternatief voor verwijzingen naar gespecialiseerde zorgaanbieders.

Een gezonde basis voor iedereen

Doelstelling: Zwijndrecht is een inclusieve samenleving waarin iedereen mee kan doen en waarin aandacht is voor elkaar

Activiteiten:

- In 2026 zetten we in op projecten gericht op gezonde leefstijl en gezondheidsgedrag, het terugdringen van gezondheidsverschillen en kansen vergroten voor de gezondheid van de toekomstige generaties. Daarbij is specifiek aandacht voor kwetsbare groepen. Dit doen we o.a. via welzijn op recept, het versterken van bestaande interventies JOGG en KNGG, extra jongerenwerk, de aanpak vitaal ouder worden (waar valpreventie een onderdeel van is) en extra inzet voor de dementievriendelijke gemeente.
- De aanpak wordt ondersteund met middelen vanuit het GALA (Gezond Actief Leven Akkoord), die volgens de doelstellingen van het GALA vooral ingezet worden in wijken en voor doelgroepen met de grootste gezondheidsvraagstukken. Deze middelen worden aangevuld vanuit IZA (Integraal Zorg Akkoord). Het IZA heeft als doel de zorg voor de toekomst goed, toegankelijk en betaalbaar te houden. Dit doen we o.a. door het inzetten van een POH GGZ Jeugd. De samenwerking met huisartsen, de Samenwerkingsagenda Kinderopvang, Onderwijs en Jeugd en de coalitie Veerkrachtige buurten zetten we hiervoor voort.

Uitvoering Wet maatschappelijke ondersteuning

Doelstelling: Inwoners die dat nodig hebben kunnen rekenen op een steuntje in de rug, zorg en ondersteuning

We werken in 2026 aan:

- Verder investeren in 'Wmo naar de voorkant': kansen voor de inzet van minder geïndiceerde hulp en meer versterking van lokale algemene voorzieningen, informatie en advies benutten;
- Inzichtelijk maken van benodigde investeringen in de lokale sociale infrastructuur (sociaal wijkteam en initiatieven voor lichtere vormen van begeleiding en dagbesteding);
- Intensievere samenwerking tussen de Gemeenschappelijke Regeling Sociaal (SDD) en het Vivera Sociaal Wijkteam (VSWT), zodat ondersteuning en initiatieven voor lichte vormen van begeleiding en dagbesteding beter op elkaar gaan aansluiten;
- Het behoud van voorzieningen zoals het collectief vervoer (Drechthopper en Wijkhopper), waartoe de eigen bijdrage opwaarts is bijgesteld naar een tarief gelijkwaardig aan dat van het OV.

Beschermd wonen en Maatschappelijke Opvang

Doelstelling: Inwoners die dat nodig hebben kunnen rekenen op een steuntje in de rug, zorg en ondersteuning

We werken in 2026 aan:

- Het vormgeven van de regionale uitvoeringsagenda Beschermd Wonen (aansluitend op de geformuleerde uitgangspunten in de regiovisie Beschermd Wonen).
- Het werken aan de doelen en activiteiten uit het uitvoeringsplan Maatschappelijke opvang 2026 – 2027. Gericht op dakloosheid (en terugval) voorkomen en uitstroom uit maatschappelijke opvang bevorderen.
- Deelname aan de ETHOS telling. De groep ‘dak- en thuisloze’ inwoners wordt steeds breder. We zien meer jongeren, vrouwen, gezinnen en economisch daklozen. De problemen die zij ervaren worden bovendien complexer. Om dakloosheid te voorkomen en uit te bannen is het nodig om beter zicht te krijgen op deze groepen. Daarom vindt in onze regio in april 2026 de ETHOS-telling plaats. De ETHOS-methode gaat uit van een eendaagse telling in een gemeente of regio, waarbij alle organisaties of mensen die in aanraking komen met dak- en thuisloze mensen op de dag van de telling vragenlijsten invullen over mensen.
- Het realiseren van de logeervoorziening (welke bestuurlijk is toegezegd in juni 2025).
- *Zie actiepunten bij ‘Inclusieve samenleving’ voor inburgering.*

Lokale Samenwerkingsagenda Onderwijs, jeugdhulp en gemeente

Doelstelling: Inwoners die dat nodig hebben kunnen rekenen op een steuntje in de rug, zorg en ondersteuning

In het uitvoeringsprogramma bij de samenwerkingsagenda werken we in 2026 aan:

- Het terugdringen van het aantal kinderen dat niet naar school gaat, met specifieke aandacht voor jonge thuiszitters. In onze regio werken Dienst Gezondheid en Jeugd, Sociale Dienst Drechtsteden, scholen en gemeente samen om uitvoering te geven aan de nieuwe wet ‘Van school naar duurzaam werk’ (VSNDW), waarvan het doel is om jongeren die uitvallen in het onderwijs met ondersteuning op weg naar de arbeidsmarkt te helpen.
- Er wordt samen met de partners kritisch gekeken naar de zorgketen en de interventies die in en om het onderwijs en de kinderopvang worden ingezet;
- We stoppen met interventies die niet werken en zorgen dat inzet vanuit gemeente, onderwijs en samenwerkingsverband op elkaar aansluiten en dubbelingen uit het aanbod gaan, waarbij een verschuiving naar lichtere inzet in plaats van geïndiceerde (jeugd)hulp wordt gemaakt en inzet van sport en cultuur wordt betrokken.
- De focus verschuift van de inzet van (jeugd)hulp naar ondersteuning van de professional die daardoor kan investeren in een inclusieve omgeving. Inzet van lichtere ondersteuning gebeurt in een contextrijke omgeving. De uitwerking van nieuw onderwijs achterstandenbeleid voor Zwijndrecht.

Jeugdhulp blijft in beweging

Doelstelling: Inwoners die dat nodig hebben kunnen rekenen op een steuntje in de rug, zorg en ondersteuning

We werken in 2026 aan:

- De maatregelen uit het Verbeterprogramma beschikbare en betaalbare jeugdhulp ZHZ worden vertaald in lokale acties met lokale partners zoals VSWT, huisartsen en organisaties in het voorliggende veld;
- Minder geïndiceerde jeugdhulp en meer algemene voorzieningen en lichte ondersteuning geboden door het wijkteam zelf, en toewerken naar het overhevelen van middelen hiervoor ‘van de achterkant, naar voren’;
- We gaan verder met de aanpak van kindermishandeling en huiselijk geweld.

VIVERA Sociaal Wijkteam als centraal punt

Doelstelling: Inwoners die dat nodig hebben kunnen rekenen op een steuntje in de rug, zorg en ondersteuning

Activiteiten:

- Vanuit de samenwerking in het '1 loket'-concept willen we de werkprocessen van de organisaties 'aan de voorkant' verder samenvoegen.
- Inwoners die ondersteuning nodig hebben, kunnen op één plek terecht met hun verhaal en vragen. Hiervoor werken we aan de 1-loket functie in het gemeentehuis (*zie Programma 1. Bestuur, dienstverlening, communicatie en participatie*). We verlenen maatwerk waar nodig en zorgen voor tijdige ondersteuning bij complexe problematiek (0-99).
- We werken aan minder geïndiceerde zorg en een verschuiving naar meer algemene voorzieningen via het wijkteam. We zetten in 2026 stappen om de opdracht aan het wijkteam hierop aan te passen en om de samenwerking tussen het wijkteam en de sociale dienst te versterken. Ook investeren we in de lokale infrastructuur en de verbinding tussen het wijkteam, de sportverenigingen, cultuurorganisaties, welzijnswerk, enzovoorts.
- Vanaf 2026 wanneer aanpassingen in de toegang, aanbod en inkoop van jeugdhulp ingaan, is de inzet om het budget voor voorliggende voorzieningen en VSWT te verruimen voor meer algemene voorzieningen en ondersteuning vanuit VSWT zelf in plaats van geïndiceerde hulp door zorgaanbieders.

Sport en Bewegen

Doelstelling: Een gezonde basis voor iedereen

In 2026, het laatste uitvoeringsjaar van het lokale sport- en preventieakkoord 2.0, richten wij ons op:

- De regionale samenwerking op het gebied van inclusief sporten en het werven van een regionaal coördinator Aangepast sporten. Daarnaast het inzetten van rolmodellen.
- Het (verder) beweegvriendelijk maken van de openbare ruimte, waarbij we initiatieven onderzoeken op het gebied van pumptrack, beachvolleybal in combinatie met ASM.
- Onderzoeken en het implementeren van Athletic Skills Model (ASM) playgrounds.
- Sociaal veilig sporten. Vanaf 1 september is er een Vertrouwenscontactpersoon (VCP) voor de sport gestart die de gemeente en de sportverenigingen op dit thema ondersteunt.
- Ondersteunen van sportieve (bewoners)initiatieven.
- Sport en bewegen inzetten als preventief instrument in Veerkrachtige Buurten.
- Het organiseren van themabijeenkomsten voor sport- en beweegpartners.
- Het vormgeven (verhogen kwaliteit) van de clubondersteuning van beweegaanbieders en het realiseren van een sport- en beweegloket.
- Meer aandacht voor de motorische ontwikkeling van kinderen door het implementeren van de routekaart Motoriek.
- Versterking van onze lokale infrastructuur en de verbinding tussen het wijkteam, de sportverenigingen en beweegpartners.

Cultuur

Doelstelling: Een gezonde basis voor iedereen

In 2026 blijven wij inzetten op:

- Cultuureducatie middels het cultuurmenu, waar bijna alle basisscholen aan mee doen, de regeling cultuur met kwaliteit (CMK) en de inzet van Toppie en de combinatiefunctionaris.
- Het borgen van cultuureducatie en sport in de programma's in de focusbuurten van Zwijndrecht.
- Samenwerking met Zwijndrechtse organisaties als de historische vereniging voor het aantrekkelijker maken en op de kaart zetten van Zwijndrecht, vanuit onze identiteit en kwaliteiten.
- Versterking van het netwerk binnen de culturele sector en met het wijkteam, welzijnswerk en culturele organisaties.
- SOC (Samen ontwikkelen door cultuur) zal de programmering van Kunzt in 2026 vormgeven en coördineren in opdracht van de gemeente.

Veerkrachtige buurten

Doelstelling: Een gezonde basis voor iedereen

In 2026 werken we verder aan:

- Buurtscans en daaruit volgend buurtplannen waarin staat **wat** we gaan doen en **hoe** we dat **samen met inwoners invulling geven**. Dat doen we niet voor alle 15 buurten tegelijk maar we sluiten aan bij projecten die de komende jaren in deze buurten gepland staan;
- De uitvoering van de eerste buurtplannen die zijn opgesteld (Kort Ambacht, Kloosstraat, Planetenbuurt);
- De inrichting van de Rijke Ontwikkeldag in het onderwijs voor basisschoolleerlingen in de eerste focusbuurten;
- De haalbaarheid van de ambities en doelstellingen blijft afhankelijk van gezamenlijke en landelijke financiering. Ook in 2026 blijven we inzetten op lobby en public affairs. Dat heeft tot nu toe geleid tot een bijdrage vanuit de regiodeal en de betrokkenheid van experts via verschillende ministeries. Daarnaast is een bijdrage uit het Volkshuisvestingsfonds aan de gemeente een aanjager om aan de doelen bij te dragen.
- Er wordt gewerkt aan een herijking op de vastgoedstrategie – zie *Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen*. Dit heeft een samenhang met de aanpak Veerkrachtige buurten. In de herijking wordt gekeken naar de staat van de panden en de opgave om ze te verduurzamen, maar ook naar maatschappelijke doelstellingen, buurtfunctie, etc. Daarin wordt meegenomen dat er een overeenkomst is gesloten voor het gezamenlijk inspannen voor voldoende (locaties voor) huisartsenzorg, vanuit de gedachte 'geen patiënt zonder huisarts'.

Doelstelling: Veilig wonen en leven

Activiteiten:

- Er is voor 2026 een uitvoeringsplan vastgesteld. Hiermee geven we uitvoering aan het Integraal Veiligheidsplan (IVP) en de daarin geprioriteerde thema's Ondernijning, Jeugd & Veiligheid, Zorg & Veiligheid, Fysieke veiligheid en Digitale veiligheid.
- In de Lokale Zorg- en veiligheidskamer zetten we nadrukkelijk in op de ketensamenwerking. Middels een escalatiemodel (AVE-model) bepalen we, in afstemming met onze ketenpartners, in welke fase de casus zit en wie de regie neemt.
- Vanzelfsprekend blijven we inzetten op de samenwerking met onze ketenpartners op thema's als risicojongeren, complexe jeugdproblematiek, personen met onbegrepen gedrag, ex-gedetineerden en woonoverlast.
- In 2026 worden integrale controles uitgevoerd. De partners die hierbij aansluiten zijn o.a. Handhaving, politie, omgevingsdienst ZHZ, Douane, de Nederlandse Arbeidsinspectie en belastingdienst.
- Voor inwoners, ondernemers en in- en externe partners organiseren we bewustwordingsbijeenkomsten op thema's als ondernijning, digitale criminaliteit
- We sluiten aan bij de voorbereidingen van de diverse grote(re) evenementen waarbij we met de organisatoren en veiligheidspartners zo veel als mogelijk de veiligheid tijdens evenementen kunnen waarborgen.
- Toepassen van bestuurlijke maatregelen om overlast en ondernijning te voorkomen en/of terug te dringen (woning-, pandsluitingen, opleggen bestuurlijke boetes, last onder dwangsom, (spoedeisende) bestuursdwang)
- Wijkpreventie zijn de extra ogen en oren in onze wijken. Zij verdienen onze aandacht en steun. Dit buurtinitiatief krijgt dan ook onverminderd onze aandacht.
- We zetten toezicht en handhaving niet alleen in voor de aanpak van kleine ergernissen (schoonhouden Stationsgebied, veilig in en om scholen, afvalproblematiek) en afhandeling van Fixi-meldingen, maar bijvoorbeeld ook voor Stop Heling (DOR/DOL), brede aanpak van jeugdproblematiek en voor de aanpak van ondernijning.
- In 2026 zetten we extra in op het terugdringen het aantal bijplaatsingen naast de afvalcontainers. Er zijn extra capaciteit en middelen beschikbaar gesteld voor handhaving. Bij herleidbare overtredingen wordt spoedeisende bestuursdwang toegepast.

Doelstelling: Een schone, functionerende en aantrekkelijke buitenruimte

Activiteiten:

- We houden het beheer en onderhoud van onze buitenruimte op orde, volgens de afspraken die gemaakt zijn in het integraal beheerplan openbare ruimte (IBOR), rekening houdend met de financiële positie van de gemeente.
- We zetten in 2026 in op het actualiseren en toekomstbestendig maken van de beheerdata en starten met de actualisatie van de meerjaren onderhoudsplannen.
- We geven uitvoering aan het gemeentelijk rioleringsplan en het waterbeheerplan.
- We actualiseren het beheerplan begraafplaatsen.
- We monitoren de kwaliteit van de openbare ruimte door te schouwen op beeldkwaliteit.
- Een belangrijk instrument om de openbare ruimte (aan het eind van de levenscyclus) op te knappen is het integraal vervangen. De kosten van een dergelijke vervanging worden als investering opgevoerd in het investeringsprogramma infra/riolering (IP). Voor de investeringsproducten infra, riool en groen staan ook voor de komende jaren behoorlijke opgaven gepland. Als gevolg van de bezuinigingen op het IP zal vaker gekozen worden voor het vervangen van de huidige inrichting ('nieuw voor oud'), zonder dat er een extra kwaliteitsimpuls wordt toegevoegd. Als we kijken naar enkele projecten die in 2026 in uitvoering gaan, zijn dat bijvoorbeeld Verzetsheldenbuurt Noord, herinrichting buitenruimte Veerplein (deelproject Maasplein-Oost), het aanbrengen van definitieve bestrating in Slagveld, P.J. Oudplein en Gerbrandyplein en de Molenweg in Heerjansdam. Ook gaan we zichtbaar aan de slag in Walburg-Noord.
- Voor alle nieuwe IP-projecten werken we vanaf 2026 met een participatietool. De participatietool is een applicatie voor alle investeringsprojecten waarbij we kunnen participeren en communiceren met bewoners. Het doel is om op een laagdrempelige manier inwoners te betrekken bij de herinrichting van de wijk/buurt.
- We faciliteren inwoners die zelf actief zijn om hun leefomgeving prettig te maken, onder andere middels PAK AAN!.
- We handelen meldingen over de openbare ruimte af via het meldingssysteem Fixi binnen de gestelde normen.
- Aan de hand van de jaarkalender seizoenswerkzaamheden gaan we vanaf 2026 proactiever communiceren over het onderhoud van de openbare ruimte door middel van animatiefilmpjes en infographics.
- We hebben ons in 2025 aangesloten bij de collectieve aanpak Publieke Laadinfrastructuur Zuidwest Nederland 2026-2036. We verwachten in maart 2026 een nieuwe concessie aan te gaan met twee aanbieders voor publieke laadinfrastructuur.

Doelstelling: Duurzame mobiliteit en bereikbaarheid

Activiteiten:

- Verder uitvoering geven aan de metropolitane fietsroute als onderdeel van de RegioDeal toekenning.

Activiteiten:

- In 2026 voeren we de acties uit van het programma duurzaamheid 2024-2027.
- We voeren de RES en het warmteprogramma uit. In 2026 gaan we verder met de uitrol van het warmtenet en worden de daarbij horende warmtebronnen gerealiseerd.
- Ook faciliteren we de ontwikkeling van een zonnepark bij Kijfhoek-Noord.
- We hebben Rijksmiddelen ontvangen voor het meerjaren collectieve ontzorgingsprogramma. Hier geven we ook komend jaar verder uitvoering aan, waarbij we inwoners ondersteunen bij het isoleren van hun woning. We willen 350 koopwoningen naar de standaardwaarden geïsoleerd hebben.
- In 2026 komt er meer focus op het energiesysteem. We helpen bedrijven om energiecoöperaties op te zetten.
- We werken samen met de Omgevingsdienst Zuid- Holland Zuid aan een gerichtere aanpak voor het verduurzamen van bedrijven en bedrijventerreinen.
- We zetten blijvend in op het vergroenen van Zwijndrecht en pakken locaties met overbodige verharding aan. Dit doen we in openbaar gebied, maar ook proberen we inwoners te stimuleren dit in hun eigen tuin te doen.
- We werken aan de Omgevingsvisie Zwijndrecht 2050, waarin het versterken van onze groene en blauwe verbindingen één van de opgaven is. Onze parken krijgen daarin speciale aandacht.
- Via de IP projecten wordt er gewerkt aan het klimaat adaptief maken van de openbare ruimte waarbij we de effecten van hevige neerslag, droogte en hittestress beperken.
- We werken aan het opstellen van een Soortenmanagementplan.
- We updaten de stresstesten om beter in beeld te krijgen waar de gevolgen zichtbaar zijn van de weersextremen.
- Door middel van communicatiecampagnes en natuur- en duurzaamheidseducatie stimuleren we inwoners duurzamer te gaan leven. We geven lessen op het basis en voortgezet onderwijs om het bewustzijn van kinderen te vergroten op de verschillende duurzaamheidsthema's.

BBV-indicatoren (verplichte indicatoren) – september 2025

Voor BBV-indicatoren geldt dat hier geen streefwaarden aan verbonden zijn, de indicatoren kennen immers geen specifieke relatie met de Zwijndrechtse doelstellingen. Wel is een vergelijking opgenomen met het gemiddelde van gemeenten met dezelfde (historische) economische specialisatie (Type F). Daarnaast kunt u via de website www.waarstaatjegemeente.nl de BBV-indicatoren van Zwijndrecht per thema vergelijken met een selectie naar keuze (o.a. Nederland, provincie- of regionaalniveau).

Programma 1 Bestuur en dienstverlening, communicatie en participatie

Onderstaande indicatoren dient de gemeenten uit de eigen gegevens of de eigen begroting over te nemen, omdat daar geen landelijke bron voor beschikbaar is. Deze indicatoren worden dus niet ontsloten via www.waarstaatjegemeente.nl maar uit de personele en financiële administratie.

Naam indicator	Begroting 2025	Begroting 2026
Formatie (Fte per 1.000 inwoners)	5,55	5,75
Bezetting (Fte per 1.000 inwoners)	5,39	5,25
Apparaatskosten (Kosten per inwoner)	€ 765	€ 799
Externe inhuur (Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur)	5,7%	5,6%
Overhead (% van de totale lasten)	8,7%	9,3%

Definities

- *Formatie: De formatie vermeldt het aantal FTE (voltijdbanen) in vaste dienst binnen de organisatie (exclusief college van B&W), zoals dat in de financiële begroting is goedgekeurd. Als medewerkers parttime werken, dan wordt dat in een formatieplanning omgerekend naar het aantal FTE. De formatie is gestegen doordat het cluster Communicatie is ondergebracht in de Zwijndrechtse organisatie.*
- *Bezetting: Tot de bezetting worden alle medewerkers die in dienst zijn van de gemeente met een vaste of tijdelijke aanstelling gerekend.*
- *Apparaatskosten zijn alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur. Apparaatskosten bestaan onder meer uit de loonkosten voor het gehele ambtelijke apparaat inclusief externe inhuur, ICT-kosten, huisvestings- en facilitaire kosten. De apparaatskosten in 2026 zijn gestegen ten opzichte van de begroting 2025 door onder meer gestegen loonkosten (o.b.v. de verwachte loonstijging in 2026) en overige inflatie.*
- *Externe inhuur: Externe inhuur onderscheidt zich van 'uitbesteden' doordat bij externe inhuur het gevraagde product of de dienstverlening tot stand komt onder aansturing van de opdrachtgever (de gemeente). Dit is niet het geval bij uitbesteding; daar levert de externe partij (opdrachtnemer) een kant-en-klaar product of dienst.*
- *De overhead bestaat voor een groot gedeelte uit bijdragen aan de Service Gemeente Dordrecht, die veel van de PIJOFACH taken voor de gemeente Zwijndrecht uitvoert. Daarnaast draagt de gemeente zelf de directe kosten van huisvesting en facilitaire zaken. Tot slot bestaat de overhead uit eigen personeelskosten voor staf- en leidinggevende functies en de daaraan verbonden algemene kosten. De overhead als percentage van de totale lasten neemt toe doordat is gerekend op stijgende loonkosten in 2026 terwijl de totale lasten iets zijn gedaald door genomen bezuinigingsmaatregelen.*

Programma 2 Wonen, bouwen en wooncarrière

Naam indicator	Omschrijving	Jaartal	Landelijk	Vergelijking gemeenten	Zwijndrecht
Gemiddelde WOZ waarde * voorlopig	Gemiddelde WOZ waarde (in duizenden euro's)	2025	€ 398	€ 403	€ 340
Nieuw gebouwde woningen	Nieuw gebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen, zoals transformaties (per 1.000 inwoners).	2024	8,4	8,8	2,7
Demografische druk	Aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder per 100 personen van 10 tot 65 jaar.	2025	70,7 %	78,8%	80,7 %
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	Het gemiddelde bedrag in euro's per jaar dat een eenpersoonshuishouden betaald voor woonlasten.	2025	€ 957	€ 918	€ 1054
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Het gemiddelde bedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishoudens betaald voor woonlasten.	2025	€ 1.050	€ 1.002	€ 1.068

Programma 3 Armoedebestrijding en versterken lokale economie

Naam indicator	Omschrijving	Jaartal	Landelijk	Vergelijking gemeenten	Zwijndrecht
Funcziemenging	De funcziemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen en varieert van 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.	2023	54,2%	51,4%	49,7%
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal vestigingen van bedrijven per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 tot en met 64 jaar.	2023	181,8	171,1	141
Banen	Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers en uitzendkrachten.	2023	836,6	746,6	749,6
Kinderen in uitkeringsgezin	Percentage kinderen tot 18 jaar die een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.	2023	6 %	4%	9%
Netto arbeidsparticipatie	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de potentiële beroepsbevolking.	2024	72,3 %	74,2 %	72,3 %
Werkloze jongeren	Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie.	2023	2 %	1%	2 %
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal personen met een uitkering (per 10.000 inwoners) op grond van Wet werk en bijstand (t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015).De uitkeringen aan personen in een instelling, de elders verzorgende, en dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.	2024	343,6	215,2	391,6

Programma 4 Welzijn, zorg, sport en cultuur

Naam indicator	Omschrijving	Jaartal	Landelijk	Vergelijking gemeenten	Zwijndrecht
Absoluut verzuim	Er wordt gesproken van absoluut verzuim als een leerplichtige of kwalificatieplichtige jongere niet op een school of instelling staat ingeschreven. (Aantal per 1.000 leerlingen).	2023	6,3	9	0,8
Relatief verzuim	Er is sprake van relatief verzuim als een jongere wel op een school staat ingeschreven, maar gedurende een bepaalde tijd de lessen/praktijk verzuimd. Ook veelvuldig te laat komen kan hiertoe worden gerekend. (Aantal per 1.000 leerlingen).	2024	28	23	14
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie <i>*voorlopig</i>	Het percentage van het totaal aantal leerlingen van het VO en MBO (12 tot 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.	2024	2,3 %*	2,1 %*	2,4 %*
Niet-sporters	Het percentage niet wekelijkse sporters t.o.v. de bevolking van 19 jaar en ouder.	2024	42,5%	43,8%	53,1%
Jongeren met delict voor de rechter	Het percentage jongeren (12 t/m 21 jaar) dat met een delict voor een rechter is verschenen.	2023	1,0%	1,0%	1,0%
Lopende re-integratievoorziening	Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar Aantal per 10.000 inwoners.	2024	203,1	162,9	200,6
Jongeren met jeugdhulp <i>*voorlopig</i>	Percentage van alle jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp.	2024	13,7%*	14%*	16,1%*
Jongeren met jeugdbescherming <i>*voorlopig</i>	Percentage van alle jongeren tot 18 jaar met jeugdbescherming	2024	1%*	1%*	1,4%*
Jongeren met jeugdreclassering <i>*voorlopig</i>	Percentage van alle jongeren tot 18 jaar met jeugdreclassering.	2024	0,4%*	0,3%*	0,3%*
Cliënten een maatwerkvoorziening WMO	Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de WMO. Aantal per 10.000 inwoners.	2024	720	688	870

Programma 5 Duurzame en veilige leefomgeving

Naam indicator	Omschrijving	Jaartal	Landelijk	Vergelijking gemeenten	Zwijndrecht
Verwijzing Halt (aantal per 1.000 jongeren)	Het aantal verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 tot 18 jaar. Jongeren van 12 tot 18 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaar naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt straf.	2024	9	8	13
Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inwoners)		2024	2,2	1,2	1,6
Geweldmisdrijven (aantal per 1.000 inwoners)	Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag, en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling e.d.).	2024	4,3	2,8	3,1
Diefstallen uit woning (aantal per 1.000 inwoners)		2024	1,2	1,2	1,6
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven ten de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en het doen van valse aangifte.	2024	5,7	3,9	4,2
Omvang fijn huishoudelijk restafval (kg/inwoner)	Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval	2024	148* (2022)	105* (2022)	105* (2024)
Hernieuwbare elektriciteit (%)		2022	40,9%	Geen data	33%

*Omvang fijn huishoudelijk afval. De in de tabel genoemde meting is een lokale meting. De laatste formele meting was in 2018 (203 kg restafval per inwoner).

Begroting 2026

Hoofdstuk 3: PARAGRAFEN

Paragraaf Lokale heffingen

Inleiding

In deze paragraaf wordt ingegaan op de lokale heffingen, de onderbouwing en het bijbehorende beleid. De lokale heffingen kunnen worden onderscheiden in gebonden en ongebonden heffingen. Gebonden heffingen zijn heffingen waarbij de besteding gerelateerd is aan een direct aanwijsbare tegenprestatie van de gemeente, bijvoorbeeld leges, marktgelden, begraafplaatsrechten, afvalstoffenheffing en rioolheffing. Deze heffingen worden niet tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Ongebonden heffingen zijn zogenaamde zuivere belastingen, waar geen directe tegenprestatie tegenover staat. De opbrengsten hieruit kunnen door de gemeenteraad vrij binnen het werkterrein van de gemeente worden ingezet. Het gaat hierbij om de onroerendezaakbelastingen (OZB), precariobelasting en de parkeerbelasting. Deze heffingen behoren wel tot de algemene dekkingsmiddelen. Deze paragraaf heeft betrekking op beide type heffingen en bevat conform de BBV(Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten):

- de uitgangspunten van het tarievenbeleid
- een overzicht van de geraamde opbrengst gemeentelijke heffingen
- de kostendekkendheid van de heffingen en het beleid
- een aanduiding van de lokale lastendruk
- een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

Uitgangspunten tarievenbeleid

Bij het opstellen van de begroting hebben we voor de berekening van de diverse tarieven en de daaruit voortvloeiende raming van de opbrengsten, de volgende uitgangspunten gehanteerd:

Omschrijving	Uitgangspunt
OZB	3,4% (gemiddelde prijsinflatie 2023-2025), zie kadernota 2026
Afvalstoffenheffing	3,6% op het basistarief, variabel tarief blijft ongewijzigd, zie kadernota 2026
Rioolheffing	3,6% (kadernota 2026)
Leges bouwen en publiekszaken	3,6% (kadernota 2026)
Leges begraafplaatsrechten	3,6% op basis van realisatiecijfers 2024
Marktgeld	3,6% (kadernota 2026)

Overzicht opbrengst gemeentelijke heffingen

Onderstaande tabel geeft de geraamde opbrengst voor 2026, 2025 en gerealiseerde opbrengsten in 2024 aan.

Tabel 1: Totaaloverzicht opbrengst gemeentelijke heffingen

Heffingssoort (bedragen x 1.000)	Rekening 2024	Begroting 2025 na wijziging	Begroting 2026	Mutatie 2026 t.o.v. 2025
Ongebonden heffingen				
<i>(algemene dekkingsmiddelen)</i>				
A. Onroerende zaakbelastingen	11.552	12.661	13.420	759
B. Precariobelasting	107	102	105	4
Subtotaal ongebonden heffingen	11.659	12.762	13.525	763
Gebonden heffingen				
1. Afvalstoffenheffing	7.436	7.485	7.780	295
2. Rioolheffing	7.039	7.357	7.752	396
3. Begraafplaatsrechten	792	864	864	-
4a. Leges Alg. dienstverlening en Dienstverlening vallend onder de dienstenrichtlijn en niet vallend onder Hoofdstuk 2 (Hoofdstuk 1 en 3)	1.055	2.629	1.870	-759
4b. Leges Dienstverlening en besluiten in het kader van de omgevingswet (Hoofdstuk 2)	2.116	1.458	2.115	657
5. Havengelden	60	89	89	-
6. Marktgeden	44	82	73	-10
7. Bijdrage Investeringszone Groote Lindt	89	89	89	-
8. Parkeerbelasting	162	113	163	50
Subtotaal gebonden heffingen	18.793	20.166	20.796	630
TOTAAL	30.452	32.928	34.321	1.393

Ongebonden heffingen

Onroerendezaakbelastingen (OZB)

De afgelopen jaren zien we flinke waardeinstijgingen van woningen en relatief hoge prijsinflaties. Bij het bepalen van de nieuwe tarieven, wordt niet van de waardeinstijgingen uitgegaan maar wel van de gewenste opbrengst. Hierdoor worden schommelingen in de woonlasten van woningeigenaren en gebruikers/ eigenaren van niet-woningen voorkomen.

Voor de Begroting 2026 betekent dat in de praktijk de geraamde opbrengst uit 2025 van € 12,7 miljoen is verhoogd met de gemiddelde prijsinflatie over de afgelopen drie jaar (3,4%).

Daarnaast houden we rekening met areaaluitbreiding. Voor de begroting hebben we ons gebaseerd op de gerealiseerde opbrengsten in de Jaarstukken 2024.

De tarieven staan vermeld in Verordening OZB 2026 Gemeente Zwijndrecht die in december in de raad wordt besproken.

Precariobelasting

Precariobelasting wordt geheven over voorwerpen op, onder of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. Het is een zuivere belasting waarvan de opbrengst naar de algemene middelen van de gemeente gaat. De opbrengst is sterk afhankelijk van wisselende activiteiten in de openbare ruimte, zoals het hebben van terrassen, reclameborden, uitstallingen, bouwmaterialen, kabels en leidingen, etc.

De kostendekkendheid van de gebonden heffingen

De opbrengsten van de afvalstoffenheffing, de rioolheffing, de marktgeden, de begraafplaatsrechten en de leges zijn niet vrij besteedbaar. Deze opbrengsten moeten aangewend worden voor de daaraan

gerelateerde prestaties. Hier geldt een wettelijke norm van maximaal 100% kostendekkendheid. Bij de berekening van de kostendekkendheid is gebruik gemaakt van de voorschriften van de commissie BBV en de nieuwe financiële verordening van de gemeente Zwijndrecht. De overhead en waar van toepassing de rente zijn afzonderlijk inzichtelijk gemaakt.

De tarieven staan vermeld in de belastingvoorstellen die in december 2025 ter besluitvorming voorliggen.

1. Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is ter dekking van de kosten voor het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval. De heffing komt ten laste van gebruikers van percelen waarvoor de gemeente een inzamelingsverplichting voor huishoudelijk afval heeft.

Vanaf 2023 wordt de afvalstoffenheffing opgesplitst in twee delen: een vast bedrag voor de inzameling van papier, glas, papier-metaal- en drinkafval (pmd) en groente-fruit- en tuinafval (gft) en een variabel bedrag voor restafval. De opbrengsten mogen alleen besteed worden aan het product Afval. De mate van kostendekkendheid is hierbij van belang.

Bij de berekening van de kostendekkendheid mag de BTW als kosten worden meegenomen. Dit doet de gemeente tot op heden niet. Uit de vergelijking van de kosten met andere gemeenten, blijkt dat andere (regio)gemeenten dit wel doen. De komende tijd zullen we bekijken in hoeverre dit voor ons ook mogelijk is. Uitkomsten worden voorafgaand aan de volgende begroting (2027) aan u ter besluitvorming voorgelegd.

De uitgangspunten voor de heffing zijn opgenomen in de verordening Afvalstoffenheffing 2026.

Berekening kostendekkendheid Afvalstoffenheffing	Begroting 2026
Kosten taakveld(en)	
Kosten ophalen, afvoeren en verwerken van huisvuil	€ 7.266.950
Toerekening 44% kosten straatreiniging	€ 284.916
Kwijtschelding	€ 600.000
Totaal bruto kosten	€ 8.151.866
Overhead	€ 292.250
Bijdrage Verpact voor gescheiden afval	€ -401.618
Onttrekking reserve reiniging	€ 0
Totaal netto kosten	€ 7.942.498
Opbrengst afvalstoffenheffing	€ 7.780.246
Dekking	98%

2. Rioolheffing

De rioolheffing wordt geheven als dekking van de kosten voor collectieve maatregelen die nodig zijn voor een doelmatig werkende riolering en overige maatregelen ten aanzien van hemelwater en grondwater. We kennen momenteel twee tarieven, één tarief voor woningen (aantal huishoudens) en één tarief voor niet-woningen. Voor woningen is dit het basistarief.

Woningen

In het Gemeentelijk rioleringsplan 2024-2029 is berekend dat verhoging van het huidige basistarief noodzakelijk is om de rioolheffing kostendekkend te laten zijn over de gehele levenscyclus

van de riolering (50 jaar). Gelet hierop is in het Gemeentelijk Rioleringsplan 2024-2029 voorgesteld om het tarief vanaf 2025, gedurende de planperiode te verhogen met de inflatie (3,6% voor 2026). Uw raad heeft het Gemeentelijk Rioleringsplan 2024-2029 op 28 november 2023 vastgesteld. Op dit moment lijken de verhogingen van het tarief te laag, omdat berekeningen nu laten zien dat de voorziening riolering over een paar jaar negatief wordt. We onderzoeken dit en komen richting de volgende begroting bij u hierop terug.

Niet-woningen

Voor niet-woningen geldt, afhankelijk van het waterverbruik, een degressief tarief op basis van het basistarief. Voor de diverse tarieven verwijzen wij u naar artikel 6 in de verordening (in de decemberraad).

Er is sprake van 100% kostendekkendheid voor 2026. Dat blijkt uit de volgende berekening (in €):

Berekening kostendekkendheid Rioolheffing	Begroting 2026
Kosten taakveld(en)	
- Riolering algemeen	€ 3.670.535
- Rente	€ 1.686.314
- Rioolbemaling	€ 591.726
- Reinigen kolken en loongoten	€ 397.327
- Kwijtschelding	€ 559.984
Inkomsten taakveld(en), excl heffingen	-€ 212.701
Directe (netto) kosten taakveld	€ 6.693.185
Indirecte (overige toe te rekenen) kosten:	
Baggeren van sloten en watergangen	-€ 112.122
Overhead	€ 853.228
BTW	€ 1.023.995
Mutatie voorziening	-€ 705.829
Totale kosten	€ 7.752.457
Opbrengst heffingen	€ 7.752.457
Dekking	100%

Toelichting op de berekening van de kostendekkendheid:

- De gemeente koopt voor de rioleringszorg diensten of goederen in. Daarover betalen we BTW. Deze kosten worden meegenomen bij de berekening van de kostendekkendheid.
- Om al te grote schommelingen in de tariefstelling te voorkomen is een voorziening gevormd.
- Bij eventuele overschotten of tekorten worden deze ten gunste of ten laste van de voorziening gebracht.

3. *Begraafplaatsrechten*

De begraafplaatsrechten worden geheven ter dekking van de kosten van de openbare begraafplaatsen Jeroen Boschlaan, Munnikensteeg, Heerjansdam, het crematorium en het rouwcentrum aan de Uranusstraat. Voor deze heffing is het uitgangspunt kostendekkendheid. Er is sprake van gedeeltelijke kostendekkendheid. Dit blijkt uit onderstaande berekening (in €):

Berekening kostendekkendheid begraafplaatsrechten	Begroting 2026
Kosten taakveld(en)	
Loonkosten eigen personeel	€ 542.251
Overige ambtelijke kosten	€ 67.744
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	€ 7.888
Exploitatiekosten van de 3 begraafplaatsen, crematorium en het rouwcentrum	€ 403.072
Inkomsten taakveld(en), excl heffingen	-€ 169.878
Directe (netto) kosten taakveld	€ 851.077
Indirecte (overige toe te rekenen) kosten:	
- overhead	€ 330.577
- BTW	€ 0
Totale kosten	€ 1.181.654
Opbrengst heffingen	€ 863.768
Dekking	73%

4. Leges

Leges worden geheven voor door de gemeente verleende diensten. Het uitgangspunt voor de berekening van de kostendekkendheid is toetsing op verordeningenniveau, waarbij de geraamde lasten van alle genoemde activiteiten worden gedekt door de gezamenlijke baten uit de te heffen belastingen. Onderstaand is de kostendekkendheid aangegeven van de leges voor algemene dienstverlening en de leges voor vergunningverlening.

4a. Leges Algemene dienstverlening (hoofdstuk 1 en 3 van de Legesverordening 2026)

Conform de uitgangspunten worden de tarieven verhoogd met de inflatie van 3,6%. Een deel van de tarieven wordt echter door het Rijk gemaximeerd. Dat is onder andere het geval bij de reisdocumenten en bij de rijbewijzen.

Berekening kostendekkendheid Alg. dienstverlening en Dienstverlening vallend onder de dienstenrichtlijn en niet vallend onder Hoofdstuk 2 (Hoofdstuk 1 en 3)	Begroting 2026
Rijksdeel leges	€ 442.000
Loonkosten personeel	€ 1.541.484
Overige kosten	€ 1.170.336
Inkomsten taakveld(en), excl heffingen	-€ 52.839
Directe (netto) kosten taakveld	€ 3.100.981
Indirecte (overig toe te rekenen) kosten:	
- overhead afdeling	€ 1.333.199
Totaal overige kosten	€ 1.333.199
Totale kosten	€ 5.767.378
Opbrengst leges	€ 1.870.102
Dekking	32%

4b. Leges Vergunningverlening (hoofdstuk 2 van de Legesverordening 2026)

Voor de aanvraag van bouwvergunningen wordt leges geheven. Er wordt een staffel gehanteerd die als grondslag dient voor het berekenen van het legesbedrag. De huidige staffel bestaat al geruime tijd en wordt jaarlijks aangepast op de prijsindex. De huidige systematiek leidt tot een relatief vriendelijker legesbedrag voor de kleine verbouwingen en tegelijk een wat hoger tarief voor de grote projecten.

Berekening kostendekkendheid Dienstverlening en besluiten in het kader van de omgevingswet (Hoofdstuk 2)	Begroting 2026
Kosten taakveld(en):	
Loonkosten personeel	€ 1.759.007
Overige kosten	€ 236.829
Inkomsten taakveld(en), excl heffingen	€ 0
Directe (netto) kosten taakveld	€ 1.995.836
Indirecte (overige toe te rekenen) kosten:	
Overhead	€ 1.331.097
Totale kosten	€ 3.326.933
Opbrengst WABO	€ 2.115.345
Dekking	64%

Vanwege de grote woningbouwontwikkelingen is de opbrengst incidenteel hoger ingeschat.

5. Havengelden

Havengeld wordt geheven van schepen die gebruik maken van de haven. Deze heffing dient als vergoeding voor door de gemeente verstrekte diensten, waaronder het in stand houden van goed begaanbare havens.

Zowel het heffen als het bepalen van een tarief is ondergebracht bij Havenbedrijf Rotterdam met als doel een effectieve samenwerking en een eenduidige tariefstelling in het havengebied van Rotterdam, Dordrecht, Zwijndrecht en Papendrecht.

Op dit moment is een eventuele tariefsaanpassing nog niet bekend.

6. Marktgeden

We kennen in Zwijndrecht twee weekmarkten, namelijk Heer Oudelands Ambacht en Winkelcentrum Walburg. De tarieven zijn bepaald naar ingenomen vierkante meters op het marktterrein en zijn ter dekking van de kosten voor het beschikbaar stellen van marktlocaties op gemeentegrond.

Er is sprake van beperkte kostendekkendheid. Dit blijkt uit onderstaande berekening (in €):

Berekening kostendekkendheid marktgeden	Begroting 2026
Kosten taakveld(en)	
- Energiekosten	€ 12.691
- Overige kosten	€ 11.661
- Kosten ambtelijke inzet	€ 70.597
Inkomsten taakveld(en), excl heffingen	-€ 12.537
Directe (netto) kosten taakveld	€ 82.412
Indirecte (overige toe te rekenen) kosten:	
Overhead	€ 69.202
Totale kosten	€ 151.614
Opbrengst heffingen	€ 72.849
Dekking	48%

7. Parkeerbelasting

De parkeerbelasting heeft een regulerend karakter. Met de parkeerbelasting wordt het parkeergedrag van bewoners of bezoekers van een gemeente gereguleerd. De opbrengsten uit parkeerbelasting vallen toe aan de algemene middelen van de gemeente en draagt daardoor bij aan het voorzieningsniveau van de gemeente.

Heffingen woonlasten (lokale lastendruk)

Tot de lokale woonlasten worden gerekend de onroerendezaakbelastingen, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Deze heffingen bepalen het grootste deel van de gemeentelijke opbrengsten en bepalen daarmee ook grotendeels de lokale lastendruk.

In onderstaande tabellen worden de ontwikkeling van de gemiddelde WOZ-waarde en de woonlasten voor meerpersoonshuishouders in euro's weergegeven. Hier zijn voor de afvalstoffen- en de rioolheffing de voor dat jaar geldende tarieven opgenomen. De gemiddelde woonlast OZB is berekend door de gemiddelde WOZ-waarde te vermenigvuldigen met het geldende tariefpercentage. Ook zijn de woonlasten opgenomen voor huurders. Huurders betalen geen OZB.

Toelichting bij onderstaande tabellen

Door aanpassing van de gemiddelde WOZ-waarde 2024 in de jaarstukken 2024 kunnen de bedragen 2025 afwijken van hetgeen in de primaire begroting 2025 is opgenomen.

Woonlasten gemiddelde WOZ-waarde koopwoningen

Prognose gemeentelijke heffingen	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
OZB-lasten gezin bij gemiddelde WOZ-waarde koopwoningen	€ 307	€ 302	€ 319	€ 333	€ 356	€ 364	€ 364	€ 364	€ 364
Rioolheffing gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	€ 302	€ 306	€ 322	€ 322	€ 334	€ 346	€ 346	€ 346	€ 346
Afvalstoffenheffing voor een gezin - basistarief	€ 386	€ 373	€ 351	€ 363	€ 375	€ 386	€ 386	€ 386	€ 386
Woonlasten Zwijndrecht (totaal)	€ 995	€ 981	€ 992	€ 1.019	€ 1.065	€ 1.097	€ 1.097	€ 1.097	€ 1.097

Woonlasten huurders

Prognose gemeentelijke heffingen huurders	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Rioolheffing gezin	€ 302	€ 306	€ 322	€ 322	€ 334	€ 346	€ 346	€ 346	€ 346
Afvalstoffenheffing voor een gezin	€ 386	€ 373	€ 351	€ 363	€ 375	€ 386	€ 386	€ 386	€ 386
Woonlasten Zwijndrecht (totaal)	€ 688	€ 679	€ 673	€ 685	€ 709	€ 733	€ 733	€ 733	€ 733

Vergelijking met andere gemeenten

Om inzicht te krijgen in het algemene verloop van de hoogte van de woonlasten (OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing) is het goed een vergelijking met andere gemeenten te maken. Ook het landelijk gemiddelde is hierin opgenomen.

Vergelijking van woonlasten kan worden gemaakt met de Drechtstedengemeenten. Deze is gebaseerd op de actuele gegevens van de Digitale Atlas van de lokale lasten 2025 op www.coelo.nl en geeft de woonlasten van een meerpersoonshuizen weer op basis van de gemiddelde WOZ-waarde van een koopwoning. De woonlasten in 2025 in Alblasterdam, Dordrecht, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht laten zich samenvatten in onderstaand schema (x € 1).

Vergelijking met andere gemeenten

Gemeente	Gemiddelde WOZ-waarde	Tarief OZB	OZB eigenaar	Rioolheffing eig/gebr	Afvalstoffenheffing	Totaal	Tegemoetkoming	Rangnr. Meerpers. hh
Alblasterdam	€ 418.000	0,1032	€ 431	€ 185	€ 497	€ 1.113	-€ 40	214
Dordrecht	€ 407.000	0,0905	€ 344	€ 238	€ 364	€ 946	€ 0	73
Hardinxveld-Giessendam	€ 425.000	0,1077	€ 457	€ 221	€ 413	€ 1.091	€ 0	230
Hendrik-Ido-Ambacht	€ 494.000	0,0883	€ 436	€ 224	€ 414	€ 1.074	-€ 32	184
Papendrecht	€ 425.000	0,1088	€ 462	€ 174	€ 450	€ 1.086	€ 0	226
Sliedrecht	€ 407.000	0,0736	€ 299	€ 305	€ 375	€ 979	€ 0	110
Zwijndrecht	€ 415.000	0,0857	€ 356	€ 334	€ 408	€ 1.098	€ 0	236
Landelijk gemiddelde	€ 506.000	0,0924	€ 453	€ 235	€ 364	€ 1.052		

De indicatie in de laatste kolom betekent hoe lager het rangnummer hoe lager de woonlasten.

Kwijtscheldingsbeleid

Als een belastingplichtige als gevolg van financiële omstandigheden niet in staat is een belastingaanslag geheel of gedeeltelijk te betalen, kan gehele of gedeeltelijke kwijtschelding worden verleend. De regels voor het toekennen worden bepaald door de rijksoverheid. Deze regels komen erop neer dat kwijtschelding mag worden verleend aan belastingplichtigen die een inkomen hebben dat niet hoger ligt dan 90% van de bijstandsnorm. Gemeenten mogen hier in die zin van afwijken, dat deze inkomensgrens wordt verruimd naar 100% van de bijstandsnorm. Onze gemeente hanteert de zogeheten 100%-norm, wat betekent dat inwoners met een inkomen op bijstandsniveau in beginsel voor kwijtschelding in aanmerking komen. Tevens vindt een vermogenstoets plaats. Onlangs is de wettelijke vermogensnorm verhoogd. Ook hier geldt dat de gemeente de ruimste norm toepast.

Een groot deel van de kwijtscheldingen wordt geautomatiseerd getoetst. Het doel hiervan is om zo de administratieve lasten voor de burger te verminderen.

Gemeenten mogen zelf bepalen voor welke belastingen kwijtschelding wordt verleend. In onze gemeente verlenen wij kwijtschelding voor de afvalstoffenheffing en de rioolheffing voor woningen. De specificatie van de totale kwijtschelding 2026, evenals die van de werkelijke cijfers over 2024 en de begroting 2025 is als volgt:

Kwijtscheldingen (bedragen x 1.000)	Rekening 2024	Begroting 2025 na wijziging	Begroting 2026	Mutatie 2026 t.o.v. 2025
Afvalstoffenheffing	€ 584	€ 600	€ 600	€ 0
Rioolheffing	€ 482	€ 540	€ 540	€ 0
TOTAAL	€ 1.066	€ 1.140	€ 1.140	€ 0

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Deze paragraaf gaat in op de volgende onderwerpen:

- Risicobeheersing
- Weerstandsvermogen
- Financiële kengetallen
- Beschouwing van de financiële positie

Risicobeheersing

Als gemeente zijn we betrokken bij activiteiten waar mogelijk risico's aan verbonden zijn. Ook worden we soms geconfronteerd met autonome ontwikkelingen waar risico's aan verbonden zijn. Deze risico's kunnen van juridische, financiële, maatschappelijke of inhoudelijke aard zijn. Risicomanagement is daarom een belangrijk onderdeel van onze overheidsverantwoordelijkheid. Binnen de gemeente Zwijndrecht is structureel aandacht voor risicomanagement.

Er worden verschillende typen van risico's onderkend die de gemeente wil beheersen. Risicobeheersing kent dan ook vier deelonderwerpen:

- Fraude-risicomanagement
- Misbruik en Oneigenlijk gebruik (M&O)
- Integriteitsbeleid
- Risicomanagement ("klassiek") en het bijbehorende weerstandsvermogen

In deze paragraaf geven wij informatie over hoe deze vier onderwerpen in onze gemeente zijn belegd. We laten zien wat er op dat gebied al gedaan is en hoe het onderwerp blijvend onder de aandacht wordt gehouden. Daarmee geven we vorm aan het risicomanagement.

Voor het deelonderwerp 'Risicomanagement' geven we vervolgens inzicht in de omvang van het risicoprofiel en de grootste risico's met de daarbij behorende beheersmaatregelen. De paragraaf over dit onderwerp laat ook zien hoe het weerstandsvermogen en de daarbij behorende ratio zich ontwikkelen.

Tenslotte hebben we ook een aantal financiële kengetallen opgenomen. Dit doen we enerzijds om het inzicht in onze financiële positie te vergroten en anderzijds om deze te kunnen vergelijken met andere gemeenten.

Frauderisico's

De aandacht voor fraude en de preventie van fraude is steeds meer op de radar komen te staan. Incidenten in het bedrijfsleven en in de publieke sector, hebben de afgelopen jaren bijgedragen aan aanscherping van de normen voor goed bestuur, toezicht en verantwoording. Goed bestuur vereist van zowel college als ambtelijke organisatie een voortdurende, 'gezonde', alertheid op kwetsbare handelingen of risico's.

Met ingang van de jaarrekening 2022 geeft het college apart aandacht aan fraude en frauderisicomanagement in de paragraaf Risico's en weerstandsvermogen.

Wat verstaan wij onder fraude?

In 2022 is na overleg in auditcommissie gekozen om de definitie van 'fraude' in Zwijndrecht als volgt te formuleren:

"Fraude: een medewerker of bestuurder doet iets of laat iets na in ruil voor een wederdienst of als een vriendendienst. Fraude is ook: doorbreking van de administratieve organisatie/interne beheersing door de leiding ('management override of internal controls')."

In het verleden ging de definitie van fraude alleen uit van het opzettelijk doen of nalaten in ruil voor een wederdienst of als vriendendienst. Nu we in Zwijndrecht de definitie verbreed hebben kunnen we beter invulling (gaan) geven aan fraudepreventie. We richten ons daarbij op de *mogelijkheden tot fraude in processen* die van andere aard kunnen zijn dan geldelijk gewin behalen door een fraude-handeling.

Preventie van fraude:

Uiteraard is preventie is beter dan reparatie achteraf. Ter preventie is wordt een frauderisico analyse uitgevoerd. Deze fraude risico analyse en de beheersmaatregelen om die risico's te verkleinen wordt ook betrokken bij de interne Verbijzonderde interne Controle (VIC) voor de beoordeling van het rechtmatig handelen van de gemeentelijke organisatie.

De controlfunctie en de vakafdelingen inventariseren de frauderisico's voor de eigen afdeling periodiek, zodat dit onderdeel van risicomangement blijvend op de agenda staat.

De gemeentelijke frauderisico-analyse wordt vanaf 2023 jaarlijks geactualiseerd zodat overzicht behouden blijft op de risico's op fraude en fraude preventie.

Misbruik en Oneigenlijk gebruik (M&O)

Onder misbruik wordt verstaan het opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens met als doel ten onrechte gemeentelijke subsidies of uitkeringen te verkrijgen of niet dan wel een te laag bedrag aan heffingen aan de gemeente te betalen. Misbruik van gemeentegelden wordt geregeld aangeduid met het plegen van fraude om zich onrechtmatig gemeentegelden toe te eigenen. Misbruik van regelingen moet echter wel duidelijk worden onderscheiden van fraude waarbij veelal één of meerdere medewerkers betrokken zijn. Bij misbruik is altijd sprake van het door derden onrechtmatig gebruiken van een regeling/faciliteit die de gemeente biedt.

Onder oneigenlijk gebruik wordt verstaan het door het aangaan van rechtshandelingen, al dan niet gecombineerd met feitelijke handelingen, verkrijgen van gemeentelijke bijdragen of het niet dan wel tot een te laag bedrag betalen van heffingen aan de gemeente, in overeenstemming met de bewoordingen van de regelgeving maar in strijd met het doel en de strekking daarvan.

Misbruik is onrechtmatig, oneigenlijk gebruik niet. Wanneer sprake is van misbruik van gemeentelijke gelden zal de gemeente deze gelden terugvorderen.

Ter voorkoming en bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O) van wet- en regelgeving is er de toets op juistheid en volledigheid die de gemeente toepast op de gegevens die een belanghebbende (inwoner, ondernemer of organisatie) verstrekt om op een regeling aanspraak te maken. Aanvullende beheersmaatregelen conform het M&O-beleid zijn onder andere het actueel houden van regelingen, voorlichting, misbruikpreventie, handhaving, misbruikopsporing en sanctionering. Ook de VIC (verbijzonderde interne controle) besteedt aandacht aan de risico's op M&O en beoordeelt de beheersmaatregelen die M&O moeten tegengaan.

Overkoepelend beleidskader risicomangement

In de managementletter 2022 heeft de accountant het college geadviseerd een overkoepelend beleidskader vorm te gaan geven. Dit beleid is in 2025 door het college vastgesteld. De raad is via de

auditcommissie geïnformeerd over voortgang en het uiteindelijk vastgestelde beleid. Het beleid borgt een samenhangende aanpak met de andere risico's genoemd in deze paragraaf.

Integriteitsbeleid

Onze visie op integriteit is:

Gemeente Zwijndrecht is een integere en veilige organisatie waar je een bijdrage levert aan de Zwijndrechtse samenleving. We streven naar een open, ethische cultuur waar mensen zich uit (durven) spreken, kritiek (durven) uiten en (mogelijke) integriteitsschendingen (durven te) melden.

We zetten in Zwijndrecht in op de gezamenlijke verantwoordelijkheid van onze medewerkers en bestuurders. Integriteit doen we samen! Medewerkers die in dienst komen, dienen een VOG of een VOG-P te overleggen.

Iedere maand deelt de integriteitscoördinator op het intranet een dilemma om ook op die manier de bewustwording te blijven triggeren en de aandacht voor het onderwerp op de agenda te houden. Jaarlijks houdt elk team of afdeling een herhaalsessie morele oordeelsvorming waarbij vraagstukken of dilemma's die specifiek voor dat team of die afdeling zijn samen worden besproken.

We houden onze regelgeving (o.a. gedragscode, meldregelingen ongewenst gedrag / vermoedens van misstanden, onderzoeksprotocol) actueel. Uiteraard houden we de ontwikkelingen op het gebied van integriteit in de gaten en communiceren hierover naar de organisatie. Onze leidinggevenden worden getraind om met ongewenst gedrag en dilemma's om te gaan, vooral gespreksvoering krijgt daarbij de aandacht. Het jaarverslag integriteit gemeente Zwijndrecht geeft inzicht in wat er in een jaar op het gebied van integriteit is gebeurd en doet aanbevelingen voor de toekomst. Het integriteitsplan 2019-2023 wordt in 2024 geactualiseerd. Besluitvorming staat in 2024 gepland.

Daarnaast is een screeningsbeleid in ontwikkeling. Bij het screeningsbeleid worden alle kwetsbare functies en kwetsbare processen in kaart gebracht en wordt op basis daarvan een passend screeningsbeleid opgesteld. Dit beleid is in 2024 opgesteld.

Bij het uitrollen van het integriteitsbeleid over de organisatie wordt steeds meer aansluiting gezocht bij de behoefte van een afdeling of team (afhankelijk van de aard van de werkzaamheden en het aantal kwetsbare functies/processen). Integriteit is ook daar maatwerk en geen eenheidsworst.

Tot slot heeft Zwijndrecht vier (geschoolde) vertrouwenspersonen voor de ambtelijke organisatie. Zij zijn een belangrijke voorwaarde voor medewerkers om veilig een melding te kunnen doen.

Risicomanagement

Het college draagt zorg voor een organisatie die in control is en blijft. Een van de hulpmiddelen hierbij is het uitvoeren van een voldoende risicomanagement. Risicomanagement is een werkmethode die de organisatie helpt om op een gestructureerde manier tijdig risico's in kaart te brengen, te evalueren en te beheersen.

Twee maal per jaar wordt een risico-inventarisatie uitgevoerd: bij de jaarrekening en de begroting. De inventarisatie vindt plaats aan de hand van gesprekken tussen de vakafdelingen (management) en de controllers. Het totaaloverzicht van de geïnventariseerde risico's en de beheermaatregelen wordt centraal besproken en bewaakt.

In de praktijk wordt op vier manieren omgegaan met risico's:

- risico verkleinen,
- risico vermijden,
- risico overdragen (bijvoorbeeld door het te verzekeren)
- risico accepteren.

In de praktijk kan een mix tussen deze manieren van beheersen bestaan. Zo is vaak de intentie om een risico te verkleinen, maar blijft nog steeds een reservering in het weerstandsvermogen nodig om bij tegenslag de eventuele financiële gevolgen te kunnen opvangen (= risico accepteren), omdat het risico niet geheel vermeden of verkleind kan worden.

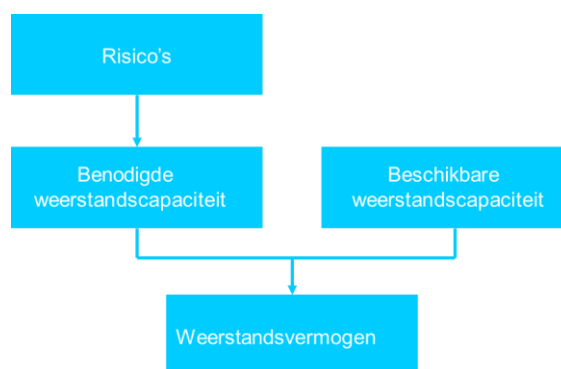
Als het risico voldoende helder beschreven is en de wijze van beheersen bekend, dan vindt uiteindelijk de bepaling van het benodigde weerstandsvermogen plaats. Ofwel: voor welke omvang accepteren we dat het risico zich kan voordoen? Onder het kopje [Geïventariseerde risico's](#) kunt u lezen wat de uitkomst is van dit proces.

Weerstandsvermogen

In deze paragraaf geven we inzicht in de cijfermatige techniek en de concrete risico's zelf vanuit het risicomanagement. Allereerst gaan we in op de definitie van “weerstandvermogen”. Wat is dat nu eigenlijk?

Weerstandvermogen: is het vermogen van de gemeente om (incidentele) financiële tegenvallers op te kunnen vangen. De omvang van het weerstandsvermogen volgt uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit (algemene reserve) en de benodigde weerstandscapaciteit (risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen zijn afgesloten).

Onder een risico in relatie tot het weerstandsvermogen verstaan wij de kans dat een gebeurtenis zich voordoet die (de hoeveelheid beschikbare financiële middelen voor) het realiseren van doelstellingen in positief of negatief opzicht beïnvloedt.

In de tabel hieronder wordt de minimaal benodigde weerstandscapaciteit aangegeven,.

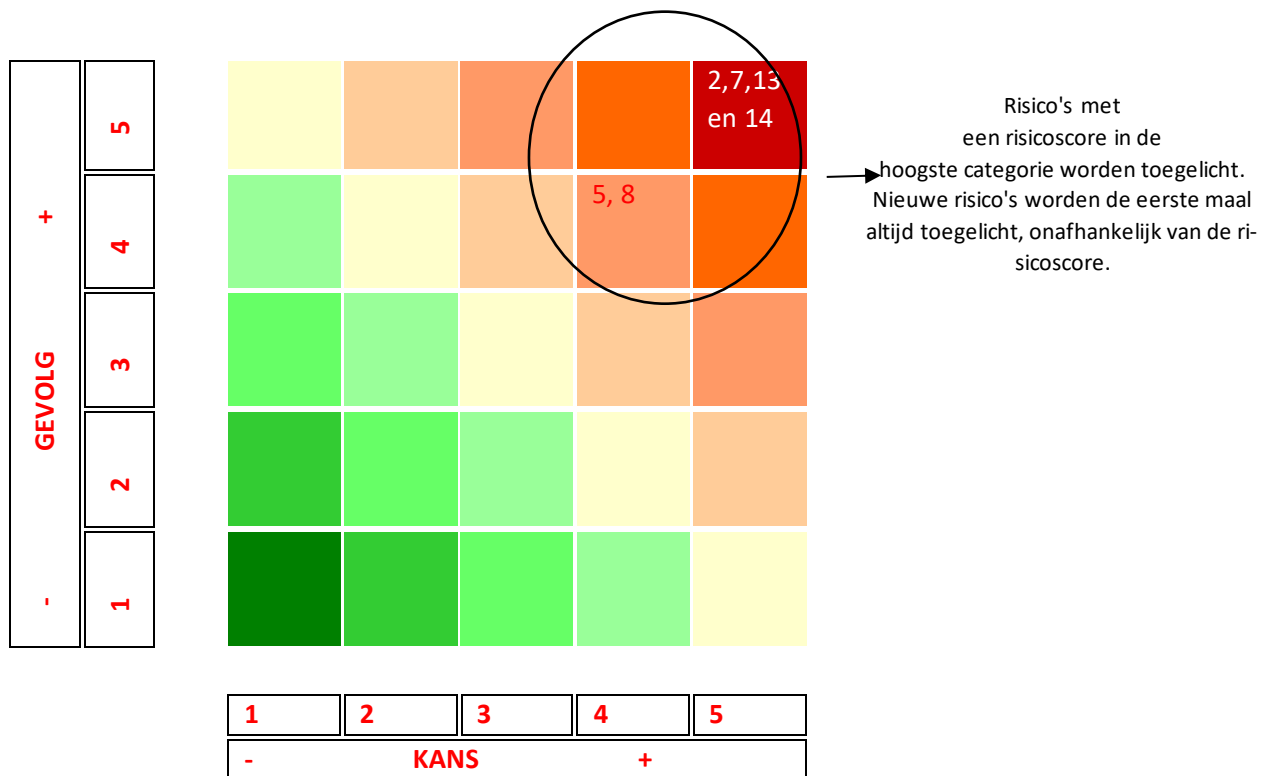
Benodigd Weerstandsvermogen	2026	Toelichting
Risicoprofiel Gemeente	€ 9.155.000	Zie verderop in deze paragraaf
Risicoprofiel Grondbedrijf	€ 2.580.000	Zie paragraaf grondbeleid

In het weerstandsvermogen maken wij onderscheid tussen het weerstandsvermogen van de reguliere exploitatiebegroting en het weerstandsvermogen van het grondbedrijf. Qua aard en risicoprofiel verschillen deze beide activiteiten namelijk wezenlijk van elkaar en is de benaderingswijze enigszins verschillend. De provincie beoordeelt, als toezichthouder, het weerstandsvermogen van de gemeente wel als één bedrag.

Geïnterpreteerde risico's:

We hebben onze risico's voor de exploitatie geactualiseerd en dit zijn op dit moment de belangrijkste risico's:

	Risico	Risicoprofiel (kans x effect)	Kwantificering update JR24	Bruto Bedrag update B26	Kwantificering update B26
1	Mede-eigenaar ROM-D	Laag-gemiddeld	€ 14.000	€ 286.000	€ 14.000
2	Fin. aansprakelijkheid Verbonden partijen	Hoog	€ 968.000	€ 1.210.000	€ 968.000
3	Borg- en garantstellingen excl. HVC	Laag-gemiddeld	€ 86.000	€ 1.720.000	€ 86.000
4	Garantstellingen HVC	Laag-gemiddeld	€ 380.000	€ 7.600.000	€ 380.000
5	Oplopende rente geld- en kapitaalmarkt	Gemiddeld-hoog	€ 82.000	€ 820.000	€ 492.000
6	Borg- en garantstellingen woningcorporaties	Laag-gemiddeld	€ 5.640.000	€ 112.800.000	€ 2.820.000
7	Jeugd: intensivering sturing reguliere casussen	Hoog	€ 1.065.000	€ 1.331.000	€ 1.065.000
8	Herijking gemeentefonds	Gemiddeld-hoog	€ 552.000	€ 690.000	€ 414.000
9	Plotselinge verzakkingen / riool- en persleidingen	Gemiddeld	€ 256.000	€ 750.000	€ 300.000
10	Meerkosten ICT Beweegt	Gemiddeld	pm	pm	pm
11	Krapte op de arbeidsmarkt	Gemiddeld	pm	pm	pm
12	Informatiebeveiliging	Hoog-gemiddeld	pm	pm	pm
13	Wegvallen terugbetaling van Beschermd wonen	Hoog	NIEUW	€ 1.300.000	€ 780.000
14	Uitvoering bijstand/wwb (Pw) niet kostendekkend	Hoog	NIEUW	€ 2.295.000	€ 1.836.000
	Totaal gekwantificeerde risico's		€ 9.043.000	€ 130.802.000	€ 9.155.000

Risico's in de hoogste risicoscore, vervallen risico's en nieuwe risico's

2. Financiële aansprakelijkheid Verbonden partijen

Dit risico betreft alle verbonden partijen (met uitzondering van jeugd) . De omvang wordt rekenkundig bepaald door het totaal van de gekwantificeerde risico's per gemeenschappelijke regeling op te nemen, structureel met een kans van voordoen van 20% (4 x20%=80% van het bruto risico) Bij de betreffende verbonden partijen zijn de gekwantificeerde risico's in hun P&C documenten opgenomen. In iedere regeling dragen wij bij volgens een bepaald percentage waardoor ons aandeel in het totaal van de risico's van alle gemeenschappelijke regelingen € 1.210.000 is. Het risico is inhoudelijk ongewijzigd.

5. Renterisico op (nieuwe) leningen

De gemeente investeert meer in duurzame goederen (vervanging wegen, gebouwen, beschoeiingen, waterkering, sportterreinen etc.) dan dat er jaarlijks wordt afgeschreven. Dit betekent dat de gemeente per saldo meer geld uitgeeft in een jaar dan dat er binnen komt. Leningen uit het verleden en nieuwe leningen moeten worden ge(her)financierd. Dat gebeurt door de treasuryfunctie (zie de paragraaf treasury). Het risico is inhoudelijk niet gewijzigd, maar in het kader van een consistente risicowaardering is het risico op hogere rente dan voorzien, met ingang van deze begroting berekend als een structureel risico (rentelasten heb je immers elk jaar opnieuw) en voldoet zo aan de formele regels over het berekenen van een risico. Er is geen inhoudelijke wijziging. Doordat het aan te houden bedrag is gestegen, valt dit risico in "hogere" risicoklasse en lichten we deze toe in deze paragraaf.

7. Jeugd

De middelen die Zwijndrecht ontvangt in het gemeentefonds voor de uitvoering van de Jeugdwet (2015) zijn in principe taakstellend voor het uitvoeren van de taken van de Jeugdwet. Deze taken worden grotendeels uitgevoerd door de onder de Dienst Gezondheid en Jeugd vallende Service Organisatie Jeugd (SOJ). In de afgelopen jaren is gebleken dat het budget niet altijd toereikend was om de noodzakelijke hulp te verlenen. Hoewel er extra middelen vanaf 2023 zijn toegezegd, blijft de vraag of de kostenstijgingen binnen het budgettaire kaders kunnen worden uitgevoerd. Belangrijke opmerking hierbij is dat de solidariteit is losgelaten. Dit verhoogt het risico voor ons als deelnemende gemeente. Om het risico te beperken sturen we op de toegang en voortgang van jeugdzorg casuïstiek. Dit risico is inhoudelijk ongewijzigd.

8. Herijking gemeentefonds

Bij de laatste herijking gemeentefonds is de verdeling van de middelen over gemeenten aangepast. Zwijndrecht heeft een nadeel, dat inmiddels grotendeels is doorgevoerd. De laatste "stap" van € 690.000 structurele verlaging, moet nog worden gezet door het rijk. We als gemeente Zwijndrecht betrokken bij de onderzoeken die lopen in opdracht van het ministerie van BZK. Dit nog in het kader van het Zwijndrecht²⁶ dossier, als onderdeel van "spoor 3", ook wel bekend als het lobby en evenwichtige financiering (LEF) spoor. We blijven van mening dat het huidige verdeelmodel Zwijndrecht (en andere randgemeenten zoals Zwijndrecht) tekort doet. We hebben daarom goede hoop om de (verdere) daling van de gemeentefondsuitkering voor Zwijndrecht in ieder geval gedeeltelijk te dempen, wanneer er alsnog tot een betere en eerlijker verdeling wordt gekomen. De laatste korting op onze uitkering van € 690.000 per jaar staat echter nog steeds gepland met ingang van 2027 (na tot twee keer toe met 1 jaar te zijn uitgesteld).

13. (Nieuw Risico) Wegvallen terugbetaling van Beschermd wonen

De taken in het kader van Beschermd Wonen en Opvang (BWO) worden voor de regio uitgevoerd door de centrumgemeente Dordrecht. Zij voert ook de (financiële) administratie voor de regiogemeenten. Op basis van de gemaakte afspraken tot en met 2025 wordt een onderbesteding op de rijksmiddelen voor BWO naar rato uitgekeerd naar de deelnemende gemeenten. Vanaf 2026 wenst Dordrecht tot andere en aanvullende afspraken te komen met de regiogemeenten. De twee belangrijkste zijn enerzijds het (correct) doorberekenen van de indirecte kosten (overhead) aan de middelen, wat nu niet of onvoldoende zou gebeuren en anderzijds het voornemen om onderuitputting niet meer uit te keren, maar als reserve bij de centrumgemeente achter te houden. Beide afspraken zullen leiden tot een fors lagere terugbetaling of zelfs het geheel stoppen ervan. Op dit moment lopen de onderhandelingen over nieuwe bestuurlijke afspraken nog, maar gelet op het grote financiële risico voor onze meerjarenbegroting, is het opnemen van dit risico in de paragraaf, noodzakelijk.

14. Uitvoering bijstand/wwb (Pw) niet kostendekkend

De gemeentelijke medebewindstaak in het kader van de Participatiewet (Pw) in het voorzien van een inkomen op bestaansminimum (in de volksmond: de bijstand) hebben we met ingang van de begroting 2026 kostendekkend geraamd. Anders gezegd: we verwachten dat de gelabelde inkomsten voor de Pw minimaal gelijk zijn aan de verwachte uitgaven voor deze taak die uitgevoerd wordt door de Gemeenschappelijke Regeling Sociaal (GRS). Om de uitgaven zo laag mogelijk te houden vindt actieve sturing plaats vanuit de gemeente op de werkzaamheden van de GRS voor ons. Het beleid dat wordt uitgevoerd door de GRS is gericht op het zo snel en duurzaam mogelijk toeleiden van uitkeringsontvangers naar betaald werk. Het risico is financieel berekend door het verschil tussen de inkomsten op basis van de laatste beschikking van het rijk af te halen van de geraamde kosten. Het raadsbesluit op

basis waarvan kostendekkend wordt geraamd is genomen met het besluit op de [kaders voor de kadernota 2026](#); besluitpunt 2.3.

Financiële kengetallen

Hierna volgt eerst een samengevat overzicht van de financiële kengetallen met toelichting.

Financiële Kengetallen	Rekening 2024	Gewijzigde Begroting 2025	Begroting 2026	Meerjaren raming 2027	Meerjaren raming 2028	Meerjaren raming 2029
Netto schuldquote	98,1%	106%	126%	136%	138%	139%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle vertrekte leningen	94,4%	105%	125%	135%	137%	138%
Solvabiliteitsratio	22,1%	19%	17%	17%	17%	17%
Grondexploitatie	0,6%	5%	5%	8%	6%	1%
Structurele exploitatieruimte	0,3%	0%	-0,3%	-0,1%	0,1%	0,4%
Gemeentelijke belastingcapaciteit	107,8%	103%	104,4%	104,4%	104,4%	104,4%

Deze begroting voor 2026 is (nog) niet structureel sluitend; het doel is om dat evenwicht in 2028 te bereiken. Dit is dan ook de reden dat we de jaarschijf 2028 aanvullend hebben gemarkeerd, in plaats van alleen het begrotingsjaar 2026.

Netto schuldquote

Deze is uitgekomen op 98,1% ten opzichte van 108,5% die voor 2024 verwacht werd. Voor 2025 verwachten we dat deze stijgt naar 106% en dan verder naar 135-140% om dan te stabiliseren.

Het rekenmodel laat een stijging van 20% voor 2026, dit komt door drie ontwikkelingen:

- we investeren (mede op grondexploitaties) meer dan dat we afschrijven (ca. 10%)
- we zetten tot 2028 reserves in om tekorten te dekken (ca. 4%)
- De totale baten in 2026 fors lager zijn dan voor 2025 (ca. 6 %)

De eerste twee ontwikkelingen leiden daadwerkelijk tot een hogere schuld, want er komt per saldo minder geld binnen dan dat we uitgeven. De derde ontwikkeling is vooral technisch van aard, maar heeft wel voor ongeveer een derde invloed op het stijgende cijfer. Dit komt doordat we jaarlijks miljoenen ontvangen voor activiteiten die we niet meerjarig door kunnen ramen als inkomst. Denk aan de Oekraïne en statushouders-opvang en mutaties op gronden. Omdat de structurele inkomsten daarnaast nauwelijks stijgen (zie hiervoor ook het inleidende hoofdstuk over onze lobby op het gemeentefonds) vallen onze totale gemeentelijke baten terug van circa 200 miljoen in 2025 naar 180 miljoen in 2026.

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Een hoge netto schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Of dat het geval is, valt niet direct af te leiden uit deze quote zelf, maar hangt af van andere factoren. Factoren zoals het voorzieningenniveau in Zwijndrecht en welk aandeel rentelasten in de exploitatie we acceptabel vinden.

De schuldquote wordt berekend door de schulden te delen door baten in een jaar.

Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De gemeente leent nauwelijks tot geen extra gelden door, waardoor de trend en verklaring voor deze indicator hetzelfde zijn als hierboven beschreven.

Schuld kan worden veroorzaakt doordat erdoor de gemeente leningen zijn afgesloten waarvan het geld vervolgens wordt doorgeleend aan bijvoorbeeld woningbouwcorporaties, die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. In dat geval hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn. Deze correctie vindt plaats door de netto schuld te verminderen met verstrekte leningen aan de woningcorporaties en

overige verstrekte leningen. Deze correctie heeft een beperkte invloed op de ontwikkeling van de schuldquote van enkele procentpunten. Hierdoor zijn de hiervoor beschreven ontwikkelingen bij de netto schuldquote hierboven dezelfde als bij dit kengetal.

Solvabiliteitsratio

Deze is uitgekomen op 22,2% in 2024, ten opzichte van de verwachte 20,4% voor 2024.

De berekening laat zien dat de solvabiliteit onder de 20% zal komen, wat duidt op een laag eigen vermogen.

De reden hiervoor is dat wij meer investeren dan afschrijven. Daardoor gaat er meer geld uit dan er binnen komt en lenen wij structureel geld bij. De enige manier om de solvabiliteit te verbeteren is structureel minder uitgeven (bezuiniging op zowel regulier beleid als investeringen, zoals in het traject Zwijndrecht26) en daarnaast meer inkomsten genereren (het Lobby onderdeel van Zwijndrecht26). Pas op het moment dat we structureel, en jaar op jaar, maar baten dan lasten genereren zal het eigen vermogen weer stijgen.

De solvabiliteitsratio drukt het eigen vermogen uit als een percentage van het totale vermogen. Het geeft daarmee inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. Indien er sprake is van een forse schuld én veel eigen vermogen, hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn. De VNG hanteert als advies een minimumomvang van 20%. Hier zitten we nog net boven. Onder de norm van 20% heeft geen directe consequenties, maar geeft wel aan dat onze vermogenspositie ("eigen geld in de reserves") relatief krap is.

Grondexploitatie

We zijn een tijdelijke toename van op het kengetal grondexploitatie.

Een nadere toelichting op deze toename is te vinden in de paragraaf Grondbeleid, denk aan het openen van nieuwe grondexploitaties inzake het Maasterras project. Dit kengetal kan relatief snel fluctueren en is een momentopname. Zal met het openen en afsluiten van nieuwe bouwgrondexploitaties en/of veranderingen in de markt ook weer wijzigen.

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe de waarde van de bouwgronden in exploitatie zich verhoudt tot de geraamde baten. Hoe lager, hoe minder risico. De boekwaarde van de gronden is van belang, omdat de waarde moet worden terugverdiend uit de grondverkoop. Hoe hoger het kengetal hoe hoger het risico voor de exploitatie indien het terugverdienen onverhoopt niet geheel lukt.

De VNG geeft als advies dat een omvang van dit kengetal boven de 10% als kwetsbaar gezien kan worden. De boekwaarde van de bouwgronden in exploitatie is ook van invloed op de netto schuldquotes en de solvabiliteitsratio, omdat de bouwgronden zijn gefinancierd met vreemd vermogen.

Structurele exploitatieruimte

Deze is uitgekomen op -0,3 % in 2026 maar wordt positief in 2028 en verder.

In dit kengetal zien we het financiële effect van de pijnlijke bezuinigingsrondes van Zwijndrecht26 terug. We voldoen op begrotingsbasis aan ons doel om in 2028 weer een structureel sluitend begrotingsjaar te hebben. Van groot belang is om te melden dat er vanaf 2028 geen inzet van de algemene reserve meer nodig is om tot een (structureel) sluitend beeld te komen.

Dit getal is belangrijk om te kunnen zien of wij onze structurele uitgaven ook dekken vanuit structurele inkomsten. Structurele uitgaven ten laste brengen van reserves levert immers een financieel probleem op als de reserve op is.

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten (excl. reserves) en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoeging aan reserves te delen door de totale baten (excl. reserves) en uit te drukken in een percentage. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken.

Belastingcapaciteit

Deze is uitgekomen op 104% ten opzichte van het landelijke gemiddelde van 100%. Het percentage stijgt iets, doordat we moeten vergelijken met het landelijk gemiddelde van een eerder begrotingsjaar. We zien dat de trend zich voortzet dat we naar het landelijk gemiddelde toe bewegen, een gevolg van het streven om zo min mogelijk het instrument van lokale lasten in te zetten om gemeentelijke tekorten te dekken. Dit omdat college en raad het niet eerlijk vinden als de lokale lasten zouden stijgen, wanneer tekorten een gevolg zijn van keuzes die buiten de gemeentegrenzen liggen, zoals rondom het gemeentefonds.

De belastingcapaciteit wordt bepaald door onze woonlasten te vergelijken met het landelijk gemiddelde van het *vorige* begrotingsjaar. Dit zorgt ervoor dat we in elke nieuwe begroting door die systematiek standaard al een kleine procentuele stijging zien.

Beschouwing financiële positie

Voor deze beschouwing bezien we drie onderdelen van de financiële positie:

- De kengetallen ten aanzien van de balans (verhouding schuld/bezit)
- Ons financiële resultaat (hoe gezond is ons huishoudboekje)
- Risico's en weerstandsvermogen (hebben we genoeg buffer bij tegenvallers)

Kengetallen

In stoplichtkleuren is en blijft de schuldpositie en de financiële ruimte staan op "oranje". Het licht gaat niet naar rood, omdat we forse bezuinigingen hebben doorgevoerd met de begroting 2025 en 2026. De schuldpositie stabiliseert en financieel nemen de risico's af vanaf 2028. Dit natuurlijk alleen als de bezuinigingen gerealiseerd worden. Een structurele oplossing voorzien we nu op middellange termijn bij het verbeteren van het verdeelmodel gemeentefonds, vanuit onze belangrijkste inkomstenbron. Het vermogen van Zwijndrecht om meer andere structurele inkomsten te genereren (denk bijvoorbeeld aan toeristenbelasting of eenvoudig te ontwikkelen gebieden voor woningbouw) is beperkter dan voor een gemiddelde gemeente.

Dit betekent dat we zelf kritisch moeten blijven op het doen van investeringen en op de langere termijn streven naar een houdbaar evenwicht tussen investeringsniveau en schuldniveau, alsmede een doorgaande inzet op de (landelijke) lobby voor meer gemeentemiddelen.

Resultaat 2026

Zoals in eerdere P&C documenten uitgelegd, valt "het resultaat" uiteen in drie stukken:

- Gerealiseerd totaal van saldo van baten en lasten (het resultaat voor reservemutaties)
- Resultaat na reservemutaties (welke uitgaven betalen we uit reserves?)
- Het structurele resultaat (welk gedeelte van het resultaat is incidenteel, en wat is het échte verschil tussen inkomsten en uitgaven).

Op basis van uitspraken van de commissie BBV presenteren we dit in de volgende, standaard, tabel.

Presentatie van het begroot resultaat	2026	2027	2028	2029
Begroot totaal van saldo baten en lasten	-3.075	-907	264	-262
Begrote Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves (saldo)	1.243	364	-82	554
Begroot resultaat na reservemutaties	-1.832	-543	182	292
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	-718	-637	-900	-102
Begroot structureel resultaat	-1.114	94	1.082	394

Bedragen x € 1.000

Het resultaat op de reguliere bedrijfsvoering ("totaal van saldo baten en lasten") is zo goed als negatief. Dit sluit aan op het begrotingstekort waarop we een bezuinigingsopgave hebben geformuleerd en dat met een ingroeipad wordt ingelopen. Zowel in 2026 en 2027 is dit resultaat dan ook nog negatief, maar in 2028 slaat het om naar positief.

Het (per saldo) inzetten van reserves neemt af tot in 2028 en in combinatie met de bezuinigingen wordt het resultaat ook na reserve-onttrekkingen positief. Het begroot resultaat na reservemutaties is het getal dat gepresenteerd wordt als "het resultaat" in de volksmond en media.

Het structureel resultaat is het resultaat, geschoond voor incidentele uitgaven en inkomsten. Wordt het resultaat na reservemutaties negatief beïnvloed (er zijn dan meer incidentele lasten dan baten), dan is het structureel resultaat positiever, en vice versa. Het structureel resultaat vanaf 2028 dient positief te zijn om te voldoen aan de toezichthouder regels.

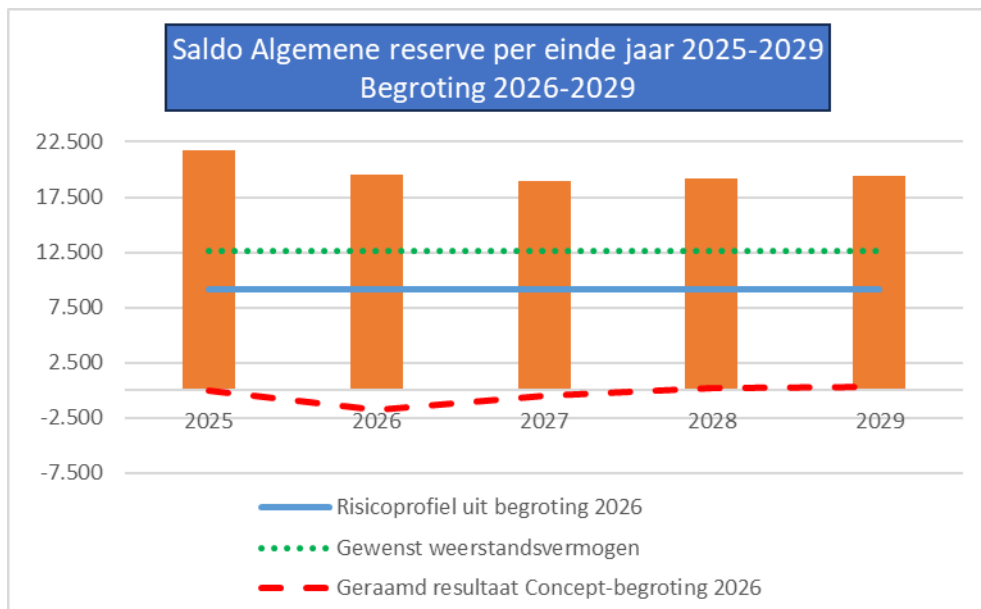
Risico's en weerstandsvermogen

Tenslotte is voor de beschouwing van de financiële positie is het van belang om een oordeel te vormen of ons weerstandsvermogen voldoende blijft om risico's op te kunnen vangen. Met andere woorden: de continuïteit op korte termijn van de gemeente moet verzekerd zijn. De continuïteit van de gemeente kan goed beoordeeld worden door te kijken naar de omvang (en de groei- of afname) van de Algemene Reserve. Deze Reserve moet minimaal bevatten een bedrag dat gelijk is aan de omvang van de geïnventariseerde risico's. Formeel: de weerstandsratio moet minimaal 1 zijn.

Weerstandsratio	2026
Stand Algemene Reserve per 31-12-2024	€ 21.779.000
Omvang Risicoprofiel B26	€ 9.155.000
Weerstandsratio	2,4

De benodigde minimale weerstandscapaciteit is € 9.155.000 De omvang van de Algemene Reserve is ultimo 2025 naar verwachting €21.799.000 . We komen dan uit op een gerealiseerde weerstandsratio van 2,4:1. We hanteren in Zwijndrecht een streefwaarde van minimaal een ratio van 1:1. We voldoen dus per begin 2026 aan die norm.

Met ingang van de begroting 2024 stuurt de raad op het aanhouden van een 'buffer' in de algemene reserve. Deze is bedoeld om een tijdelijk tekort op te kunnen vangen op het moment dat het niet lukt om een begroting in 1 jaar met behulp van maatregelen sluitend te krijgen. Deze buffer is oorspronkelijk gesteld op 3,5 miljoen. Op basis van deze begroting, is het volgende verloop van de algemene reserve te verwachten:

Conclusie

De gemeente Zwijndrecht blijft met beperkte middelen werken. De gemeenteraad heeft binnen deze grenzen keuzes gemaakt die passen bij de situatie van Zwijndrecht en haar financiële positie. Dankzij deze aanpak kunnen we in deze begroting komen tot een sluitend meerjarenbeeld en blijft er voldoende reserve over om risico's op te vangen.

Het *verbeteren* van de financiële situatie bij het huidige niveau van voorzieningen ligt echter niet volledig in handen van de gemeente. Er is een grens aan eigen (bezuinigings-)maatregelen. Voor structurele verbetering van de financiële positie bij een aanvaardbaar voorzieningenniveau is actie vanuit het Rijk nodig. Hiertoe blijven wij hard werken aan onze lobby.

Paragraaf Financiering

Algemeen

In deze paragraaf komen de onderwerpen aan de orde die behoren tot de gemeentelijke financieringsfunctie. De gemeentelijke financieringsfunctie wordt ook wel met de term 'treasury' aangeduid. Het begrip treasury kan worden gedefinieerd als het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Meer concreet gaat het om financiering van het beleid tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden, het zorgen voor voldoende liquide middelen en het daarbij afdekken van met name rente- en kredietrisico's.

De uitvoering van de gemeentelijke financieringsfunctie dient plaats te vinden binnen de kaders die zijn gesteld in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) en het lokaal vastgestelde Financieringsstatuut. In 2014 heeft de gemeenteraad het huidige Financieringsstatuut vastgesteld. De treasuryfunctie fungeert goed binnen de afspraken van het statuut; daarom is herziening in 2026 niet noodzakelijk of voorzien, uiteraard onder voorbehoud van verplichte wijzigingen volgend uit de wettelijke regelgeving.

Binnen de financiële functie van de gemeente is het van belang het onderscheid te herkennen tussen de treasury- en de controlfunctie. Treasury zorgt voor de beschikbaarheid van geldmiddelen; de controlfunctie is belast met het toezicht en de bewaking van de aanwending ervan.

De gemeente Zwijndrecht heeft de advisering over en de uitvoering van haar treasurybeleid opgedragen aan Bedrijfsvoering Drechtsteden, waarbij de gemeente de uiteindelijke beslissingsbevoegdheid heeft.

Renteontwikkelingen

De rente op de geldmarkt (voor korte leningen) volgt meestal de rente die de Europese Centrale Bank (ECB) gebruikt. Deze rente heet de depositorente. Na een paar jaar waarin de rente steeds hoger werd, is deze nu in stappen van 0,25% verlaagd tot 2%. Er wordt verwacht dat de rente dit jaar nog 0 tot 2 keer met 0,25% omlaag gaat. Aan het einde van 2025 zal de rente dan tussen 1,5% en 2% liggen.

De rente voor langlopende leningen van gemeenten is de laatste maanden juist gestegen, maar is desondanks historisch gezien nog steeds erg laag. De duurste leningen zijn leningen van 30 tot 50 jaar zonder aflossing. De rente hiervoor is ongeveer 3,65%, inclusief een extra opslag van 0,90% omdat deze leningen minder makkelijk te verhandelen zijn. Kortere leningen, zoals een lening van 5 jaar met aflossing, zijn veel goedkoper. Daar is de rente ongeveer 2,45%, inclusief een opslag van 0,20%. In vergelijking met vroeger zijn deze extra opslagen hoog. Een mogelijke reden is dat landen wereldwijd meer geld lenen, waardoor er veel vraag is naar financiering. Ook verkoopt de ECB steeds meer van haar staatsobligaties, wat invloed heeft op de rente.

De hiervoor beschreven ontwikkelingen passen in onze meerjarige bandbreedte voor de rentevisie voor zowel de kortlopende als de langlopende geldleningen. Waarbij ons beleid zich voornamelijk richt om, gelet op de langdurige looptijd van de investeringen die we doen, deze zoveel mogelijk te financieren met langlopende geldleningen om de looptijd van de vastgelegde verplichtingen met bijbehorende financieringsrisico's voor de lange termijn prudent af te dekken. Voor deze begroting heeft gelet op voorgaande rentevisie geen aanpassing daarvoor plaatsgevonden.

Financieringspositie

Financiering activa

De activa van de gemeente Zwijndrecht zijn per begin 2026 naar verwachting als volgt gefinancierd:

Omschrijving	Bedrag per 1-1-2026	
Totale boekwaarde investeringen		€ 298,9
<i>Vaste financieringsmiddelen:</i>		
Reserves	€ 61,4	
Voorzieningen	€ 22,3	
Langlopende leningen	€ 170,4	
		€ 254,1
Financieringstekort		€ 44,8

Tabel 1 - Financieringspositie per 1 januari 2026 (bedragen x € 1 miljoen)

Omslagrente

In de rentenotitie van de Commissie BBV is bepaald dat de aan de taakvelden toe te rekenen omslagrente, ofwel de rekenrente, gebaseerd dient te worden op de werkelijke rentelasten en rentebaten. De berekende omslagrente voor 2026 is 2,0%. De notitie schrijft voor dat bij het bepalen van de omslagrente een bandbreedte van 0,5% mag worden aangehouden. Voor de interne doorberekening van de rentekosten naar de investeringen hanteren we een omslagrente van 2%.

De berekening van de omslagrente wordt bepaald door de boekwaarde van de vaste activa en de aan de taakvelden toe te rekenen rente. De werkelijk rentelasten voor zowel kortlopende geldleningen als langlopende geldleningen mogen niet meer dan 25% afwijken van de aan de taakvelden toe te rekenen rente. Bij het opstellen van de begroting zal jaarlijks bezien worden welke omslagrente gehanteerd wordt.

Ter duiding van de volgende tabel:

Het bedrag bij renteresultaat wil je zo dicht mogelijk bij de nul hebben. Dat betekent dat de berekende omslagrente zo goed mogelijk aansluit bij de betaalde rentelasten.

		2026	
a	De externe rentelasten over de korte en lange financiering		5.719
b	De externe rentebaten (idem)	-/-	65
	Saldo rentelasten en rentebaten		5.654
c1	De rente die aan de facilitaire grondexploitaties (kostenverhaal) moet worden doorberekend	-/-	-
c2	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	-
c3	De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	+/+	-
		-/-	-
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		5.654
d1	Rente over eigen vermogen	+/+	-
d2	Rente over voorzieningen	+/+	295
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		5.949
e	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/-	5.930
f	Renteresultaat op het taakveld Treasury		-19

Tabel 2 - Renteschema 2026 (bedragen x € 1.000)

Opgenomen langlopende leningen

Overeenkomstig de laatste liquiditeitenplanning wordt de financiering begroot. Voor 2026 wordt voorts nog 24 miljoen aan nieuwe langlopende leningen verwacht. Dit wordt vooral veroorzaakt door het investeringsvolume en aflossingen op bestaande leningen. De hierna volgende tabel geeft inzicht in het verwachte verloop van de leningenportefeuille in 2026.

Omschrijving	Bedrag	Gemiddeld percentage
Stand per 1 januari 2026	€ 170.452	2,66%
Nieuwe leningen	€ 24.000	
Reguliere aflossingen	€ 5.908	
Vervroegde aflossingen	€ -	
Rente-aanpassing (oud percentage)	€ -	
Rente-aanpassing (nieuw percentage)	€ -	
Stand per 31 december 2026	€ 188.544	2,77%

Tabel 3 - Mutaties leningenportefeuille onderhandse geldleningen 2026 (bedragen x € 1.000)

Uitzettingen

Onder uitzettingen worden verstrekte langlopende geldleningen en deposito's verstaan. Voor de gemeente Zwijndrecht is alleen de eerstgenoemde categorie van toepassing. Onderstaand totaalbedrag betreft leningen aan een woningbouwcorporatie, sportvereniging O&O en gelden die in het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting ondergebracht zijn en van waaruit startersleningen verstrekt worden.

Omschrijving	Bedrag
<u>Verstrekte geldleningen:</u>	
Stand per 1 januari 2026	€ 7.189
Nieuwe leningen	€ -
Reguliere aflossingen	€ 187-
Vervroegde aflossingen	€ -
Rente-aanpassing (oud percentage)	€ -
Rente-aanpassing (nieuw percentage)	€ -
Stand per 31 december 2026	€ 7.002

Tabel 4 - Mutaties uitzettingen 2026 (bedragen x € 1.000)

In tabel 8 van deze paragraaf worden deze bedragen naar kredietrisico gespecificeerd.

Risicobeheersing

Zoals eerder is benoemd vormt risicobeheersing één van de pijlers van de Wet fido. In de navolgende onderdelen gaan we in op de risicoaspecten die verbonden zijn aan de uitvoering van de gemeentelijke treasuryfunctie. In beginsel kunnen deze worden onderscheiden in renterisico's, kredietrisico's, koersrisico's en valutarisico's. Voor ons zijn de twee laatstgenoemde risico's niet van toepassing. Daarnaast kunnen we een informatierisico benoemen, te weten het risico dat relevante informatie niet tijdig of volledig bij de treasuryafdeling onder de aandacht wordt gebracht.

1. Renterisico's

Renterisico's kunnen we vanuit de Wet fido bezien op de korte en op de langere termijn.

1a. Renterisico op korte schuld: de kasgeldlimiet

Met de kasgeldlimiet is in de Wet fido een norm gesteld voor het maximum bedrag waarop de gemeente haar financiële bedrijfsvoering met kortlopende middelen (looptijd <1 jaar) mag financieren. Deze norm bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal aan lasten vóór bestemming, dus met uitzondering van stortingen in reserves. Indien hierbij de kasgeldlimiet bij herhaling wordt overschreden dient er geconsolideerd te worden ofwel moet één en ander worden omgezet in langlopende financiering. Voor 2026 kan onze kasgeldlimiet als volgt worden bepaald:

Omschrijving	Kasgeldlimiet	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Begrotingstotaal	€ 191.956				
Relevant percentage	8,5%				
Kasgeldlimiet	€ 16.316				
Gemiddeld netto vlottende schuld (+) of gemiddeld netto vlottend overschot (-)		€ 31.000	€ 21.000	€ 17.000	€ 30.000
Kasgeldlimiet		€ 16.316	€ 16.316	€ 16.316	€ 16.316
Overschrijding kasgeldlimiet		€ 14.684	€ 4.684	€ 684	€ 13.684
Ruimte onder de kasgeldlimiet		-	-	-	-

Tabel 5 - Berekening kasgeldlimiet 2026 (bedragen x € 1.000)

Mocht er een noodzaak zijn tot (korte) financiering, dan gebruiken wij daarvoor kasgeldleningen. Met inachtneming van de op te nemen langlopende financiering (zie hiervoor) verwachten wij geheel 2026 binnen de normen van de kasgeldlimiet (max. drie kwartalen overschrijding achter elkaar) te kunnen opereren. Oogmerk van het door de servicegemeente uit te voeren gemeentelijke saldobehoor is om de limietruimte optimaal te benutten.

1b. Renterisico op langlopende schuld: de renterisiconorm

Wij lopen renterisico op het moment dat we nieuwe leningen moeten aantrekken, bij herfinanciering of als een renteherziening van toepassing is. Om het renterisico te beheersen is in de Wet fido de renterisiconorm geformuleerd. Deze norm bedraagt 20% van het begrotingstotaal aan lasten vóór bestemming, dus met uitzondering van stortingen in reserves. Het doel van deze norm is om overmatige afhankelijkheid van het renteniveau in één bepaald jaar te voorkomen. Dit is ter bescherming van de gemeentelijke financiële positie. Met deze norm bevordert de Wet fido een solide financieringswijze bij openbare lichamen.

Conform voorschrift van de geactualiseerde Wet fido wordt het renterisico in onderstaande tabel voor de komende vier jaren bepaald. Uit deze opstelling blijkt dat wij binnen de grenzen van de renterisiconorm opereren.

	2026	2027	2028	2029
Renterisico's				
Renteherzieningen	€ -	€ -	€ -	€ -
Aflossingen	€ 5.908	€ 5.915	€ 5.923	€ 5.931
Renterisico	€ 5.908	€ 5.915	€ 5.923	€ 5.931
Berekening renterisiconorm				
Begrotingstotaal	€ 191.956	€ 191.956	€ 191.956	€ 191.956
Percentage cf. regeling	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm	€ 38.391	€ 38.391	€ 38.391	€ 38.391
Toetsing renterisico aan norm <i>Alleen begrotingsjaar</i>				
Renterisico	€ 5.908			
Renterisiconorm	€ 38.391			
Ruimte binnen norm	€ 32.483			

Tabel 6 - Berekening renterisiconorm 2026-2029 (bedragen x € 1.000)

2. Kredietrisico's

Kredietrisicobeheersing richt zich op de kredietwaardigheid (en dus het risicoprofiel) van de tegenpartijen bij financiële transacties. Kredietrisico's kunnen worden gelopen vanuit uitzettingen (verstreckte geldleningen, beleggingen) of uit verleende garanties.

2a. Verstreckte geldleningen

Het in voorgaande tabel 5 aangegeven totaalbedrag aan uitgezette middelen kan als volgt worden gespecificeerd naar risicogroep.

Categorie	ultimo 2026	% per eind 2026
Woningcorporaties met garantie WSW	€ 606	8,7%
Woningcorporaties zonder garantie	€ 902	12,9%
Semi-overheidsinstellingen	€ 4.747	67,8%
Overige toegestane instellingen volgens Treasurystatuut	€ 747	10,7%
Niet-toegestane instellingen volgens Treasurystatuut	€ -	0,0%
Totaal	€ 7.002	100,0%

Tabel 7 - Specificatie verstreckte geldleningen naar risicocategorie (bedragen x € 1.000)

2b. Verleende garanties

De borgstellingen kunnen als volgt worden gespecificeerd naar risicogroep.

Categorie	ultimo 2026	% verdeling per eind 2026
Directe borgstellingen (m.b.t. lokale instellingen, verenigingen e.d.)	€ 8.771	6,7%
Achternvangpositie in waarborgfondsen (bijv. Waarborgfonds Sociale Woningbouw)	€ 122.481	93,3%
Totaal	€ 131.252	100,0%

Tabel 8 - Specificatie borgstellingen naar risicocategorie (bedragen x € 1.000)

De grootste directe borgstelling betreft HVC (afvalverwerking; ca. € 7,6 miljoen). De borgstellingspositie die voortvloeit uit de achtervang in het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) bedraagt

circa 93% van het totaal geborgde volume. Aan deze achtervangpositie, ook wel aangeduid als indirect kredietrisico, is een relatief laag risicoprofiel verbonden. Vanuit wettelijke bepalingen hebben we een algemene garantstelling gegeven aan de gemeenschappelijke regelingen waarin we deelnemen. Voor een totaaloverzicht van de gemeenschappelijke regelingen verwijzen we naar de paragraaf Verbonden Partijen.

In het financieringsstatuut is een korte passage opgenomen ten aanzien van het verstrekken van borgstellingen (garanties). Het beleidskader (nota borgstellingen) is op 14 oktober 2014 vastgesteld door de gemeenteraad.

Kasbeheer

De servicegemeente Dordrecht verzorgt de inrichting van het betalingsverkeer (het beheer van het gemeentelijke rekeningstelsel, het coördineren van bevoegdheden en het verrichten van feitelijke betalingen) en de saldoregulatie. De gemeente is en blijft daarbij overigens eigenaar van de betreffende bankrekeningen. Onze gemeente onderhoudt bankrelaties met de Bank Nederlandse Gemeenten en Rabobank.

Schatkistbankieren

Bij het verplicht schatkistbankieren mag de gemeente een bedrag van 2 procent van het begrotingstotaal buiten de Schatkist houden, het zogenoemde drempelbedrag. Het drempelbedrag mag als gemiddeld creditbedrag per kwartaal niet overschreden worden. Wanneer de gemeente het drempelbedrag overschrijdt dient het meerdere afgestort te worden in de schatkist van het rijk. Over dit saldo wordt op dit moment rente vergoed van ongeveer 1,9%. Dit tarief beweegt mee met de depositorente van de ECB en kan in een tijdsbestek van maanden sterk stijgen of dalen.

Het drempelbedrag voor de gemeente Zwijndrecht voor 2026 kan als volgt worden berekend:

	Bedrag
Begrotingstotaal	€ 191.956
Relevant percentage	2,00%
Drempelbedrag	€ 3.839

Tabel 9 – Drempelbedrag schatkistbankieren 2026 (bedragen x € 1.000)

Informatievoorziening

Op grond van het Financieringsstatuut is er een treasurycomité dat in beginsel driemaal per jaar bijeenkomt. In dit overleg staat de voortgang en uitvoering van de treasuryzaken centraal. Vanuit haar adviserende rol neemt de servicegemeente Dordrecht deel aan dit overleg. Indien wij of de servicegemeente daartoe behoefte dan wel noodzaak voelen, vindt daarnaast ook contact op incidentele basis plaats. Voor zover relevant levert de servicegemeente rapportages op voor in- of extern gebruik.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De openbare ruimte is het infrastructurele netwerk van wegen, straten, pleinen, parken, plantsoenen, waterpartijen en alle daarbij behorende voorzieningen, zoals openbare verlichting, speelplekken, civiele kunstwerken (bruggen), riolering en dergelijke. De openbare ruimte is de ruimte waarin de bewoners, ondernemers en bezoekers van de gemeente zich verplaatsen, verblijven, recreëren, sporten en elkaar ontmoeten. Bovenal draagt de inrichting en het beheer van de openbare ruimte – samen met de functionaliteit en uitstraling van de gebouwen – bij aan de identiteit van de gemeente Zwijndrecht. Onderhoud aan kapitaalgoederen is nodig om kapitaalgoederen gedurende de levensduur in goede staat te houden en bekostigen we uit exploitatiebudgetten. Vervangingen en levensduur verlengend onderhoud bekostigen we uit investeringsbudgetten.

Definitie kapitaalgoederen (assets)

Kapitaalgoederen zijn de spullen die de gemeente nodig heeft om de diensten en goederen die zij aan haar inwoners, maatschappelijke partners en ondernemers levert te produceren. Kapitaalgoederen zijn grote zaken die vaak veel waarde hebben en meerdere jaren meegaan zoals gemeentelijk vastgoed en andere gemeentelijke eigendommen in de openbare ruimte (bron: VNG).

Al deze kapitaalgoederen moeten zo lang mogelijk een bijdrage leveren aan het doel waarvoor zij zijn aangebracht of vervaardigd. Dit vergt een duurzaam en goed onderhoudsbeheer op basis van beleidskaders en actuele/correcte informatie over de assets.

Actueel beleidskader

De beleidskaders zijn verwoord in de vastgestelde beleids- en beheerplannen. Het beschreven beleidskader is voor het grootste deel actueel en toereikend om aan het fysieke beheer en onderhoud van de openbare ruimte richting te geven. Via onderstaand beleidskader zetten we de beschikbare middelen in om de verschillende doelstellingen hierbij te realiseren.

- Waterbeheer- en beleidsplan 2024-2029; vastgesteld op 10 december 2024.
- Laadpalenbeleid 2023-2026; vastgesteld op 23 januari 2024.
- Gemeentelijk Rioleringsplan 2024-2029; vastgesteld op 28 november 2023.
- Programma Duurzaamheid 2024-2027; vastgesteld op 26 september 2023.
- Beleidskader inrichting en beheer openbare ruimte 2023-2032; vastgesteld op 18 april 2023.
- Uitvoeringsplan vastgoed 2023-2026; vastgesteld door B&W op 6 december 2022.
- Integraal Beheerplan Openbare Ruimte 2022-2025 e.v.; vastgesteld op 25 januari 2022*.
- Beheerplan buitensportaccommodaties 2022-2025; vastgesteld op 25 januari 2022**.
- Beheerplan gemeentelijk vastgoed 2022-2025; vastgesteld op 21 december 2021**.
- Gemeentelijk Verkeer en Vervoerplan 2022-2025; vastgesteld op 14 december 2021.
- Vastgoedstrategie 2021-2030; vastgesteld op 23 november 2021.
- Bomenbeleidsplan 2021-2030; vastgesteld op 28 september 2021.
- Beheerplan begraafplaatsen 2019-2022 e.v.; vastgesteld op 13 november 2018***.
- Omgevingsvisie Zwijndrecht; vastgesteld 8 december 2020.
- Integraal groenbeleid Zwijndrecht; vastgesteld 15 oktober 2019.
- Speelruimteplan 2017-2026 gemeente Zwijndrecht; vastgesteld op 31 oktober 2017.

*Het integraal beheerplan openbare ruimte is met twee jaar verlengd (tot en met 31 december 2027). Zie daarvoor de raadsinformatiebrief met kenmerk 2025-0073051.

**De actualisatie van beheerplan buitensportaccommodaties en het beheerplan vastgoed start in 2026 in het licht van het op te stellen voorzieningenbeleid.

***In 2026 worden de laatste acties uit het lopende beheerplan uitgevoerd binnen de daarvoor beschikbare middelen.

Assetmanagement

Op basis van beschikbare data kunnen we onze assets op een efficiënte en planmatige wijze onderhouden en beheren. Door per vakdiscipline (meerjaren)onderhoudsplannen op te stellen kunnen we de benodigde onderhoudsbudgetten voor de korte (0-5 jaar) en langere termijn (6-10 jaar) inzichtelijk maken en binnen de begroting hiervoor de benodigde middelen reserveren. Door alle onderhoudsplannen op elkaar af te stemmen geven we invulling aan integraal beheer van de openbare ruimte.

Integraal beheer openbare ruimte

De openbare ruimte is voortdurend in ontwikkeling. Het planmatig beheren en onderhouden van kapitaalgoederen vormt daarbij een stevige basis. Tegelijkertijd zien we dat de samenleving de openbare ruimte intensiever benut, waardoor de verwachtingen veranderen: niet alleen ten aanzien van de inrichting en de kwaliteit, maar ook over de wijze waarop het onderhoud wordt uitgevoerd. De openbare ruimte is namelijk gevoelsmatig steeds meer 'eigendom' geworden van iedereen. Daarnaast zien we dat de openbare ruimte letterlijk hetgeen is wat ons verbindt. Door deze verbindingsfunctie is de openbare ruimte ook uitermate geschikt als instrument om sociale doelstellingen te realiseren. De integrale werkwijze is in Zwijndrecht de afgelopen jaren als gevolg hiervan verder doorontwikkeld en is inmiddels gebaseerd op drie pijlers:

1. Het benutten van de openbare ruimte als instrument voor het realiseren van sociale doelstellingen.
2. Het realiseren van een leefbare, klimaatadaptieve en aantrekkelijke omgeving waar inwoners tevreden mee zijn.
3. Het uitvoeren van efficiënt (planmatig) onderhoud.

Beeldkwaliteiten

In het Beleidskader inrichting en beheer openbare ruimte 2023-2032 zijn de kwaliteitsniveaus voor de openbare ruimte vastgesteld. Er is gekozen voor gedifferentieerd beheer waarbij de buitenruimte in ieder geval op basisniveau wordt onderhouden. Een aantal plekken heeft een hoger ambitieniveau meegekregen. Als gevolg van de bezuinigingen in 2025 en verder is het kwaliteitsniveau van de openbare ruimte en het voorzieningenniveau ingeperkt. Dat betekent dat we het grootste gedeelte van de openbare ruimte op basisniveau onderhouden en een aantal elementen op basis-min-niveau. De begraafplaatsen blijven op een hoger kwaliteitsniveau (basis-plus) onderhouden.

Gemeentelijk vastgoed

Voor wat betreft het gemeentelijk vastgoed is het volgende beleidsuitgangspunt van toepassing: *"Het vastgoed wordt op een efficiënte, effectieve en transparante wijze ingezet ten behoeve van het verwezenlijken van maatschappelijke en organisatorische (beleids)doelstellingen; hierbij wordt gestreefd naar een optimale balans tussen het maatschappelijke en het financiële rendement."*

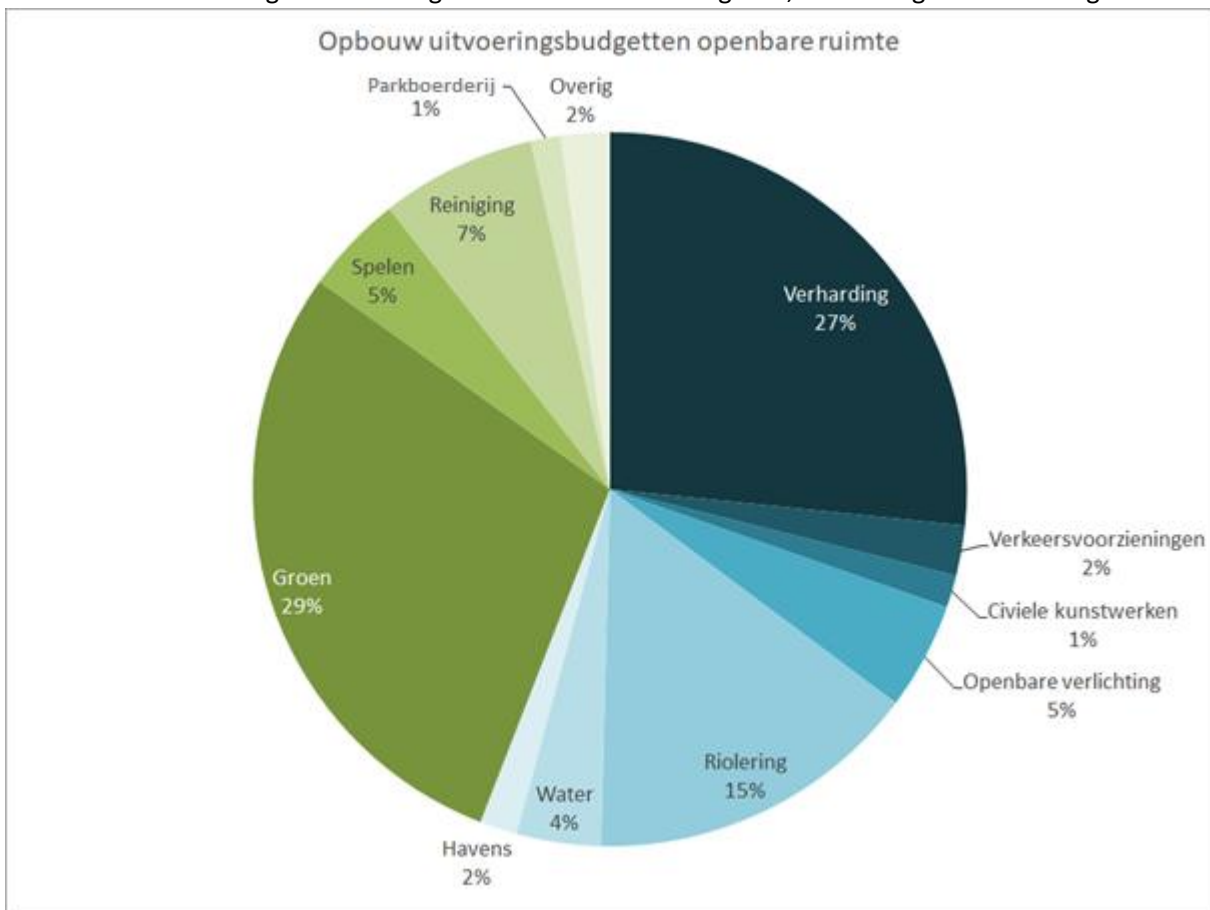
Vanuit beheerperspectief zijn hierin vier onderhoudscategorieën te onderscheiden. Variërend van proactief onderhoud naar risico gestuurd onderhoud en uiteindelijk de categorie panden die vanwege bijvoorbeeld een herbesteding alleen schoon, heel en veilig worden onderhouden (D). Daar waar zich mogelijkheden voordoen worden maatregelen genomen op het gebied van energetische verbetering of waar een reductie is te behalen in de CO₂-uitstoot. Deze maatregelen worden zoveel

mogelijk gecombineerd met reeds geplande onderhoudswerkzaamheden. Ook voor de komende jaren liggen er nog kansen om het gemeentelijk vastgoed verder te verduurzamen.

In 2021 is de vastgoedstrategie vastgesteld waarin een kader wordt gesteld hoe de gemeentelijke vastgoedportefeuille eruit zou moeten zien. Het vastgoed is een middel om maatschappelijke beleidsdoelstellingen te verwezenlijken, zoals het huisvesten van sport-, cultuur-, recreatie-, welzijns- en onderwijsactiviteiten. Telkens is het van belang om te beoordelen of de vastgoedportefeuille nog aansluit bij de doelstellingen, behoeften en activiteiten. Aan de keuzes die hieraan ten grondslag liggen, ligt de vraag in welke mate de gemeente voorzieningen (buitensport- en vastgoedaccommodaties) wil faciliteren. Vanuit het Uitvoeringsplan vastgoed en de Routekaart 'Verduurzamen maatschappelijk vastgoed' worden de vastgoedobjecten weer getoetst en kan de objectstrategie worden gewijzigd. E.e.a. is ook ingegeven om de (financiële) vertaalslag, middels een meerjarig investeringsplan, te maken naar de noodzakelijke vastgoedportefeuille.

Beschikbaar budget beheer openbare ruimte

Voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte worden kosten gemaakt. De totale kosten bedragen jaarlijks circa € 10,5 miljoen. Het cirkeldiagram hieronder geeft een indruk hoe de uitvoeringsbudgetten voor het beheer en onderhoud zich onderling verhouden. Uit het cirkeldiagram is op te maken dat verreweg het meeste geld wordt besteed aan groen, verhardingen en riolering.

Beschikbaar budget beheer gemeentelijk vastgoed

De beschikbare middelen voor het dagelijks en planmatig onderhoud van het gemeentelijk vastgoed bedragen ongeveer € 1,7 miljoen per jaar. In de vastgoedstrategie is een strategie per object bepaald. Door middel van deze objectstrategie wordt per pand de (middel)lange termijndoelstelling bepaald. De objectstrategieën dragen bij aan strategisch vastgoedbeheer, zodat in een vroeg stadium kan worden bepaald of het verstandig is een pand te verbouwen en/of te verduurzamen (investeren). Op basis van de objectstrategieën, kan de meerjaren onderhoudsplanning worden opgesteld. Met een meerjaren onderhoudsplanning kan bewust worden gekozen voor een (noodzakelijke) balans tussen preventief planmatig onderhoud (onderhoud uitvoeren vóór de kwaliteit een grens overschrijdt) en correctief onderhoud (pas ingrijpen wanneer er urgente gebreken zijn). Op basis van het meerjaren onderhoudsplan (MJOP) wordt tenslotte een jaarplan opgesteld waarin de onderhoudswerkzaamheden voor het komende jaar worden vastgelegd. Aan de hand van jaarlijkse gebouwininspecties wordt bepaald of deze verwachtingen juist zijn. Dit betekent dat in de praktijk werkzaamheden uit het MJOP zowel naar voren als naar achteren geschoven kunnen worden. Op basis van de huidige inzichten komen we zowel voor de maatschappelijk objecten als ook voor de gemeentelijke huisvesting structureel budget tekort voor onderhoud. Dit geldt ook voor het facilitair deel. We brengen bij de actualisatie van het beheerplan vastgoed in beeld welke middelen benodigd zijn en welke keuzes de raad kan maken.

In het oog springende werken 2026

Hieronder staan enkele noemenswaardige onderhoudswerken die voor 2026 gepland staan.

- Elementenverharding: Er wordt groot onderhoud uitgevoerd op de Prinsessenbuurt. De straten waar de ondergrondse infrastructuur reeds vervangen is zullen worden opgehoogd. Alle voetpaden worden vervangen voor nieuwe tegels. De bestrating van de rijbanen worden grotendeels hergebruikt.
- Beschoeiing: Volgend jaar vervangen we (delen van) de oeverbeschoeiing aan de Havikweg (langs de Devel), tussen het zwembad en parkboerderij Kiboehoeve en De Lus. Delen van de oeverbeschoeiing aan de Middellijn, Klarinetsingel, Molenvliet, Jeroen Boschlaan en Kerkweg vormen we om naar natuurvriendelijke oevers of waterberging.
- Baggeren: Stedelijk baggeren: In het voorjaar van 2026 worden de watergangen in Walburg gebaggerd. Landelijk baggeren: Vanwege de aanwezigheid van de beschermde soorten modderkruiper en platte schijfhoren wordt een deel van het baggerwerk in het landelijk gelegen deel van de Munnikendeval in het najaar van 2026 uitgevoerd.
- Groen: In 2026 staat groot onderhoud en snoeiwerkzaamheden van de beplanting op diverse locaties binnen Zwijndrecht gepland. Onderdeel hiervan is het snoeien van de bosschages op de eilandjes in de gemeentelijke waterpartijen. Vanaf 2026 worden de natuurvriendelijke oevers aan de hand van een vier jarig onderhoudscontract onderhouden. Naast de projectmatige vervangingen worden ook plantsoenen vervangen die verouderd zijn of om beheerstechnische redenen omgevormd moeten worden. Voor het boomonderhoud wordt jaarlijks een derde van ons bomenareaal geïnspecteerd en vervolgens het beoogde snoeionderhoud uitgevoerd. Voor boomonderhoud worden o.a. de volgende wijken opgepakt: Centrum, Officiersvliet, Schildersbuurt, Stationsgebied, Sterrenbuurt en Ter Steeghe.
- Civiele kunstwerken: In 2026 wordt er invulling gegeven aan het onderhouden (schoon, heel en veilig) van de civieltechnische kunstwerken in onze gemeente. Bruggen, tunnels en viaducten krijgen het noodzakelijk onderhoud. Dat zal onder andere bestaan uit het uitvoeren van schilderwerk, het reinigen van objecten en het onderhouden van het metselwerk.
- Keermuren: In 2026 renoveren we de keermuren bij watergangen aan de Europaweg, Pieter Zee-manstraat, H.A. Lorentzstraat, Laurensvliet, Willem van Oranjelaan, Burgemeester Jansenlaan en de Maagdstraat/Plutostraat.

- Openbare verlichting: We vervangen circa 400 conventionele verlichtingsarmaturen voor LED-armaturen in 2026. Hiermee geven wij invulling aan ons streven om uiterlijk in 2030 onze openbare verlichting volledig van LED te hebben voorzien.
- Spelen: Vanwege het doorschuiven van het investeringsbudget in 2025 naar 2026 vervangen wij de speelplekken aan de Primulastraat, Lindelaan en Juliana van Stolbergplaats in 2026. Daarnaast vervangen wij in 2026 speelplekken binnen de projecten Verzetsheldenbuurt (Gerrit van der Veenstraat), HOA-fase 4b (Brahmstraat), Slagveld (bij P.J. Oudplein en Onderdijkserijweg/ Dr. Lelystraat).
- Riolering: In 2026 wordt de riolering in bemalingsgebied Centrum en Develpoort gereinigd en voor een groot deel geïnspecteerd. Ook renoveren we de elektrische installaties van alle minigemalen.
- Sportaccommodaties: In 2026 renoveren we bij V.V. Heerjansdam de toplagen op de natuurgrasvelden C en D. Bij V.V. Groote Lindt is het natuurgrasveld (veld G) aan renovatie toe, waarbij wij met een haalbaarheidsonderzoek gaan kijken wat voor het gehele Sportpark Bakestein mogelijk is in het aantal/soort velden in 2026.
- Begraafplaatsen: In 2026 worden nog een aantal groenrenovaties op verschillende begraafplaatsen vanuit het huidige beheerplan Begraafplaatsen uitgevoerd.
- Vastgoed: De liftinstallaties van het gemeentehuis worden gerenoveerd. Ook worden er meerdere zonnepaneelinstallaties op de gymzalen gerenoveerd. Als laatste herstellen we betonnen elementen op de parkeerdekken aan de Zonnestein en Eemstein.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Inleiding

Deze paragraaf gaat in op ontwikkelingen binnen de organisatie, die gericht zijn op een zo goed mogelijke dienstverlening aan de inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners en het garanderen van een zorgvuldige besluitvorming. We beschrijven in deze paragraaf relevante cijfers en de activiteiten op het gebied van organisatieontwikkeling en bedrijfsvoering. Deze activiteiten staan in het licht van verschillende trends en ontwikkelingen in maatschappelijke zin, nieuwe technologieën en financiële opgaven.

Gezamenlijke opgaven

Een 'krachtig Zwijndrecht' is een Zwijndrecht waarin inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners en gemeenten in vertrouwen met elkaar werken aan maatschappelijke opgaven. Vanaf 2018 ontwikkelen wij met de start van 'Krachtig Zwijndrecht 1.0' onze organisatie zoveel mogelijk in lijn met de opgaven waarvoor Zwijndrecht staat. Een koers en werkwijze die vanaf 2022 met het raadsprogramma 'Krachtig Zwijndrecht 2.0' wordt voortgezet. Maatschappelijke opgaven die in het raadsprogramma zijn geformuleerd en leidend zijn voor de inrichting van onze organisatie. Het herstel van onderling vertrouwen "bouwen aan vertrouwen" is één van onze belangrijkste gezamenlijke opgaven in het huidige raadsprogramma en staat daarmee ook centraal in onze bedrijfsvoering. Parallel daaraan loopt een raadstraject rondom participatie "Zwijndrecht maken we samen". Omdat opgaven onze organisatiegrenzen overstijgen en vragen om integrale oplossingen, werken we in co-creatie met partners. We richten ons op de ontwikkeling van de bijbehorende vaardigheden, competenties en (digitale) instrumenten. Om bedrijfsvoering op deze wijze maximaal te richten naar de opgaven waar Zwijndrecht voor staat.

Bedrijfsvoering Drechtsteden

Vanaf januari 2022 werken we in een andere vorm samen met onze partners in de Drechtsteden. Voorheen via de GR Drechtsteden in het 'Service Centrum Drechtsteden'. De gemeente Dordrecht heeft als 'dienstverlener' de organisatie van de bedrijfsvoeringstaken op zich genomen. Het betreft onder andere ICT, inkoop, communicatie, juridische zaken, personeelszaken, de belastingdienst en het onderzoekscentrum. Ten grondslag aan deze overgang lag de ambitie van de gemeente Dordrecht (en de afnemende gemeenten) om ruimte te vinden voor efficiëntie, kwaliteitsverbetering en innovatie van de dienstverlening. Om de gemeente Dordrecht daar ruimte voor te geven is afgesproken om de diensten gedurende een periode van 4 jaar (2022-2025) 'as-is' bij Dordrecht onder te brengen. Om vanaf 2026 daar waar gewenst wijzigingen aan te brengen. De gewenste beweging is nog niet gerealiseerd. Momenteel wordt bestuurlijk verkend of met een verlenging van een jaar tot definitieve invulling gekomen kan worden. Afgesproken is om in 2026 aan de hand van een transparante producten en dienstencatalogus, sturingsmodel en financieringsmodel de afnemers in de gelegenheid te stellen keuzes in de dienstverlening te maken. Daarbij is de inzet vanuit gemeente Zwijndrecht om op de bedrijfsvoeringstaken input aan te leveren die aansluit bij de dienstverlening die we in Zwijndrecht nodig hebben en die daar qua kosten bij aansluit. Aandachtig dit uitgangspunt is de dienstverlening Communicatie beëindigd en ondergebracht in de Zwijndrechtse organisatie. Daarnaast heeft u met vaststelling van de Kadernota 2026 (voorstel H5 dienstverlening GBD) het college opdracht gegeven onderzoek te laten uitvoeren naar het mogelijk efficiënter en anders organiseren van de belastingtaken. Ook wordt de basisdienstverlening van het Onderzoekscentrum Drechtsteden beëindigd (voorstel H6 Kadernota 2026) en de komende jaren meer op opdrachtgever – opdrachtnemer basis vormgegeven.

'De mens achter de medewerker'; bevlogen en duurzame inzetbare medewerkers

Vanwege demografische en maatschappelijke ontwikkelingen is duurzame inzetbaarheid van werknemers een belangrijk aandachtspunt binnen onze organisatie. Vanuit onze HR-filosofie "Samenwerkt!" stellen wij binnen onze organisatie niet de medewerker, maar de mens centraal". Door vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid aandacht te geven aan de mens en te sturen op werkgeluk, gedrevenheid en gezondheid, halen we het beste uit onze mensen naar boven. Hierdoor worden zowel werkplezier als werkprestaties vergroot. Deze lijn zetten we als onderdeel van onze besturingsfilosofie voort. Dit uit zich onder andere in het faciliteren van het "hybride werken" door middel van een personeelsregeling 'flexibel werken' (om privé omstandigheden zo goed mogelijk af te stemmen op werk), een personeelsregeling 'generatie pact' (om vitaliteit onder oudere medewerkers te behouden en gelijktijdig instroom van jongeren te bevorderen), (persoonlijke) vorming en ontwikkeling en allerlei initiatieven op dit vlak. Maar ook door talenten en passie zo goed mogelijk te koppelen aan de opgaven waarvoor wij staan en daarop de professionele ontwikkeling maximaal te faciliteren. Tenslotte investeren wij ook in een werkomgeving die hybride, veilig en productief werken faciliteert.

Ontwikkelingen personeelsbestand

Formatie

Naast de inzet van vaste formatie werken we gedurende het jaar met tijdelijke formatie en flexibele inzet voor de uitvoering van de ambities van het raadsprogramma

Er is sprake van een (aanzienlijke) krapte op de arbeidsmarkt die over het geheel van de gemeentelijke dienstverlening voelbaar is. De vacatures worden zolang deze vacant zijn indien nodig ingevuld door middel van inhuur om zo de continuïteit in de dienstverlening te realiseren.

De formatie is ten opzichte van 2024 op peildatum 1 januari 2025 afgenomen door inlevering formatie (bezuiniging 6 fte) en per 1 juli 2025 toegenomen door inbesteding team Communicatie (6 fte). Per 1 juli hebben wij 29 **externe inhuur** (via een private organisatie met winstoogmerk). Zij worden op de openstaande formatie ingehuurd of in het geval van externe projectleiders en toezichthouders uit investeringsbudgetten betaald of ingehuurd in verband met langdurige ziekte (5 fte).

In algemene zin ligt de ontwikkeling van de formatie in lijn met het landelijke gemiddelde binnen gemeenten (personeelsmonitor 2025). De gemeente Zwijndrecht biedt ten opzichte van het landelijk gemiddelde (personeelsmonitor 2025) meer ruimte aan trainees en stagiairs. Op het gebied van externe inhuur en flexibele inzet sluiten we grotendeels aan bij het landelijke beeld, waarbij de uitgaven aan externe inhuur licht zijn gedaald en het aandeel flexibele inzet iets lager ligt dan gemiddeld.

Ziekteverzuim

De streefwaarde voor het ziekteverzuim is 5%. In algemene zin blijft het verzuim binnen de streefwaarde. Het ziekteverzuim en met name het langdurig verzuim (> 6 weken) heeft alle aandacht, zowel in preventieve als curatieve zin. De meldingsfrequentie blijft met 0,95 laag, wat duidt op relatief weinig kort verzuim. De dominante verzuimoorzaak blijft psychisch/mentaal van aard.

De samenwerking tussen Arbodienst Bezig en Zwijndrecht wordt als effectief en constructief ervaren. Zeker met de komst van de nieuwe praktijkondersteuner bedrijfsarts (POB) begin dit jaar. Met haar komst wordt ingezet op versterking van de verzuimaanpak. Zij is vanaf nu tweewekelijks fysiek aanwezig op het gemeentehuis voor het houden van spreekuren. Haar zichtbare aanwezigheid binnen de organisatie is bedoeld om de toegankelijkheid voor medewerkers en leidinggevenden te vergroten, zodat laagdrempelig en tijdig overleg mogelijk is. Deze structurele aanwezigheid moet bijdragen aan vroegtijdigere signalering en meer preventie van verzuim.

Daarnaast worden leidinggevenden actief ondersteund in hun rol, met als doel sneller en gericht te interveniëren. De inzetbaarheidsoverleggen die elk kwartaal plaatsvinden, blijven hierin een belangrijk instrument. In deze overleggen worden complexe verzuimdossiers besproken in een multidisciplinair team bestaande uit management, HR, bedrijfsarts, en praktijkondersteuner. Daarnaast biedt het overleg ruimte om thematisch met leidinggevenden in gesprek te gaan over actuele verzuimvraagstukken.

Regelingen t.b.v. de oudere medewerker:

1. Generatiepact

Om duurzaam inzetbaar te blijven bieden we sinds 1 juli 2018 de oudere medewerkers (60+ers) een zogenoemde "generatiepactregeling" aan. Door middel van deze regeling bieden wij hen de mogelijkheid om minder te gaan werken en de intensiteit van de arbeidsduur te verlagen. Hierdoor blijft deze leeftijdsgroep voor de organisatie behouden (kennis/kunde), maar bieden we tegelijkertijd jongere medewerkers de kans om in te stromen. Dit zorgt enerzijds voor een betere kennisoverdracht en anderzijds kunnen oudere medewerkers hun werk gelijkmatiger gaan overdragen en transformeren. Dit alles zorgt voor minder uitval/ziekteverzuim van de oudere medewerkers en bevordert de duurzame participatie en inzetbaarheid van deze doelgroep. Inmiddels is de regeling verlengd tot 1 juli 2029. Per 1 juli 2025 zijn er 4 actieve deelnemers aan het Generatiepact en 15 voormalig deelnemers.

2. RVU (Regeling Vervroegde Uittreding)

De RVU biedt medewerkers de mogelijkheid om vervroegd uit te treden met een uitkering tot aan hun AOW-leeftijd. Werkgevers betalen normaal een heffing van 52%, maar van 2021 t/m 2025 geldt een drempelvrijstelling: tot een uitkering ter hoogte van de netto AOW (maximaal € 2.273 bruto per maand in 2025) is geen heffing verschuldigd. Er zijn twee varianten:

RVU CAO

Voor medewerkers die:

- 41 dienstjaren hebben bij ABP-werkgevers (laatste 10 jaar in de gemeentelijke sector),
- uiterlijk op 31-12-2028 de AOW-leeftijd bereiken,
- en uiterlijk op 31-12-2025 deelname vastleggen.

Zij kunnen tot 24 maanden voor AOW een maandelijkse uitkering ontvangen (max. € 2.273 in 2025, naar rato bij deeltijd). Per 1 juli 2025 is er 1 deelnemer aan de RVU CAO.

RVU Landelijk (maatwerk)

Voor medewerkers die tussen 1-1-2021 en 31-12-2025 maximaal 36 maanden van AOW verwijderd zijn. Voor de RVU landelijk geldt geen dienstjarenvereiste. De uitkering is ook max. € 2.273 per maand of maximaal € 81.828 (eenmalig) bij een volledige 36 maanden. Per 1 juli 2025 zijn er 5 voormalig medewerkers waar een vaststellingsovereenkomst mee is afgesloten met betrekking tot de RVU landelijk.

Onderzoek naar doelmatigheid en doeltreffendheid

Artikel 213a van de Gemeentewet vereist periodiek onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gemeentebestuur. Doelmatigheid betekent het behalen van gewenste resultaten met zo min mogelijk middelen. Doeltreffendheid betekent dat de beoogde resultaten daadwerkelijk worden bereikt. Dit onderzoek is belangrijk voor de beoordeling van het beleid. Het vergroot de transparantie en versterkt de publieke verantwoording. Alle aspecten die bijdragen aan een efficiënt

en effectief bestuur worden onderzocht. Ook wordt periodiek gekeken of de gemeentelijke organisatie en het middelenbeheer aan de eisen voldoen.

Het college is verantwoordelijk voor de controle en evaluatie van de doelmatigheid en doeltreffendheid. De Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid bestuur gemeente Zwijndrecht 2023 biedt hiervoor kaders. Deze regels bepalen hoe het college moet handelen en hoe de raad wordt geïnformeerd. De lokale rekenkamer onderzoekt ook de doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid en beheer. Zij kan gebruik maken van de onderzoeksresultaten van het college en een onafhankelijk oordeel geven indien nodig. Daarnaast voert het Onderzoekcentrum Drechtsteden (OCD) onderzoeken uit voor de regiogemeenten. Het OCD biedt ook ondersteuning en advies bij het opstellen van beleidsindicatoren en het inzichtelijk maken van beleidsdoelstellingen.

Onderzoeksbehoeften ontstaan gedurende het jaar en worden bepaald aan de hand van bevindingen, signalen of in sommige gevallen moties van de gemeenteraad om iets te onderzoeken. Denk bijvoorbeeld aan de recente moties/toezeggingen tot het onderzoeken of maaien goedkoper zou kunnen dan de huidige inkoop, of dat het verstandig zou kunnen zijn bepaalde welzijnstaken zelf te organiseren.

Periodiek wordt de doelmatigheid en doeltreffendheid van gemeentelijke taken en beleid onderzocht. Onderzoeken worden gestart voor beleidsevaluatie of beleidsvoorbereiding. Onderzoekskosten worden betaald uit exploitatiebudgetten. Indien nodig wordt extra budget aangevraagd.

In de jaarstukken wordt in deze paragraaf gerapporteerd over de voortgang en uitkomsten van onderzoeken die in dat jaar zijn uitgevoerd. In de begroting benoemen we in deze paragraaf onderzoeken die we van plan zijn in het komende jaar uit te voeren, voorzover we dat al van tevoren weten. In 2026 willen we in ieder geval onderzoeken of het nog steeds doelmatig en doeltreffend is om geen gebruik te maken van het gehele takenpakket dat de Omgevingsdienst ZHZ aan gemeenten aanbiedt.

Onderzoeken financiële rechtmatigheid

Naast andere onderzoeken ondersteunt de afdeling Concerncontrol de financiële rechtmatigheid via de verbijzonderde interne controle (VIC). De VIC controleert baten, lasten en balansmutaties volgens het VIC-plan, afgestemd met de accountant. Artikel 29 lid 1 van de Financiële verordening gemeente Zwijndrecht 2023 vereist dat het college jaarlijks de getrouwheid van informatie en rechtmatigheid van beheershandelingen toetst.

Bij afwijkingen rapporteert het college hierover in de jaarrekening en informeert de raad over herstelmaatregelen. De externe controle van de jaarrekening is geregeld in de Controleverordening Gemeente Zwijndrecht 2023. Artikel 2 beschrijft de opdrachtverlening aan de accountant en artikel 7 het rapportageproces. De VIC controleert of maatregelen om fouten te voorkomen effectief zijn en of regelgeving wordt nageleefd. Deze regels staan in het normenkader rechtmatigheid, vastgesteld door de raad.

Intern gebruiken we VIC-uitkomsten om risico's en verbeterpunten te signaleren en beheersmaatregelen aan te passen. Extern vormen de bevindingen de basis voor de accountantscontrole en de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening.

De verantwoording betreft drie rechtmatigheidscriteria: voorwaardencriterium, begrotingscriterium en misbruik en oneigenlijk gebruik criterium, uitgewerkt in de beleidsnota rechtmatigheid.

Bij afwijkingen beschrijft het college in het jaarverslag de acties om toekomstige afwijkingen te voorkomen. Sinds 1 januari 2023 rapporteert het college over rechtmatigheid, terwijl de accountant alleen de getrouwheid van de jaarrekening toetst. Deze verschuiving biedt ruimte voor een gesprek over financiële rechtmatigheid tussen raad en college.

Als gevolg van een recente BBV-wijziging (goedkeuringstolerantie en verantwoordingsgrens), zal er, na besluitvorming door de gemeenteraad, gewerkt worden met een 2% marge voor fouten en onzekerheden samen (daar waar t/m 2024 gewerkt werd met een 1% foutenmarge voor onjuistheden en 3% foutenmarge voor onzekerheden).

BBV indicatoren

Naast de verplichte indicatoren artikel 14 van de het Besluit begroting en verantwoording dienen er ook indicatoren Bedrijfsvoering opgenomen worden. Hiervoor verwijzen wij u naar de aparte bijlage BBV-indicatoren.

Informatieveiligheid

We werken als gemeente steeds meer digitaal en delen daarbij belangrijke informatie. Het is daarom belangrijk dat we zorgvuldig met deze informatie omgaan. Onze systemen moeten veilig zijn en weerstand kunnen bieden aan pogingen tot misbruik en aanvallen van binnen en buiten af. We moeten ons daarom steeds meer focussen op "cyberweerbaarheid". Op basis van wettelijke normenkaders, zoals de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid) en de NIS2 (Directive for Security of Network and Information Systems). Aan de hand van de normenkaders wordt getoetst of we onze informatieveiligheid en privacy op orde hebben. Overheden moeten gedegen risicoanalyses uitvoeren en maatregelen nemen om de tekortkoming in cybersecurity op te lossen. De organisatie moet betrouwbaar zijn en een digitaal veilige infrastructuur hebben. In de ICT diensten die vanuit Dordrecht worden geleverd worden allerlei beveiligingsmaatregelen genomen die tot doel hebben te voorkomen dat gegevens in verkeerde handen komen. Daarbij wordt ook expliciet aandacht besteedt aan bewustzijn van gebruikers om zorgvuldig met de aan hen beschikbaar gestelde ICT middelen en de afspraken rondom gebruik van informatie om te gaan.

De ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit), BIO en NIS2 vragen veel inzet van onze organisatie, ondanks de regionale aanpak waarin waar mogelijke gedeelde activiteiten gezamenlijk worden opgepakt. ENSIA, BIO en NIS2 hebben tot doel het ontwikkelen en implementeren van een zo veilig, effectief en efficiënt mogelijk verantwoordingsstelsel voor onze informatiehuishouding. Die verantwoording vindt plaats aan de gemeenteraad (Horizontale verantwoordingsproces). Deze vormt de basis voor de verantwoording aan nationale partijen die een rol hebben bij het toezichthouden op informatieveiligheid (Verticale verantwoordingsproces).

Privacy

Privacy en gegevensbescherming zijn specifieke aandachtsgebieden binnen onze informatiehuishouding. We willen voldoen aan de wettelijke verplichtingen die de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en andere wet- en regelgeving van ons vragen. Het beschermen van de privacy van gegevens van onder andere inwoners, medewerkers en samenwerkingspartners vraagt voortdurende en organisatie brede aandacht en inzet.

We geven prioriteit aan het vergroten van bewustwording, actualiseren van beleid en protocollen, het uitvoeren van Basis Risico Analyses (BRA) en Data Protection Impact Assessments (DPIA) op hoog-risico processen. We brengen de risico's van gegevensverwerkingen in kaart zodat we de nodige technische of organisatorische maatregelen kunnen treffen om deze risico's weg te nemen of te verkleinen. Onze interne toezichthouder, de functionaris voor de gegevensbescherming, voert jaarlijks een privacy audit uit. Ook worden interne en externe audits uitgevoerd die op grond van de Wet Politiegegevens verplicht zijn. Daarnaast voeren we een jaarlijkse privacy self assessment uit.

Budgetoverzichten

In de financiële verordening is opgenomen dat onderstaande budgetoverzichten opgenomen dienen te worden in de paragraaf Bedrijfsvoering:

Omschrijving	Bedrag
Gemeenteraad	829
Accountantscontrole	81
Rekenkamer	51
Griffie	693
Totaal algemeen bestuur	1.654

Bedragen x € 1.000

- Het budget onder de gemeenteraad bestaat voor 80% uit de vergoedingen aan raad(scommissie)leden en 20% voor overige uitgaven zoals vorming en opleiding, vergoedingen aan de fracties, kosten beveiligung tijdens vergaderingen, etc.
- Het budget voor de Rekenkamer bestaat uit vergoeding aan de rekenkamercommissieleden en kosten voor onderzoeken (max 2 per jaar).
- Het budget onder de Griffie bestaat voor 94% uit de salarislasten.

Huisvestingskosten 2026	lasten	baten	saldo
Gemeentehuis	1.412	23	1.389
Gemeentewerf	340	16	324
Saldo	1.752	39	1.713

Bedragen x € 1.000

Het budget onder gemeentehuis bestaat uit onder andere kapitaallasten ad € 899.000, onderhoud gebouw ad € 300.000 en energiekosten ad € 173.000.

Automatiseringskosten	2026	2027	2028	2029
Investeringsbudgetten	150	125	-	-
Exploitatiebudgetten	358	358	358	358
Bijdrage aan Bedrijfsvoering Drechtsteden	1.792	1.792	1.792	1.792
Totaal ICT-kosten	2.300	2.275	2.150	2.150

Bedragen x € 1.000

Paragraaf Woo

Sinds 1 mei 2022 regelt de Wet open overheid (Woo) het recht van burgers op overheidsinformatie, om hen meer inzicht te geven in het handelen van de overheid. De rol van Woo-contactpersoon is belegd bij de stafafdeling. Deze contactpersoon heeft als taak burgers op laagdrempelige wijze te informeren over de beschikbaarheid van overheidsinformatie.

De Woo treedt gefaseerd in werking. Naast de verstrekking van overheidsinformatie op verzoek, gaat ook de verplichting in om meer overheidsinformatie actief openbaar te maken. In nauwe samenwerking met de gemeente Dordrecht, onderdeel Domein Bedrijfsvoering Drechtsteden (DBD). De implementatie van deze wet vindt vooralsnog plaats binnen bestaande formatie en budgetten.

Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding

De gemeente Zwijndrecht is actief in netwerken van beleids- en uitvoeringsorganisaties. Bij een deel van die organisaties is de gemeente ook bestuurlijk en financieel betrokken. In dat geval is sprake van een “verbonden partij”.

Grofweg heeft Zwijndrecht te maken met twee typen verbonden partijen. Een bijzondere vorm hiervan zijn de samenwerkingsverbanden die in het leven zijn geroepen om gemeentelijke taken in gezamenlijkheid uit te voeren. Dit soort samenwerkingsverbanden (gemeenschappelijke regelingen) levert een grote bijdrage aan het realiseren van maatschappelijke doelen, maar levert door zijn aard ook bestuurlijke en financiële risico's op.

Deze paragraaf verschaft inzicht in beleidsmatige en financiële betrokkenheid van de gemeente Zwijndrecht bij door verbonden partijen uit te voeren taken en processen. Volgens artikel 15 lid 1 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) bevat de paragraaf De paragraaf betreffende de verbonden partijen bevat ten minste:

- a. de visie op en de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen;
- b. de lijst van verbonden partijen, die wordt onderverdeeld in:
 1. gemeenschappelijke regelingen;
 2. vennootschappen en coöperaties;
 3. stichtingen en verenigingen;
 4. overige verbonden partijen.

Verbonden partijen

De gemeente Zwijndrecht heeft met de volgende verbonden partijen een relatie:

- Gemeenschappelijke regeling Sociaal (GRS, voorheen SDD)
- Gemeenschappelijke regeling Dienst Gezondheid en Jeugd (DGJ, RAV SOJ)
- Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (OZHZ)
- Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid (VRZHZ)
- Gemeenschappelijke regeling voor het Natuur- en recreatiegebied IJsselmonde (NRIJ)
- Gemeenschappelijke regeling Vuilverwerking Dordrecht en omstreken (Gevudo)
- ROM-D Groep
- Stedin Holding N.V.
- Oasen N.V.
- B.V. Gemeenschappelijk Bezit Evides
- N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
- Sportbedrijf Zwijndrecht B.V.
- Leerwerkbedrijf Zwijndrecht Werkt B.V.

De samenwerking met de gemeente Dordrecht (Bedrijfsvoering Drechtsteden, voorheen Servicegemeente Dordrecht) valt niet onder de definitie van verbonden partijen en valt buiten de scope van deze paragraaf. In de paragraaf bedrijfsvoering kunt u meer lezen over deze samenwerking.

Visie ten aanzien van verbonden partijen / samenwerking

In 2025 is de [nota verbonden partijen](#) vernieuwd. Hierin stellen wij dat:

- Wij kritisch zijn op het aangaan of voortzetten van samenwerking en we doen dit alleen wanneer het direct of indirect meerwaarde oplevert voor onze gemeente en onze inwoners.
- wij als gemeente willen bereiken dat de verbonden partij de taken uitvoert binnen de inhoudelijke en financiële kaders.

Het bepalen of samenwerking in een verbonden partij voldoende meerwaarde oplevert een gegeven situatie, doen we aan de hand van het afwegingskader in de [nota verbonden partijen](#) (Hoofdstuk 3). De sturing op kaders gebeurt op basis van het sturingsarrangement (Hoofdstuk 4).

Op de volgende pagina's worden de basisgegevens per verbonden partij gepresenteerd, op de vertrouwde wijze. Enkele onderdelen zijn toegevoegd als gevolg van de nieuwe nota verbonden partijen. Het betreft de link tussen een verbonden partij en de doelstellingen in onze programmabegroting en afsluitend de risicoschatting en het sturingsmodel. Voor de leesbaarheid laten we hieronder in tabelvorm zien wat een sturingsarrangement inhoudt.

Sturingsarrangement 1	Sturingsarrangement 2	Sturingsarrangement 3
<p><i>Dit pakket wordt gebruikt voor verbonden partijen die in het risicoprofiel 'laag' valt. Dit arrangement betreft de meest standaard wijze van sturen en informeren en heeft de volgende uitgangspunten:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Agenda's van vergaderingen en tussentijdse rapportages worden ambtelijk gevolgd; • Bestuurlijke advisering vindt plaats aan de portefeuillehouder die deelneemt aan de vergadering en in geval van calamiteiten; • Wanneer er belangrijke tussentijdse ontwikkelingen zijn, informeren wij de raad via een raadsinformatiebrief, mondeling in de raadsvergadering bij de terugkoppeling vanuit het college of schriftelijk via email; • Indien daartoe volgens de wet Gemeenschappelijke Regelingen de mogelijkheid bestaat, is de raad in de gelegenheid om een zienswijze in te dienen. Dit omvat dus naast de begroting ook toetreding, wijziging of beëindiging van een GR; • De begroting en eventueel de jaarrekening van de gemeenschappelijke regelingen worden ter zienswijze voorgelegd aan de raad. Het college draagt daarbij zorg voor een conceptzienswijze voorzien van wensen en bedenkingen die effectief zijn en daadwerkelijk verschil kunnen uitmaken voor de verbonden partij. Dit geldt ook voor wijzigingen van de begroting die tot een verhoging van de gemeentelijke bijdrage leidt; • Op grond van artikel 169 lid 4 van de gemeentewet stelt het college de raad in de gelegenheid wensen en 	<p><i>Dit pakket wordt gebruikt voor verbonden partijen die in het risicoprofiel 'gemiddeld' valt. Dit arrangement betreft de meest standaard wijze van sturen en informeren en heeft de volgende uitgangspunten:</i></p> <p>Arrangement 1 met aanvullend</p> <ul style="list-style-type: none"> • Andere (P&C) documenten van de gemeenschappelijke regelingen worden, voor zover dit is afgesproken in de gemeenschappelijke regeling, voor zienswijze voorgelegd aan de raden, bijvoorbeeld een meerjarenbeleidsplan; • Indien noodzakelijk wordt tussentijds om extra informatie verzocht. 	<p><i>Dit pakket wordt gebruikt voor verbonden partijen die in het risicoprofiel 'hoog' valt. Dit arrangement betreft de meest standaard wijze van sturen en informeren en heeft de volgende uitgangspunten:</i></p> <p>Arrangement 1 en 2 met aanvullend</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voorstel doen tot instellen van een regionale raadsadviescommissie; • Gebruik maken van de mogelijkheden tot onderzoek die de Wgr stelt; recht van enquête, onderzoek door rekenkamer; • Alle P&C documenten bespreken in college en zo nodig aanbieden aan de raad; • Rechtstreekse dialoog tussen de raad en de verbonden partij, door bijvoorbeeld de directie uit te nodigen in de raad.

<p>bedenkingen te geven op voorgenomen besluiten van deelnemingen die belangrijke gevolgen kunnen hebben voor de gemeente;</p> <ul style="list-style-type: none">• Vaststellen van (aanvullende) kaders voor de uitgangspuntennotitie die de gemeenschappelijke regeling jaarlijks vaststelt, een zogenaamde kaderbrief.		
--	--	--

Gemeenschappelijke regeling Sociaal											
Vestigingsplaats	Dordrecht.										
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling.										
Onderdelen	Sociale Dienst Drechtsteden										
Doel	<p>De GRS heeft tot doel [...] bij te dragen aan de beleidsontwikkeling van de gemeenten op de gebieden van het sociaal domein en sociale werkvoorziening en uitvoering te geven aan het op deze gebieden vastgestelde beleid.</p> <p>Ter verwezenlijking van de [...] genoemde doelstelling behartigt de GRS de gemeenschappelijke regionale belangen op de terreinen van sociaaleconomische versterking, sociaal domein en sociale werkvoorziening.</p> <p>(Artikel 3, besluit Gemeenschappelijke Regeling Sociaal)</p>										
Bijdrage aan de programma's (van onze begroting)	<p>De deelname in de GRS draagt bij aan programma 3 'Armoedebestrijding en versterken lokale economie' middels de doelstellingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ruimhartig minimabeleid; Inzet op actuele ontwikkelingen; Duurzaam perspectief uit armoede. <p>De deelname in de GRS draagt bij aan Programma 4 'Welzijn, zorg, sport en cultuur' middels de doelstellingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> Zwijndrecht is een inclusieve samenleving waarin iedereen mee kan doen en waarin aandacht is voor elkaar; Inwoners die dat nodig hebben kunnen rekenen op een steuntje in de rug, zorg en ondersteuning. 										
Openbaar belang	Het in algemene zin behartigen van regionale belangen zoals hiervoor aangegeven onder 'doel'.										
Activiteiten	Deze zijn opgesomd in de vastgestelde regeling (GRS), Hoofdstuk 2.										
Financieel belang gemeente	<p>De bijdrage* aan de GRS zal voor 2026 zijn**</p> <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 80%;">Bestaanszekerheid versterken (Bijstand en minimabeleid)</td> <td style="text-align: right;">€ 24.077.000</td> </tr> <tr> <td>Ontwikkelen naar werk (Participatie en Drechtwerk)</td> <td style="text-align: right;">€ 3.981.000</td> </tr> <tr> <td>Zorgen voor ondersteuning (Wmo)</td> <td style="text-align: right;">€ 14.576.000</td> </tr> <tr> <td>Bedrijfsvoering (van GRS inclusief voormalig Drechtwerk)</td> <td style="text-align: right;">€ 11.911.000</td> </tr> <tr> <td>TOTAAL</td> <td style="text-align: right;">€ 54.545.000</td> </tr> </table> <p>* Vanaf deze begroting hanteren we voor de herkenbaarheid de programma indeling van de GRS</p> <p>** Begroting zoals vastgesteld in AB van 10 juli 2025</p>	Bestaanszekerheid versterken (Bijstand en minimabeleid)	€ 24.077.000	Ontwikkelen naar werk (Participatie en Drechtwerk)	€ 3.981.000	Zorgen voor ondersteuning (Wmo)	€ 14.576.000	Bedrijfsvoering (van GRS inclusief voormalig Drechtwerk)	€ 11.911.000	TOTAAL	€ 54.545.000
Bestaanszekerheid versterken (Bijstand en minimabeleid)	€ 24.077.000										
Ontwikkelen naar werk (Participatie en Drechtwerk)	€ 3.981.000										
Zorgen voor ondersteuning (Wmo)	€ 14.576.000										
Bedrijfsvoering (van GRS inclusief voormalig Drechtwerk)	€ 11.911.000										
TOTAAL	€ 54.545.000										
Financieel risico	Het financiële risico voor de gemeente is haar bijdrage in het exploitatietekort op het moment dat de GRS niet meer over reserves beschikt.										

Bestuurlijk belang	Gemeente wordt vertegenwoordigd in het algemeen en dagelijks bestuur door wethouder R. de Meij. De stemverhouding is gebaseerd op het inwoneraantal van elke gemeente afgezet tegen het totaal. Op dit moment heeft Zwijndrecht 15/100 stemrecht. Op basis van artikel 25 van de GR kan de raad blijk van zijn gevoelens geven bij de begroting. (zienswijze)								
Beleidsvoornemens	Het behouden van onze stevige bestuurlijke positie in de GRS. Dit aangezien de GRS financieel en inhoudelijk gezien taken binnen het meest omvangrijke beleidsveld uitvoert, zoals: werk en inkomen, sociale basis, participatie en wmo.								
Kerncijfers verbonden partij	<table border="1" data-bbox="411 539 1002 689"> <thead> <tr> <th data-bbox="411 539 707 573">31-12-2023</th> <th data-bbox="715 539 1002 573">31-12-2024</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="411 577 707 611">Eigen vermogen € 250.000</td> <td data-bbox="715 577 1002 611">€ 0</td> </tr> <tr> <td data-bbox="411 616 707 649">Vreemd vermogen € 56.639.000</td> <td data-bbox="715 616 1002 649">€ 62.740.000</td> </tr> <tr> <td data-bbox="411 654 707 687">Jaarresultaat € 0</td> <td data-bbox="715 654 1002 687">€ 700.000</td> </tr> </tbody> </table>	31-12-2023	31-12-2024	Eigen vermogen € 250.000	€ 0	Vreemd vermogen € 56.639.000	€ 62.740.000	Jaarresultaat € 0	€ 700.000
31-12-2023	31-12-2024								
Eigen vermogen € 250.000	€ 0								
Vreemd vermogen € 56.639.000	€ 62.740.000								
Jaarresultaat € 0	€ 700.000								
Sturingsarrangement, gekoppeld aan risicoprofiel	Sturingsarrangement 3 als gevolg van een hoog risicoprofiel.								

	Gemeenschappelijke regeling Dienst Gezondheid & Jeugd													
Vestigingsplaats	Dordrecht.													
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling.													
Onderdelen	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zuid-Holland Zuid (GGD), Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten (BLVS), Regionale Ambulance Voorziening (RAV), Serviceorganisatie Jeugd.													
Doel	De regeling heeft tot doel een bijdrage te leveren aan het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten en een evenwichtige ontwikkeling van het gebied te bevorderen, in het bijzonder op het terrein van publieke gezondheid, onderwijs, jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning, ambulance zorg, meldkamer ambulancevervoer en geneeskundige hulpverlening													
Bijdrage aan de programma's (van onze begroting)	De deelname in de DG&J draagt bij aan Programma 4 Welzijn, zorg, sport en cultuur, middels de doelstellingen: Een gezonde basis voor iedereen; Inwoners die dat nodig hebben kunnen rekenen op een steuntje in de rug, zorg en ondersteuning.													
Openbaar belang	Het in algemene zin behartigen van belangen op het terrein van: <i>volksgezondheid, onderwijs, jeugdzorg en welzijn.</i>													
Activiteiten	Zie artikelen 3 tot en met 7 van de GR.													
Financieel belang gemeente	De bijdrage per onderdeel van de GR DG&J: DG&J (gezondheidszorg): € 3.465.000 SOJ (Uitvoering Jeugdwet): € <u>20.484.000</u> * € 24.969.000 <i>*Op basis van begroting zoals door DGJ aangeleverd d.d. 21 juli 2025.</i>													
Financieel risico	Het financiële risico voor de gemeente is haar bijdrage in het exploitatietekort op het moment dat de dienst Gezondheid & Jeugd niet meer over reserves beschikt.													
Bestuurlijk belang	Gemeente wordt vertegenwoordigd in het algemeen bestuur door wethouder R. de Meij. Het algemeen bestuur vergadert vier maal per jaar. Op basis van artikel 25 van de GR kan de raad blijk van zijn gevoelens geven bij de begroting (zienswijze).													
Beleidsvoornemens	Het blijven behartigen van het belang van de inwoners van Zwijndrecht op bestuurlijk (college) niveau, waaronder het belang van het in control blijven op de uitgaven in het kader van jeugdhulp. Aanvullend heeft de Zwijndrechtse raad in zienswijzen uitgesproken om in 2025 een Raadsadviescommissie (RAC) te vormen, om ook op dat niveau aan de Zwijndrechtse sturing verdere invulling te kunnen geven.													
Kerncijfers verbonden partij	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>31-12-2023</th> <th>31-12-2024</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Eigen vermogen</td> <td>€ 2.676.000</td> <td>€ 4.009.000</td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td> <td>€ 31.694.000</td> <td>€ 30.454.000</td> </tr> <tr> <td>Jaarresultaat</td> <td>€ 802.000</td> <td>€ 1.148.000</td> </tr> </tbody> </table>			31-12-2023	31-12-2024	Eigen vermogen	€ 2.676.000	€ 4.009.000	Vreemd vermogen	€ 31.694.000	€ 30.454.000	Jaarresultaat	€ 802.000	€ 1.148.000
	31-12-2023	31-12-2024												
Eigen vermogen	€ 2.676.000	€ 4.009.000												
Vreemd vermogen	€ 31.694.000	€ 30.454.000												
Jaarresultaat	€ 802.000	€ 1.148.000												

Sturingsarrangement, gekoppeld aan risicoprofiel	De cijfers zijn gebaseerd op de concept Jaarstukken 2024. Sturingsarrangement 3 als gevolg van een hoog risicoprofiel.
---	---

Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid													
Vestigingsplaats	Dordrecht.												
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (wettelijke verplicht).												
Doel	De regeling wordt getroffen ter ondersteuning van de deelnemers bij de uitvoering van hun taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder, alsmede de taken op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht genoemde wetten.												
Bijdrage aan de programma's (van onze begroting)	De deelname in de OZHZ draagt (vanwege de aard van de taken van de ozhz, die op het vlak van vergunningverlening, toezicht en handhaving vallen) indirect bij aan Programma 5 'Veiligheid en Leefomgeving en duurzaamheid' middels de doelstellingen: Een schone, functionerende en aantrekkelijke buitenruimte Een duurzame gemeente, voorbereid op de toekomst												
Openbaar belang	(Milieu)veiligheid, leefbaarheid en duurzaamheid.												
Activiteiten	Zie artikel 4 van de GR.												
Financieel belang gemeente	De gemeente betaalt jaarlijks een inwonerbijdrage. De bijdrage voor 2026 bedraagt € 1.288.000. De bijdrage varieert licht met de wijzigingen in het aantal inwoners.												
Financieel risico	Afhankelijk van de exploitatieresultaten.												
Bestuurlijk belang	Gemeente wordt vertegenwoordigd in het algemeen bestuur door wethouder J. van Dongen. Het algemeen bestuur vergadert vier maal per jaar. Op basis van artikel 33 van de GR kan de raad zijn zienswijze geven bij de ontwerpbegroting.												
Beleidsvoornemens	Het blijvend behartigen van de Zwijndrechtse belangen ten aanzien van de taken die bij de OZHZ zijn ondergebracht, met name de taken op het gebied van vergunningverlening en -toezicht in het kader van het omgevingsrecht.												
Kerncijfers verbonden partij	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse; text-align: center;"> <thead> <tr style="background-color: #92d050;"> <th></th> <th>31-12-2023</th> <th>31-12-2024</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Eigen vermogen</td> <td>€ 655.000</td> <td>€ 988.000</td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td> <td>€ 7.896.000</td> <td>€ 13.240.000</td> </tr> <tr> <td>Jaarresultaat</td> <td>-/- € 629.000</td> <td>€ 604.000</td> </tr> </tbody> </table>		31-12-2023	31-12-2024	Eigen vermogen	€ 655.000	€ 988.000	Vreemd vermogen	€ 7.896.000	€ 13.240.000	Jaarresultaat	-/- € 629.000	€ 604.000
	31-12-2023	31-12-2024											
Eigen vermogen	€ 655.000	€ 988.000											
Vreemd vermogen	€ 7.896.000	€ 13.240.000											
Jaarresultaat	-/- € 629.000	€ 604.000											
	De cijfers zijn gebaseerd op de concept Jaarstukken 2024.												
Sturingsarrangement, gekoppeld aan risicoprofiel	Sturingsarrangement 1 als gevolg van een laag risicoprofiel.												

	Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid								
Vestigingsplaats	Dordrecht.								
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (wettelijk verplicht).								
Onderdelen	<ul style="list-style-type: none"> - Regionale Brandweer Zuid-Holland Zuid: Dordrecht (oranjepark, leerpark, noordendijk). - Geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen (GHOR). 								
Doel	Het openbaar lichaam heeft tot doel de brandweezorg, de rampenbestrijding, de crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen met behoud van lokale verankering bestuurlijk en operationeel op regionaal niveau te integreren, teneinde een doelmatige en slagvaardige hulpverlening te verzekeren, mede op basis van een gecoördineerde voorbereiding.								
Openbaar belang	Het in algemene zin behartigen van belangen op het terrein van: <i>regionale brandweer, geneeskundige hulpverlening, openbare orde en veiligheid.</i>								
Bijdrage aan de programma's (van onze begroting)	De deelname in de VRZHZ draagt bij aan Programma 5: 'Veiligheid en Leefomgeving en duurzaamheid' middels de doelstelling Veilig wonen en leven.								
Activiteiten	Uitvoering van de eisen die de Wet Veiligheidsregio's aan de gemeenschappelijke regeling stelt, alsmede regulier werk op gebied van rampenbestrijding, crisisbeheersing, brandweezorg en GHOR.								
Financieel belang gemeente	De gemeente betaalt jaarlijks een bijdrage. De bijdrage is € 4.874.000								
Financieel risico	Het financiële risico voor de gemeente is haar bijdrage in het exploitatietekort op het moment dat de Veiligheidsregio niet meer over reserves beschikt.								
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur bestaat uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten, waarin elk lid één stem heeft. Sinds 2024 is dat burgemeester L. Anink. Het algemeen bestuur vergadert vier maal per jaar. Op basis van artikel 29 van de GR kan de raad blijk van zijn gevoelens geven bij de begroting (zienswijze).								
Beleidsvoornemens	Het blijvend behartigen van de Zwijndrechtse belangen ten aanzien van de taken die bij de VRZHZ zijn ondergebracht, met name de taken op het gebied van brandweer, crisisbeheersing en openbare veiligheid.								
Kerncijfers verbonden partij									
Eigen vermogen									
Vreemd vermogen									
Jaarresultaat									
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>31-12-2023</th> <th>31-12-2024</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>€ 10.356.000</td> <td>€ 9.673.000</td> </tr> <tr> <td>€ 86.755.000</td> <td>€ 91.468.000</td> </tr> <tr> <td>€ 4.231.000</td> <td>€ 2.229.000</td> </tr> </tbody> </table>	31-12-2023	31-12-2024	€ 10.356.000	€ 9.673.000	€ 86.755.000	€ 91.468.000	€ 4.231.000	€ 2.229.000
31-12-2023	31-12-2024								
€ 10.356.000	€ 9.673.000								
€ 86.755.000	€ 91.468.000								
€ 4.231.000	€ 2.229.000								
	De cijfers zijn gebaseerd op de concept Jaarstukken 2024.								
Sturingsarrangement, gekoppeld aan risicoprofiel	Sturingsarrangement 1 als gevolg van een laag risicoprofiel.								

Gemeenschappelijke regeling voor het Natuur- en recreatiegebied IJsselmonde													
Vestigingsplaats	Schiedam.												
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Albrandswaard, Barendrecht, Hendrik-Ido Ambacht, Ridderkerk en Zwijndrecht.												
Doel / Openbaar belang	Het in onderlinge samenhang behartigen van het gemeenschappelijke belang van de deelnemers voor wat betreft de ontsluiting, de ontwikkeling, aanleg en beheer in het kader van de openluchtrecreatie en toerisme en waar mogelijk van natuur en landschap in het gebied.												
Openbaar belang	Bevorderen van openluchtrecreatie met behoud van natuur en landschap.												
Bijdrage aan de programma's (van onze begroting)	De deelname in de NRIJ draagt bij Programma 5 Veiligheid en Leefomgeving en duurzaamheid middels de doelstelling 'Een duurzame gemeente, voorbereid op de toekomst'.												
Activiteiten	De GR NRIJ vervult een trekkersrol in het realiseren en beheren van het bestaande en geplande recreatieve aanbod in de groene buitenruimte van IJsselmonde dat in onderlinge samenhang wordt afgestemd op de brede maatschappelijke vraag en mogelijkheden met een marktgerichte oriëntatie.												
Financieel belang gemeente	De inwonerbijdrage bedraagt: € 395.000.												
Financieel risico	Het financiële risico voor de gemeente is haar bijdrage in het exploitatietekort op het moment dat het Natuur- en Recreatieschap niet meer over een algemene reserve beschikt.												
Bestuurlijk belang	Gemeente wordt vertegenwoordigd in het dagelijks bestuur door wethouder J. van Dongen. In het algemeen bestuur hebben twee leden zitting: een wethouder en een raadslid. Het algemeen bestuur vergadert twee maal per jaar. Op basis van artikel 34 lid 3 van de GR kan de raad blijk van zijn gevoelens geven bij de ontwerpbegroting.												
Beleidsvoornemens	Door bestuurlijke deelname van zowel wethouder als raadslid in het AB, alsmede de wethouder J. van Dongen in het DB, beoogt Zwijndrecht haar belangen maximaal te behartigen. Dit is extra van belang gelet op de ontwikkelingen door (mogelijke) uit-treders.												
Ontwikkelingen	In 2025 wordt gewerkt aan de gevolgen voor de samenwerking en de kosten NRIJ, als gevolg van uittreden Rotterdam/Provincie en mogelijke uittreding Barendrecht.												
Kerncijfers verbonden partij	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th style="background-color: #92d050;">31-12-2023</th> <th style="background-color: #92d050;">31-12-2024</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Eigen vermogen</td> <td>€ 4.705.000</td> <td>€ 4.701.000</td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td> <td>€ 3.211.000</td> <td>€ 3.435.000</td> </tr> <tr> <td>Jaarresultaat</td> <td>€ 242.000</td> <td>-/- € 205.000</td> </tr> </tbody> </table>		31-12-2023	31-12-2024	Eigen vermogen	€ 4.705.000	€ 4.701.000	Vreemd vermogen	€ 3.211.000	€ 3.435.000	Jaarresultaat	€ 242.000	-/- € 205.000
	31-12-2023	31-12-2024											
Eigen vermogen	€ 4.705.000	€ 4.701.000											
Vreemd vermogen	€ 3.211.000	€ 3.435.000											
Jaarresultaat	€ 242.000	-/- € 205.000											
	De cijfers zijn gebaseerd op de concept Jaarstukken 2024.												
Sturingsarrangement, gekoppeld aan risicoprofiel	Sturingsarrangement 2 als gevolg van een gemiddeld risicoprofiel.												

Gemeenschappelijke regeling Vuilverwerking Dordrecht en omstreken (Gevudo)													
Vestigingsplaats	Dordrecht.												
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling.												
Doel	Gevudo bezit 529 aandelen van de N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland (HVC) te Alkmaar en behartigt en coördineert de aandeelhoudersbelangen van de deelnemende gemeenten richting HVC.												
Openbaar belang	Afvalinzameling (huisvuil), - verwerking en straatreiniging.												
Bijdrage aan de programma's (van onze begroting)	De deelname in Gevudo draagt bij aan programma 5 'Duurzame en veilige leefomgeving' middels de doelstelling 'een duurzame gemeente, voorbereid op de toekomst'.												
Activiteiten	Beheer van aandelen. Gevudo heeft met ingang van 2007 het karakter van een 'houderstermaatschappij': zij voert geen operationele taken meer uit.												
Financieel belang gemeente	Gevudo is aandeelhouder in de HVC met 529 aandelen. Het aandelenbezit is vanwege aandelenemissies voor nieuwe aandeelhouders in de afgelopen jaren teruggedaan van 18,15% naar 14,28% van het totaal van de aandelen A. Ons aandeel in GR Gevudo is 10,14% (op basis van het aantal inwoners per 01-01-2024), wat neerkomt op 1,45% aandelen HVC. Dit percentage fluctueert jaarlijks enigszins.												
Financieel risico	De gemeente waarborgt de betaling van de rente en aflossing van de door HVC te sluiten geldleningen en in rekening-courant op te nemen gelden naar rato van het financieel belang van 1,45%. De gemeente kan aangesproken worden voor dit deel. Dit is als risico meegenomen bij de bepaling van het weerstandsvermogen. De gemeente ontvangt hiervoor jaarlijks een garantstellingsprovisie. We ramen hiervoor € 72.000.												
Bestuurlijk belang	De gemeente wordt vertegenwoordigd in het algemeen en dagelijks bestuur door wethouder J. van Dongen. Het algemeen bestuur vergadert twee maal per jaar. Op basis van artikel 22 van de GR kan de raad zijn zienswijze geven bij de ontwerpbegroting.												
Beleidsvoornemens	Blijven deelnemen aan Gevudo om via Gevudo inspraak te blijven houden in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van HVC ten behoeve van de afvalinzameling en -verwerking in de gemeente.												
Kerncijfers verbonden partij	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th style="background-color: #92d050;">31-12-2023</th> <th style="background-color: #92d050;">31-12-2024</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Eigen vermogen</td> <td>€ 30.000</td> <td>€ 30.000</td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td> <td>€ 414.000</td> <td>€ 401.000</td> </tr> <tr> <td>Jaarresultaat</td> <td>€ 0</td> <td>€ 0</td> </tr> </tbody> </table>		31-12-2023	31-12-2024	Eigen vermogen	€ 30.000	€ 30.000	Vreemd vermogen	€ 414.000	€ 401.000	Jaarresultaat	€ 0	€ 0
	31-12-2023	31-12-2024											
Eigen vermogen	€ 30.000	€ 30.000											
Vreemd vermogen	€ 414.000	€ 401.000											
Jaarresultaat	€ 0	€ 0											
	De cijfers zijn gebaseerd op de Jaarstukken 2024.												
Sturingsarrangement, gekoppeld aan risicoprofiel	Sturingsarrangement 1 als gevolg van een laag risicoprofiel.												

	ROM-D Groep													
Vestigingsplaats	Dordrecht.													
Rechtsvorm	Binnen de ROM-D groep participeert gemeente Zwijndrecht direct in de: <ul style="list-style-type: none"> - naamloze vennootschap ROM-D holding (ROM-D Holding NV); - commanditaire vennootschap ROM-D Dordtse Kil III (ROM-D Dordtse Kil III CV). 													
Doel	Versterken en uitbouwen regionale economie.													
Openbaar belang / activiteiten	Versterken en uitbouwen van de regionale economie door: de uitgifte van kavels, de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen, de revitalisering van bestaande bedrijventerreinen en de promotie van de regio Drechtsteden.													
Bijdrage aan de programma's (van onze begroting)	De deelname in ROM-D draagt bij aan programma 3 'Armoedebestrijding en versterken lokale economie' middels de doelstellingen 'werkgelegenheid in Zwijndrecht versterken, zowel kwantitatief als kwalitatief' en 'versterken van de bedrijventerreinen en concentratiegebieden voor retail en horeca'.													
Financieel belang gemeente	De gemeente heeft een kapitaalbreng in totaal van € 1.227.604. <ul style="list-style-type: none"> - ROM-D Holding NV van € 941.228 - ROM-D Dordtse Kil III CV € 286.376 													
Financieel risico	ROM-D Holding NV heeft het ingebrachte aandelenkapitaal 'doorgestort' in het (risicodragende) commanditair kapitaal van ROM-D Capital BV. De kapitaalbreng in ROM-D Holding NV is gewaardeerd voor € 1. Het financiële risico omvat hierdoor de balanswaarde van in totaal € 286.377. Dit is als risico meegenomen bij de bepaling van het weerstandsvermogen.													
Bestuurlijk belang	De gemeente wordt in de aandeelhoudersvergadering vertegenwoordigd door wethouder T. Jansen voor het uitoefenen van het stemrecht van de gemeente Zwijndrecht binnen de ROM-D Holding NV en ROM-D Dordtse Kil III CV.													
Beleidsvoornemens	Behoud van aandelen om inspraak te blijven houden in het versterken en uitbouwen van de regionale economie.													
Ontwikkelingen	Naar verwachting zal het uittreden van de gemeente Rotterdam plaatsvinden na het afronden van het project Kil III en het liquideren van die CV.													
Kerncijfers verbonden partij	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>31-12-2023</th> <th>31-12-2024</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Eigen vermogen (ROM-D Hold. NV)</td> <td>€ 4.746.000</td> <td>€ 4.603.000</td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen (ROM-D Hold. NV)</td> <td>€ 2.201.000</td> <td>€ 2.201.000</td> </tr> <tr> <td>Jaarresultaat (ROM-D Hold. NV)</td> <td>€ 106.000</td> <td>-/- € 143.000</td> </tr> </tbody> </table>			31-12-2023	31-12-2024	Eigen vermogen (ROM-D Hold. NV)	€ 4.746.000	€ 4.603.000	Vreemd vermogen (ROM-D Hold. NV)	€ 2.201.000	€ 2.201.000	Jaarresultaat (ROM-D Hold. NV)	€ 106.000	-/- € 143.000
	31-12-2023	31-12-2024												
Eigen vermogen (ROM-D Hold. NV)	€ 4.746.000	€ 4.603.000												
Vreemd vermogen (ROM-D Hold. NV)	€ 2.201.000	€ 2.201.000												
Jaarresultaat (ROM-D Hold. NV)	€ 106.000	-/- € 143.000												
	De cijfers zijn gebaseerd op de Jaarstukken 2024.													

Eigen vermogen (ROM-D Kil III CV) Vreemd vermogen (ROM-D Kil III CV) Jaarresultaat (ROM-D Kil III CV)	31-12-2023	31-12-2024
	€ 14.257.000	€ 14.555.000
	€ 37.000	€ 183.000
	€ 475.000	€ 298.000
	De cijfers zijn gebaseerd op de Jaarstukken 2024.	
Sturingsarrangement, gekoppeld aan risicoprofiel	Sturingsarrangement 1 als gevolg van een laag risicoprofiel.	

	Stedin Holding N.V.													
Vestigingsplaats	Rotterdam.													
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap.													
Doel	Het op een betrouwbare, veilige en maatschappelijk verantwoorde wijze mogelijk maken van het leveren van energie door het beheren en onderhouden van de energienetten (infrastructuur) in het grootste deel van Zuid-Holland, Utrecht en Zeeland.													
Openbaar belang / activiteiten	Stedin Groep concentreert zich op alle activiteiten die samenhangen met het aanleggen, beheren en onderhouden van energienetten in het grootste deel van Zuid-Holland, Utrecht en Zeeland.													
Bijdrage aan de programma's (van onze begroting)	De deelname in Stedin draagt bij aan programma 5 'Duurzame en veilige leefomgeving' middels de doelstelling 'een duurzame gemeente, voorbereid op de toekomst'.													
Financieel belang gemeente	De gemeente is aandeelhouder van 0,99% van de aandelen. Het jaarlijks geraamde dividend is € 750.000.													
Financieel risico	Het ingebrachte aandelenkapitaal is gewaardeerd op € 1.184.000. Het financiële risico omvat de balanswaarde van het ingebrachte aandelenkapitaal. Gezien de financiële positie van Stedin is hiervoor geen risico meegenomen bij de bepaling van het weerstandsvermogen.													
Bestuurlijk belang	De gemeente is vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van Aandeelhouders door wethouder T. Jansen. Wij hebben de gemeente Dordrecht gemachtigd ons te vertegenwoordigen in de aandeelhouderscommissie. De AvA vindt minimaal één maal per jaar plaats.													
Beleidsvoornemens	Behoud van aandelen om inspraak te blijven houden in het beheer en onderhoud van de energienetten in de gemeente.													
Ontwikkelingen	In het kader van de energietransitie staat Stedin voor een grote opgave om de infrastructuur efficiënter te gebruiken, te verzwaren en uit te breiden. Door middel van het project Nachtwacht (Rijk) en project Omega (Provincies en gemeenten, nog geen aandeelhouders) probeert Stedin het noodzakelijke kapitaal voor de investeringen in de energietransitie te verwerven.													
Kerncijfers verbonden partij	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>31-12-2023</th> <th>31-12-2024</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Eigen vermogen</td> <td>€ 2.715.000.000</td> <td>€ 2.864.000</td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td> <td>€ 5.063.000.000</td> <td>€ 5.704.000</td> </tr> <tr> <td>Jaarresultaat</td> <td>€ 162.000.000</td> <td>€ 180.000.000</td> </tr> </tbody> </table>			31-12-2023	31-12-2024	Eigen vermogen	€ 2.715.000.000	€ 2.864.000	Vreemd vermogen	€ 5.063.000.000	€ 5.704.000	Jaarresultaat	€ 162.000.000	€ 180.000.000
	31-12-2023	31-12-2024												
Eigen vermogen	€ 2.715.000.000	€ 2.864.000												
Vreemd vermogen	€ 5.063.000.000	€ 5.704.000												
Jaarresultaat	€ 162.000.000	€ 180.000.000												
	De cijfers zijn gebaseerd op de Jaarstukken 2024.													
Sturingsarrangement, gekoppeld aan risicoprofiel	Sturingsarrangement 1 als gevolg van een laag risicoprofiel.													

	N.V. Waterbedrijf OASEN												
Vestigingsplaats	Gouda.												
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap.												
Doel	Leveren van helder en betrouwbaar drinkwater.												
Openbaar belang / Activiteiten	Drinkwatervoorziening.												
Financieel belang gemeente	De gemeente is aandeelhouder van 43 van de 748 aandelen (5,7%). Dit aandeel is al jaren gelijk. De aandeelhouders ontvangen al jaren geen dividend.												
Bijdrage aan de programma's (van onze begroting)	De deelname in Oasen draagt bij aan programma 3 'Armoedebestrijding en versterken lokale economie' waarbij het voorzien in de basisbehoeften een belangrijk element is. Er is geen specifieke doelstelling benoemd.												
Financieel risico	Het ingebrachte aandelenkapitaal is gewaardeerd op € 19.000. Het financiële risico omvat de balanswaarde van het ingebrachte aandelenkapitaal. Gezien de financiële positie van Oasen en de omvang van het bedrag is hiervoor geen risico meegenomen bij de bepaling van het weerstandsvermogen.												
Bestuurlijk belang	De gemeente is vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA) door wethouder T. Jansen. De AvA vindt één keer per jaar plaats.												
Beleidsvoornemens	Behoud van aandelen om inspraak te blijven houden in de drinkwatervoorziening en de tarifiering hiervan in de gemeente.												
Kerncijfers verbonden partij													
Eigen vermogen													
Vreemd vermogen													
Jaarresultaat													
	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>31-12-2023</th> <th>31-12-2024</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Eigen vermogen</td> <td>€ 128.149.000</td> <td>€ 136.041.000</td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td> <td>€ 244.640.000</td> <td>€ 263.335.000</td> </tr> <tr> <td>Jaarresultaat</td> <td>€ 2.549.000</td> <td>€ 7.892.000</td> </tr> </tbody> </table>		31-12-2023	31-12-2024	Eigen vermogen	€ 128.149.000	€ 136.041.000	Vreemd vermogen	€ 244.640.000	€ 263.335.000	Jaarresultaat	€ 2.549.000	€ 7.892.000
	31-12-2023	31-12-2024											
Eigen vermogen	€ 128.149.000	€ 136.041.000											
Vreemd vermogen	€ 244.640.000	€ 263.335.000											
Jaarresultaat	€ 2.549.000	€ 7.892.000											
	De cijfers zijn gebaseerd op de Jaarstukken 2024.												
Sturingsarrangement, gekoppeld aan risicoprofiel	Sturingsarrangement 1 als gevolg van een laag risicoprofiel.												

	B.V. Gemeenschappelijk Bezit Evides													
Vestigingsplaats	Rotterdam.													
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap.													
Doel	Het houden en beheren van aandelen in Evides NV en het uitoefenen van stemrecht daarop ten behoeve van de aandeelhouders.													
Openbaar belang	Drinkwatervoorziening.													
Bijdrage aan de programma's (van onze begroting)	De deelname in Evides draagt bij aan programma 3 'Armoedebestrijding en versterken lokale economie' waarbij het voorzien in de basisbehoeften een belangrijk element is. Er is geen specifieke doelstelling benoemd.													
Activiteiten	Beheer van aandelen. B.V. Gemeenschappelijk Bezit Evides is een zuivere houdstermaatschappij en voert geen operationele taken uit.													
Financieel belang gemeente	B.V. Gemeenschappelijk Bezit Evides heeft 50% van de aandelen van Evides N.V. in handen. De overige 50% is in handen van GBE Aqua B.V. De deelname van de gemeente Zwijndrecht in B.V. Gemeenschappelijk Bezit Evides is zeer bescheiden te noemen, namelijk 3.325 aandelen op een totaal van 1.850.000 aandelen, ofwel 0,18%. Dit aandeel is al jaren gelijk. Het jaarlijks geraamde dividend is € 10.000.													
Financieel risico	Het ingebrachte aandelenkapitaal is gewaardeerd op € 3.000. Het financiële risico omvat de balanswaarde van het ingebrachte aandelenkapitaal. Gezien de financiële positie van B.V. Gemeenschappelijk Bezit Evides en Evides N.V. en de omvang van het bedrag is hiervoor geen risico meegenomen bij de bepaling van het weerstandsvermogen.													
Bestuurlijk belang	De gemeente is vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA) door wethouder T. Jansen. De AvA vindt twee keer per jaar plaats.													
Beleidsvoornemens	Behoud van aandelen in B.V. Gemeenschappelijk Bezit Evides om inspraak te blijven houden in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van Evides N.V. ten behoeve van de drinkwatervoorziening en de tarifiering hiervan in de gemeente.													
Kerncijfers verbonden partij	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>31-12-2023</th> <th>31-12-2024</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Eigen vermogen</td> <td>€ 296.709.000</td> <td>€ 312.780.000</td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td> <td>€ 15.000</td> <td>€ 20.000</td> </tr> <tr> <td>Jaarresultaat</td> <td>€ 15.575.000</td> <td>€ 26.571.000</td> </tr> </tbody> </table>			31-12-2023	31-12-2024	Eigen vermogen	€ 296.709.000	€ 312.780.000	Vreemd vermogen	€ 15.000	€ 20.000	Jaarresultaat	€ 15.575.000	€ 26.571.000
	31-12-2023	31-12-2024												
Eigen vermogen	€ 296.709.000	€ 312.780.000												
Vreemd vermogen	€ 15.000	€ 20.000												
Jaarresultaat	€ 15.575.000	€ 26.571.000												
	De cijfers zijn gebaseerd op de Jaarstukken 2024.													
Sturingsarrangement, gekoppeld aan risicoprofiel	Sturingsarrangement 1 als gevolg van een laag risicoprofiel.													

	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten													
Vestigingsplaats	Den Haag													
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap.													
Doelstelling	Kredietverlening aan de publieke sector.													
Openbaar belang / activiteiten	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak.													
Bijdrage aan de programma's (van onze begroting)	De deelname in BNG draagt niet bij aan een specifiek programma, maar aan de begroting als geheel. De BNG is essentieel voor de financiële dienstverlening aan overheden en zorgt daarmee voor de financiering van de totale begroting. Er is geen specifieke doelstelling benoemd.													
Financieel belang gemeente	Aandeelhouder van 47.541 aandelen (0,085%). Dit aandeel is al jaren gelijk. Het jaarlijks geraamde dividend is € 100.000.													
Financieel risico	Het ingebrachte aandelenkapitaal is gewaardeerd op € 108.000. Het financiële risico omvat de balanswaarde van het ingebrachte aandelenkapitaal. Gezien de financiële positie van BNG N.V. en de omvang van het bedrag is hiervoor geen risico meegenomen bij de bepaling van het weerstandsvermogen.													
Bestuurlijk belang	De gemeente is vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA) door wethouder T. Jansen. De AvA vindt één maal per jaar plaats.													
Beleidsvoornemens	Gelet op de wijze waarop BNG N.V. het openbaar belang behartigt ligt het voor de hand het aandelenbezit in BNG N.V. als een duurzame belegging te zien.													
Kerncijfers verbonden partij	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>31-12-2023</th> <th>31-12-2024</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Eigen vermogen</td> <td>€ 4.721.000.000</td> <td>€ 4.777.000.000</td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td> <td>€ 110.819.000</td> <td>€ 123.164.000</td> </tr> <tr> <td>Jaarresultaat</td> <td>€ 254.000.000</td> <td>€ 294.000</td> </tr> </tbody> </table>			31-12-2023	31-12-2024	Eigen vermogen	€ 4.721.000.000	€ 4.777.000.000	Vreemd vermogen	€ 110.819.000	€ 123.164.000	Jaarresultaat	€ 254.000.000	€ 294.000
	31-12-2023	31-12-2024												
Eigen vermogen	€ 4.721.000.000	€ 4.777.000.000												
Vreemd vermogen	€ 110.819.000	€ 123.164.000												
Jaarresultaat	€ 254.000.000	€ 294.000												
	De cijfers zijn gebaseerd op de Jaarstukken 2024.													
Sturingsarrangement, gekoppeld aan risicoprofiel	Sturingsarrangement 1 als gevolg van een laag risicoprofiel.													

	Sportbedrijf Zwijndrecht B.V.													
Vestigingsplaats	Zwijndrecht													
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap.													
Doelstelling	De exploitatie van gemeentelijke sport- en recreatievoorzieningen in de ruimste zin van het woord alsmede in algemene zin om voorwaarden te scheppen voor maatschappelijke ontplooiing en vrijetijdsbesteding. Sport en recreatie.													
Openbaar belang	De deelname in Sportbedrijf draagt bij aan programma 4 'Welzijn, zorg, sport en cultuur' middels de doelstelling 'een gezonde basis voor iedereen'.													
Bijdrage aan de programma's (van onze begroting)	De exploitatie en het beheer van zwembad De Hoge Devel.													
Activiteiten														
Financieel belang gemeente	Aandeelhouder van 100% van de aandelen. Er is geen dividend geraamd.													
Financieel risico	Het ingebrachte aandelenkapitaal is gewaardeerd op € 18.000. Het financiële risico omvat de balanswaarde van het ingebrachte aandelenkapitaal. Gezien de omvang van het bedrag is hiervoor geen risico meegenomen bij de bepaling van het weerstandsvermogen.													
Bestuurlijk belang	De gemeente is vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA) door wethouder T. Jansen. De AvA vindt één maal per jaar plaats.													
Beleidsvoornemens	Behoud van aandelen om inspraak te blijven houden in het Sportbedrijf Zwijndrecht B.V.													
Kerncijfers verbonden partij	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>31-12-2023</th> <th>31-12-2024</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Eigen vermogen</td> <td>€ 107.000</td> <td>€ 128.000</td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td> <td>€ 1.006.000</td> <td>€ 1.249.000</td> </tr> <tr> <td>Jaarresultaat</td> <td>-/- € 396.000</td> <td>€ 21.000</td> </tr> </tbody> </table>			31-12-2023	31-12-2024	Eigen vermogen	€ 107.000	€ 128.000	Vreemd vermogen	€ 1.006.000	€ 1.249.000	Jaarresultaat	-/- € 396.000	€ 21.000
	31-12-2023	31-12-2024												
Eigen vermogen	€ 107.000	€ 128.000												
Vreemd vermogen	€ 1.006.000	€ 1.249.000												
Jaarresultaat	-/- € 396.000	€ 21.000												
	De cijfers zijn gebaseerd op de Jaarstukken 2024.													
Sturingsarrangement, gekoppeld aan risicoprofiel	Sturingsarrangement 3 als gevolg van een hoog risicoprofiel.													

Leerwerkbedrijf Zwijndrecht Werkt B.V.													
Vestigingsplaats	Zwijndrecht												
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap.												
Doelstelling	Het bevorderen van de werkgelegenheid voor groepen in de samenleving met afstand tot de arbeidsmarkt.												
Openbaar belang / activiteiten	Het bevorderen van de werkgelegenheid voor groepen in de samenleving met afstand tot de arbeidsmarkt, alsmede het verrichten van alle verdere handelingen.												
Bijdrage aan de programma's (van onze begroting)	De deelname in Leerwerkbedrijf draagt bij aan programma 3 'Armoedebestrijding en versterken lokale economie' doordat zij hun participanten helpen meedoen in de maatschappij en ook dragen zij bij aan het vergroten van de kans op werk middels de doelstelling 'Werkgelegenheid in Zwijndrecht versterken, zowel kwantitatief als kwalitatief'.												
Financieel belang gemeente	Aandeelhouder van 100% van de aandelen. Er is geen dividend geraamd.												
Financieel risico	Het ingebrachte aandelenkapitaal is niet gewaardeerd. Het financiële risico omvat de balanswaarde van het ingebrachte aandelenkapitaal. Gezien de omvang van het bedrag is hiervoor geen risico meegenomen bij de bepaling van het weerstandsvermogen.												
Bestuurlijk belang	De gemeente is vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA) door wethouder T. Jansen. De AvA vindt één maal per jaar plaats.												
Beleidsvoornemens	Behoud van aandelen om inspraak te blijven houden in het Leerwerkbedrijf Zwijndrecht Werkt B.V.												
Kerncijfers verbonden partij	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th style="background-color: #92d050;">31-12-2022</th> <th style="background-color: #92d050;">31-12-2023</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Eigen vermogen</td> <td>€ 62.000</td> <td>-/- € 22.000</td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td> <td>€ 57.000</td> <td>€ 114.000</td> </tr> <tr> <td>Jaarresultaat</td> <td>-/- € 39.000</td> <td>-/- € 84.000</td> </tr> </tbody> </table>		31-12-2022	31-12-2023	Eigen vermogen	€ 62.000	-/- € 22.000	Vreemd vermogen	€ 57.000	€ 114.000	Jaarresultaat	-/- € 39.000	-/- € 84.000
	31-12-2022	31-12-2023											
Eigen vermogen	€ 62.000	-/- € 22.000											
Vreemd vermogen	€ 57.000	€ 114.000											
Jaarresultaat	-/- € 39.000	-/- € 84.000											
	De cijfers zijn gebaseerd op de Jaarstukken 2023.												
Sturingsarrangement, gekoppeld aan risicoprofiel	Sturingsarrangement 2 als gevolg van een gemiddeld risicoprofiel.												

Paragraaf Grondbeleid

Inleiding

In het Zwijndrechtse gemeentelijk grondbeleid is gestreefd naar een zo groot mogelijke flexibiliteit binnen vaste kaders. Bij gebiedsontwikkeling kiezen we op strategische wijze voor een samenwerkingsvorm met een marktpartij die past bij het project dat aan de orde is. De financiële en juridische risico's die de gemeente maximaal wil lopen zijn daarbij zo veel mogelijk vastgelegd. De keuze voor de samenwerkingsvorm bij gebiedsontwikkeling geschiedt met inachtneming van de (Europese) regelgeving inzake aanbesteding en staatssteun. Generiek maken wij het onderscheid in actief en faciliterend grondbeleid.

Actief grondbeleid:

Hieronder vallen de grondexploitaties (vastgesteld en in voorbereiding). Bij actief grondbeleid speelt de gemeente een actieve rol in de gebiedsontwikkeling door de grond(en) zelf geschikt te maken voor de nieuwe functie en daarna te verkopen. Dit geeft een gemeente meer sturingsmogelijkheden. Hierdoor loopt de gemeente echter ook meer risico. Bij actief grondbeleid kunnen de opbrengsten uit gronduitgifte tot een voordelig resultaat in de grondexploitatie leiden, maar er kan ook een nadelig resultaat geaccepteerd worden omwille van de te bereiken maatschappelijk doelen. Redenen om actief grondbeleid te voeren kunnen zijn:

- de wens om een initiërende rol bij ruimtelijke processen te spelen om publieke doelen beter en sneller te bereiken;
- meer invloed willen hebben op het programma en de fasering of wanneer maximale sturing op doelstellingen en planontwikkeling noodzakelijk is, bijvoorbeeld omdat anders de planvorming niet van de grond komt doordat er sprake is van een nadelig financieel resultaat;
- als de ontwikkeling van een, eventueel na verwerving verkregen, gemeentelijke grondpositie zonder te grote risico's een financieel voordelig resultaat oplevert waaruit andere, verlieslatende, ontwikkelingen betaald kunnen worden.

Voor de uitvoering van actief grondbeleid worden grondexploitaties opgesteld. Met de vaststelling van een grondexploitatie legt uw raad het financieel kader vast (kosten en opbrengsten) waarbinnen de gebiedsontwikkeling uitgevoerd moet worden.

Faciliterend grondbeleid

Dit zijn de initiatieven, waarbij gemeente grondeigenaren actief of reactief stimuleert om transformaties en ontwikkelingen in gang te zetten of initiatieven vanuit 'de markt' die we, na beleidsmatige toetsing, begeleiden door de ruimtelijke voorwaarden voor ontwikkeling te scheppen. De werkzaamheden beperken zich tot het faciliteren van initiatiefnemers ten bate van de uitvoering van hun projecten. In dit geval moet de gemeente de kosten die hiermee gemoeid zijn in beginsel verhalen op de initiatiefnemers. Faciliterend grondbeleid leent zich voor ruimtelijke ontwikkelingen waarbij

- het strategisch minder van belang is om sturing op planrealisatie te hebben;
- er gelet op beperkte financiële mogelijkheden of andere bestuurlijke prioriteiten weinig ruimte voor actief grondbeleid is;
- een actieve rol door economische omstandigheden te riskant is, bijvoorbeeld vanwege te hoge aankooprijzen.

Hierna geven wij een toelichting op de uitvoering van het actieve grondbeleid en krijgt u op hoofdlijnen inzicht in de vermogenspositie van het grondbedrijf met een meerjarenprognose van de projectresultaten en de verwachte ontwikkelingen in de reserves en voorzieningen van het grondbedrijf. Voor meer inhoudelijke informatie verwijzen wij naar de Meerjarenprogramma gebiedsontwikkelingen (MPG) 2026.

Algemeen

Voor ieder in exploitatie te nemen project wordt vooraf een exploitatieberekening (de zogenaamde grondexploitatie, ook wel aangeduid met 'grex') door de gemeenteraad vastgesteld. Een grondexploitatie bevat een raming van alle aan het project toe te rekenen kosten en opbrengsten die beide, rentedragend, in de tijd uitgezet worden waarbij gerekend wordt met een kostenstijging en, tenzij vanuit project specifieke omstandigheden we daar vanuit het voorzichtigheidsbeginsel niet mee rekenen, een opbrengststijging. Voor de aan de grondexploitaties toe te rekenen rente hanteren we, gebaseerd op de richtlijnen voor de verslaggevingsregels rondom grondexploitaties, een rentepercentage van 2,0%.

Uit elke exploitatieberekening blijkt het te verwachten financiële resultaat dat na afronding van het project overblijft; de zogenaamde 'eindwaarde'. Omdat deze financiële resultaten in verschillende jaren vrijvallen worden deze bedragen teruggerekend (ofwel 'contant gemaakt') naar eenzelfde peildatum. Hierdoor zijn de verschillende exploitatieresultaten onderling vergelijkbaar en kan het saldo afgezet worden tegen de financiële reserves waarover de gemeente, op de betreffende peildatum, beschikt. In de regel wordt de netto contante waarde (n.c.w.) bedoeld als men over een exploitatieresultaat spreekt. Voor het berekenen van de netto contante waarde hanteren we conform de voorschriften een disconteringsvoet van 2,0%. Als een exploitatieresultaat uitgedrukt in een contante waarde in deze begroting (peildatum 1 januari 2026) 2% hoger ligt dan de uitkomst van een jaar geleden (peildatum 1 januari 2025), dan is de uitkomst c.q. de eindwaarde van de exploitatieberekening niet gewijzigd: een exploitatieresultaat van € 102.000 (n.c.w. 1 januari 2026) is hetzelfde als € 100.000 (n.c.w. 1 januari 2025).

Als een project met een berekend tekort in exploitatie genomen wordt, dan dient vanuit het voorzichtigheidsbeginsel vooraf de financiële dekking geregeld te zijn; we treffen dan een verliesvoorziening door een bedrag op te nemen in de voorziening Stedelijke ontwikkeling. Deze verliesvoorzieningen baseren we op de netto contante waarde van de verwachte exploitatieverliezen. Om de verliesvoorzieningen op peil te houden voegen we vervolgens jaarlijks 2% rente (gelijk aan de disconteringsvoet) aan de voorziening Stedelijke ontwikkeling toe. In het kader van de bezuinigingen is besloten om deze rente met ingang van 2025 te onttrekken uit de reserves van het grondbedrijf.

Aan het in exploitatie brengen van gronden zijn financiële risico's verbonden. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat er eerst geïnvesteerd moet worden in grondaankopen, bouwrijp maken enzovoort, alvorens soms jaren later het product 'bouwrijpe grond' verkocht kan worden. Op het moment van investeren bestaat er veelal geen zekerheid over de afzetmogelijkheden van de grond tegen de beoogde prijs. Ook kunnen in de praktijk zowel de kosten als de opbrengsten wat betreft de omvang en planning (inflatie en rentekosten) afwijken van de ramingen in de exploitatieberekening. Dit zijn in principe de risico's van de grondexploitatie. Het gaat daarbij om zowel positieve als negatieve risico's die deels wel en deels niet beïnvloedbaar zijn. Voor het opvangen van eventuele financiële tegenvallers dient de reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf. Een van tevoren ingecalculeerd exploitatieverlies valt niet onder de noemer risico's, daar treffen we zoals we hiervoor aangaven een verliesvoorziening voor.

Het saldo van de productiekosten en de opbrengsten van de actieve bouwgrondexploitaties voegen we jaarlijks toe aan de boekwaarde van de betreffende projecten. Afhankelijk van de ontwikkelingen in het begrotingsjaar leidt dit tot een stijging dan wel daling van de boekwaarde. Op de balans zijn deze boekwaarden als 'Onderhanden werk' opgenomen onder de post 'Vorraden'. Na uitvoering

van het project sluiten we de exploitatie af en verrekenen we het eindresultaat met de reserve 'Gerealiseerde winstpotentie grondbedrijf' of met de voorziening 'Stedelijke Ontwikkeling' (dit laatste indien het een exploitatieverlies betreft waarvoor al een voorziening gevormd is). Winsten uit de bouwgrondexploitaties moeten tussentijds genomen worden indien:

1. de resterende looptijd van de grondexploitatie is tien jaar of minder; én
2. het resultaat op de grondexploitatie betrouwbaar ingeschat kan worden; én
3. de grond (of het deelperceel) verkocht is; én
4. de kosten gerealiseerd zijn (winst wordt naar rato van de realisatie genomen).

Vermogenspositie grondbedrijf

Het vermogen van het grondbedrijf bestaat uit het saldo van de toekomstige exploitatieresultaten van de actieve grondexploitaties en de getroffen verliesvoorzieningen (dit saldo noemen we de 'winstpotentie') en de al gerealiseerde winsten die nog niet bestemd zijn (de reserve Gerealiseerde winstpotentie) plus de beschikbare buffer voor het opvangen van de risico's (de reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf). Het grondbedrijf van de gemeente Zwijndrecht functioneert als een zogenaamd gesloten systeem. Dat betekent dat de winsten en verliezen die tussentijds en/of bij de afsluiting van grondexploitaties ontstaan worden verrekend binnen het grondbedrijf.

Op basis van de meest recente cijfers en inzichten (juli 2025) hebben we de exploitatieberekeningen geactualiseerd. Het saldo van de nog te realiseren exploitatieresultaten en de getroffen verliesvoorzieningen is begroot op € 0,07 miljoen (netto contante waarde per 1 januari 2026).

Per 1 januari 2026 bevat de vrije reserve Gerealiseerde winstpotentie naar verwachting € 4,46 miljoen. Na aftrek van toekomstige (rente)onttrekkingen resteert een beschikbaar saldo van € 4,34 miljoen. Dit geeft een totaalsaldo van € 4,41 miljoen, dit is de netto contante waarde van het eindsaldo in de vrije reserve Gerealiseerde winstpotentie na afronding van de actieve grondexploitaties indien deze afgesloten kunnen worden conform de huidige prognoses.

Daarnaast beschikt het grondbedrijf per 1 januari 2026 naar verwachting over een buffer van € 1,09 miljoen voor het opvangen van de risico's. Hiermee voldoen we aan het minimaal benodigde saldo volgens de geactualiseerde risicoanalyse.

In figuur 1 geven we een samenvattend overzicht van de vermogenspositie per 1 januari 2026.

figuur 1: vermogenspositie grondbedrijf per 1 januari 2026
(bedragen x € 1.000)

opbouw vermogenspositie grondbedrijf		
A) winstpotentie grex grondbedrijf (n.c.w. 1-1-2026)		66
B) saldo (vrije) reserve Gerealiseerde winstpotentie	4.456	
af: toekomstige onttrekkingen ⁽¹⁾	<u>-114</u>	
beschikbaar saldo reserve Gerealiseerde winstpotentie		4.342
Totaal (potentieel eindsaldo)		<u>4.408 voordelig</u>
C) risicodekking in reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf		1.087

⁽¹⁾ in het kader van de bezuinigingen is besloten om de jaarlijkse dotatie van 2% rente aan de verliesvoorzieningen vanaf 2025 aan deze reserve te onttrekken.

De in figuur 1 aangegeven winstpotentie vertegenwoordigt de huidige waarde van de bouwgronden die in exploitatie genomen zijn en waarvan de afronding in het begrotingsjaar 2026 of later valt. Deze waarde omvat het contant gemaakte saldo van de nog te realiseren exploitatieresultaten van de projecten Euryza (nadelig), Buizerdstraat (nadelig) en Van 't Hofflocatie (voordelig) inclusief de getroffen verliesvoorzieningen in de Voorziening Stedelijke Ontwikkeling, verminderd met een toekomstige dotatie aan het bomenfonds (zie figuur 2).

figuur 2: winstpotentie Grondbedrijf per 1 januari 2026

(bedragen x € 1.000)

- = voordelig (V); + = nadelig (N)

onderdeel	verwacht projectresultaat	
	eindwaarde	n.c.w. 1-1-2026
Bouwgronden in exploitatie (3 st.)	5.689 N	5.577 N
Voorziening Stedelijke Ontwikkeling	-5.827 V	-5.713 V
Af: verrekening met reserves (*)	72 N	69 N
Winstpotentie Grondbedrijf	<u>-66 V</u>	<u>-66 V</u>

(*) dotatie aan het bomenfonds

Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling

Voor de gebiedsontwikkelingen in de Spoorzone/DiZtrikt (onderverdeeld in drie gebieden: Stationskwartier, Noord en Walburg) en Noordoever heeft uw raad in 2019 een bedrag van € 20 miljoen gereserveerd. Dit bedrag is in een aparte reserve genaamd 'Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling' vastgelegd en behoort niet tot het gesloten systeem van het grondbedrijf. Voor- en nadelige mutaties in de projecten die behoren tot de gebiedsontwikkelingen Spoorzone/DiZtrikt en Noordoever worden verrekend met de reserve Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling. Deze reserve funktioneert dan als een apart gesloten systeem specifiek voor de gebiedsontwikkelingen in de Spoor-

zone/DiZtrikt en Noordoever. Om die reden maken we in deze paragraaf bij de bepaling van de vermogenspositie onderscheid tussen het grondbedrijf en de reserve Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling. In 2021 ontvingen wij een subsidie Woningbouwimpuls (WBI) van maximaal € 4,7 miljoen voor het Stationskwartier. Deze subsidie wordt als 50% cofinanciering ingezet bij de dekking van de exploitatieverliezen in het Stationskwartier. Daarnaast zijn er per project nog andere subsidies aangevraagd of toegekend.

Inmiddels heeft uw raad de grondexploitaties Stadstuinen, Indische Buurt, Maasterras West (alle onderdeel van het Stationskwartier) en Noordoever vastgesteld. Daarnaast is een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld voor de voorbereiding van de nog vast te stellen grondexploitatie Maasterras Oost in het Stationskwartier en het faciliteren van projecten van derden in het Stationskwartier (waarbij de kosten, voor zover mogelijk binnen de wettelijke kaders, verhaald worden op de private partijen).

Analoog aan de presentatie van het gesloten systeem van het grondbedrijf kan de vermogenspositie voor het Uitvoeringsprogramma opgedeeld worden in dezelfde drie onderdelen:

- A) Winstpotentie: het saldo van de toekomstige exploitatieresultaten van de actieve, c.q. door uw raad vastgestelde, grondexploitaties plus de eventueel getroffen verliesvoorzieningen in de voorziening Stedelijke ontwikkeling;
- B) Reserve Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling: de middelen die nog niet ingezet zijn als dekking voor de gebiedsontwikkelingen in de Spoorzone/DiZtrikt en Noordoever;
- C) Reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf: buffer voor het opvangen van de risico's.

De winstpotentie bedraagt per 1 januari 2026 € 2,54 miljoen. Dit bedrag vertegenwoordigt de huidige waarde van de vier bouwgronden die in exploitatie genomen zijn. Deze waarde omvat het constant gemaakte saldo van de per 1 januari 2026 nog te realiseren exploitatieresultaten van de projecten Indische Buurt, Stadstuinen, Maasterras West en Noordoever inclusief de getroffen verliesvoorziening in de Voorziening Stedelijke Ontwikkeling (zie figuur 3).

figuur 3: winstpotentie Uitvoeringsprogramma per 1 januari 2026

(bedragen x € 1.000)

- = voordelig (V); + = nadelig (N)

onderdeel	verwacht projectresultaat	
	eindwaarde	n.c.w. 1-1-2026
Bouwgronden in exploitatie (4 st.)	7.049 N	6.501 N
Voorziening Stedelijke Ontwikkeling	-9.783 V	-9.038 V
Winstpotentie Uitvoeringsprogr.	<u>-2.734 V</u>	<u>-2.537 V</u>

Van de reserve Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling is op basis van de genomen besluiten tot medio 2025 en de cofinanciering vanuit de Wbi-subsidie voor Stationskwartier een bedrag van afgerond € 10 miljoen besteed en/of gereserveerd. Het gaat hierbij vooral om de dekking van het verwachte verlies van Maasterras West (verliesvoorziening), de niet verhaalbare plankosten die aan de private ontwikkelingen toegerekend worden (betreft voornamelijk de nieuwbouw van huurwoningen door Woonkracht10 in de Indische Buurt) en de dekking van de risico's waarbij de voorbereidingskosten van project Maasterras Oost al afgedekt zijn door een verliesvoorziening. Inclusief een dotatie van de in 2025 tussentijds uit te nemen winsten van de projecten Stadstuinen en Indische Buurt

heeft de reserve Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling naar verwachting per 1 januari 2026 een saldo van € 10,9 miljoen. Hiervan is € 0,91 miljoen al belegd in de vorm van toekomstige dotaties (2% rente) aan de verliesvoorzieningen en verplichtingen uit lopende projecten. Zodat er per 1 januari 2026 € 10 miljoen beschikbaar is voor de in voorbereiding zijnde grondexploitatie Maasterras Oost en het faciliteren van projecten van derden in het Stationskwartier plus de twee overige ontwikkelgebieden in DIZTRIKT (Noord en Walburg).

Voor het opvangen van de risico's is op basis van het geactualiseerde risicoprofiel een bedrag van € 0,91 miljoen gereserveerd.

In onderstaande figuur zijn de drie hiervoor genoemde componenten van de vermogenspositie per 1 januari 2026 weergegeven. De cijfers van de grondexploitaties De Passage en Maasterras Oost (de besluitvorming is op dit moment in voorbereiding) zijn hier niet inbegrepen.

figuur 4: vermogenspositie Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling per 1 januari 2026
(bedragen x € 1.000)

opbouw vermogenspositie Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling (netto contante waarde 1-1-2026)	
A) winstpotentie grex Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling	2.537
B) saldo reserve Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling	10.000
20.000 start saldo	
-9.998 af: verliesvoorzieningen Maasterras West en Oost ⁽¹⁾	
-681 af: afboeken niet te verhalen kosten t/m 2025	
1.548 bij: dekking vanuit Wbi-subsidie	
-912 af: dekking risico's	
<u>955</u> bij: tussentijdse winstnemingen t/m 2025	
10.912 subtotaal, verwacht saldo per 1-1-2025	
-912 af: onttrekkingen in 2026 en verder, incl. afronding ⁽²⁾	
<u>10.000</u> beschikbaar saldo ⁽³⁾	
Totaal	12.537 voordelig

C) risicodekking in reserve weerstandsvermogen grondbedrijf	912
---	-----

- (1) De voorbereidingkosten van de nog vast te stellen grex MTO zijn gedekt met een verliesvoorziening
- (2) Verplichtingen vanuit de lopende projecten en de bezuinigingsmaatregel om de rente op de verliesvoorzieningen te onttrekken uit de reserves.
- (3) Beschikbaar voor de in voorbereiding zijnde grondexploitatie Maasterras Oost en het faciliteren van projecten van derden in het Stationskwartier plus de twee overige ontwikkelgebieden in DiZtrikt.

In beginsel is 50% cofinanciering tot een maximum van € 4,69 miljoen beschikbaar vanuit de Wbi-subsidie voor de projecten in het Stationskwartier. Voorzichtigheidshalve laten we de dekking vanuit deze middelen gelijk oplopen met de voortgang van de te leveren prestatie (een netto toevoeging van 912 woningen). Met de vaststelling van de grondexploitaties Stadstuinen, Indische Buurt en Maasterras West is een netto toevoeging van 320 woningen concreet geworden ofwel 35% van de te leveren prestatie. In bovenstaande tabel is de dekking vanuit de Wbi-subsidie daarom beperkt tot

35%. Zoals aangegeven is er per 1 januari 2026 naar verwachting een bedrag van € 10 miljoen beschikbaar voor de dekking van de al in voorbereiding genomen en nog vast te stellen grondexploitatie Maasterras Oost en het faciliteren van projecten van derden (private ontwikkelingen) in het Stationskwartier en andere ontwikkelingen in DiZtrikt inclusief de benodigde risicoreservering.

Het haalbaarheidsonderzoek voor Maasterras Oost is afgerond. Deze grondexploitatie zal inclusief de risicoreservering voor circa € 3,3 miljoen beslag zal leggen op het nog beschikbare saldo in de reserve Uitvoeringsprogramma. Voor andere gebiedsontwikkelingen in DiZtrikt (Noord en Walburg) zijn eind 2021 eerste verkenningen opgesteld. Deze geven nog veel ruimte voor nader onderzoek waardoor het op dit moment niet te zeggen is wat de financiële uitkomsten hiervan zijn.

Geïnvesteed vermogen (boekwaarde) bouwgrondexploitaties

Het geïnvesteede vermogen ofwel de boekwaarde omvat alle gerealiseerde uitgaven en opbrengsten, inclusief de gerealiseerde verrekeningen met de reserves en de voorzieningen, op een bepaalde peildatum. Voor de administratieve verwerking van de boekwaarde wordt onderscheid gemaakt tussen de actieve, c.q. door uw raad vastgestelde, grondexploitaties (bouwgronden in exploitatie) en de investeringen in de periode vóórdat de grondexploitatie door de gemeenteraad wordt vastgesteld (voorbereidingskosten).

Het geïnvesteede vermogen in de actieve grondexploitaties (de projecten Euryza, Buizerdstraat, Van 't Hofflocatie, Heer Janstraat, Stadstuinen, Indische Buurt, Maasterras West en Noordoever) bedraagt eind 2025 naar verwachting € 9,6 miljoen. In de jaren 2026 en verder tot aan de afronding (eind 2033) van deze projecten investeren we nog € 24,2 miljoen³ in deze projecten. In dezelfde periode begroten we € 21,1 miljoen aan opbrengsten. De resultaten van deze projecten verrekenen we met de getroffen verliesvoorzieningen (€ 15,6 miljoen verlies) en de reserves (€ 2,9 miljoen winst).

De boekwaarden van de actieve grondexploitaties staan onder de voorraden op de balans en vormen tezamen met het saldo van de verliesvoorzieningen de balanswaarde. In onderstaande tabel (zie figuur 5) staan de geraamde mutaties in de balanswaarde in het begrotingsjaar 2026.

figuur 5: ontwikkeling boekwaarden bouwgrondexploitaties

boekwaarde bouwgrondexploitaties bedragen x € 1.000 (- = voordelig)	boekwaarde 31-12-2025	mutaties in 2026 verrekening				boekwaarde 31-12-2026
		baten	lasten	met reserve	totaal	
Bouwgrond in exploitatie (onderhanden werk):	9.593	-2.790	8.579	-5.238	551	10.144
af, getroffen verliesvoorzieningen:	-15.895	0	-295	5.828	5.533	-10.362
Onderhanden werk incl. verliesvoorz. (balanswaarde):	-6.302	-2.790	8.284	590	6.084	-218

We begroten in 2026 in totaal € 2,8 miljoen aan baten (grondverkopen en subsidies) en € 8,6 miljoen aan lasten. De lasten omvatten investeringen in het bouw- en woonrijp maken van gronden, plankosten, kosten voorbereiding en toezicht civieltechnische werken en rentekosten. Naast de baten en lasten hebben ook de verrekeningen met de reserves en voorzieningen gevolgen voor de boekwaarde. In 2026 onttrekken we € 0,6 miljoen aan tussentijdse winst uit enkele winstgevende

³ Daarbovenop komt nog een investering van € 12 miljoen die we in samenhang met de projecten in het Stationskwartier uitgeven maar conform de regelgeving niet aan een grondexploitatie toegerekend mogen worden. Het gaat hierbij om bovenplanse investeringen (Maasterras West) en ontwikkelkosten die aan de private ontwikkeling toegerekend worden (huurwoningen Woonkracht10 in Indische Buurt).

grondexploitaties (Van 't Hofflocatie, Stadstuinen en Indische Buurt) en sluiten we de project Euryza en Buizerdstraat af met een verliessaldo van € 5,8 miljoen die we verrekenen met de getroffen verliesvoorziening.

Per saldo neemt de boekwaarde in 2026 met € 0,6 miljoen toe tot een geïnvesteerd vermogen van € 10,1 miljoen eind 2026. Het saldo op de balans (boekwaarde minus verliesvoorzieningen) neemt in 2026 af van € 6,3 miljoen voordelig naar € 0,2 miljoen voordelig eind 2026. De op dit moment actieve grondexploitaties zullen naar verwachting in de periode 2025 tot eind 2033 afgesloten kunnen worden.

De kosten die we maken in de periode voordat een grondexploitatie door uw raad wordt vastgesteld activeren we als voorbereidingskosten onder de balanspost immateriële vast activa. De rentelasten daarvan komen ten laste van de reguliere exploitatie. Deze voorbereidingskosten mogen maximaal vijf jaar geactiveerd blijven. Na vijf jaar moeten de kosten hebben geleid tot een actieve grondexploitatie. De voorbereidingskosten mogen dan in de betreffende grondexploitatie opgenomen worden. Als er binnen de gestelde periode geen grondexploitatie is vastgesteld worden deze kosten afgeboekt ten laste van het jaarresultaat of gedekt door een voorziening.

De balanspost immateriële vaste activa zal per 1 januari 2026 naar verwachting een saldo omvatten van € 1,1 miljoen. Het gaat hierbij om de tot die datum gemaakte voorbereidingskosten voor het project Maasterras Oost. Vanwege de omvang en de verwachting dat de voorbereidingskosten niet gedekt zullen worden door de nog vast te stellen grondexploitatie heeft uw raad al een verliesvoorziening getroffen. Indien de grondexploitatie voor dit project nog in 2025 wordt vastgesteld dan zijn deze voorbereidingskosten daarin opgenomen en is de balanspost immateriële vaste activa zal per 1 januari 2026 nihil.

Reserves en voorzieningen

Naast de financiële dekking van het totaal aan investeringen is het ook van belang dat er een buffer aanwezig is om tegenvallers op te vangen (weerstandsvermogen) en dat er bij bestuurlijke besluitvorming tot realisatie van nieuwe verliesgevendende projecten voldoende vrije reserve aanwezig is om een nieuwe voorziening te kunnen treffen. Om hierop te kunnen sturen is het vermogen van het grondbedrijf, naast de voorziening Stedelijke Ontwikkeling, onderverdeeld in 2 reserves met ieder een eigen doel (zie figuur 6).

figuur 6: reserves en voorzieningen grondbedrijf

onderdeel	type	doel/functie	rente bijschrijven
reserve Gerealiseerde winstpotentie	vrije reserve	Bevat vrij beschikbare middelen voor nieuwe investeringen (voor het treffen van een voorziening bij een besluit tot realisatie van een verliesgevend project). Vrijvallende exploitatiewinsten worden aan deze reserve toegevoegd. Overigens is de vrije beschikbaarheid wel beperkt in die zin dat er rekening gehouden moet worden met toekomstige claims op deze reserve door verliesgevende projecten als die in voorbereiding zijn en waarvan op enig moment het besluit tot uitvoering genomen zal worden (op dat moment voorziening treffen ten laste van de vrije reserve). Ook is het noodzakelijk het risicoprofiel van het grondbedrijf, inclusief de nieuwe investering, en de omvang van de reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf in de afweging mee te nemen als bedragen uit de vrije reserve aangewend worden.	nee
reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf	risico reservering	Dient als financiële buffer voor het opvangen van (negatieve) risico's die niet in de exploitatieberekeningen opgevangen kunnen worden. Het weerstandsvermogen is enerzijds bedoeld om bestaande verliesvoorzieningen op peil te houden (i.c. het opvangen van tegenvallers binnen verlieslatende projecten die in uitvoering zijn; behoefte op korte termijn) en anderzijds om tegenvallers die de toekomstige exploitatiewinsten overschrijden op te vangen (risico's van winstgevende projecten; behoefte op lange termijn). De benodigde omvang van het weerstandsvermogen is gerelateerd aan het risicoprofiel van het grondbedrijf. Het risicoprofiel wordt jaarlijks, bij het opmaken van de begroting, geactualiseerd.	nee
voorziening Stedelijke Ontwikkeling	voorziening	Dient als dekking van de geprognoseerde verliezen (netto contante waarde) van bestuurlijk vastgestelde grondexploitaties. Conform de voorschriften (BBV) treffen wij een voorziening op het moment dat besloten wordt tot uitvoering van een verliesgevend project. Daarnaast kan er een voorziening getroffen worden voor de bestede voorbereidingskosten die naar alle waarschijnlijkheid niet gedekt zullen worden door de nog vast te stellen grondexploitatie. De benodigde bedragen voor een nieuwe voorziening komen in beginsel uit een vrije reserve . Bij het afsluiten van een boekjaar worden de bestaande voorzieningen, indien nodig, aangepast aan de geactualiseerde exploitatieresultaten van de betreffende projecten. Deze mutaties worden in beginsel verrekend met de reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf (of een vrije reserve als het om voorbereidingskosten gaat).	ja
reserve Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling	bestemmings reserve	Bestemd voor de gebiedsontwikkelingen in de Spoorzone/DiZtrikt (deelgebieden: Stationskwartier, Noord en Walburg) en Noordoevers. De reserve is bedoeld ter bekostiging van het actief grondbeleid in deze gebieden (het saldo van de gemeentelijke grondexploitaties Stadstuinen, Indische Buurt, Maasterras West en Maasterras Oost en het eventueel afboeken van voorbereidingskosten indien niet - tijdig- een grondexploitatie wordt vastgesteld) en de bekostiging van het faciliterend grondbeleid (het saldo van de niet verhaalbare kosten). De reserve Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling behoort niet tot het gesloten systeem van het grondbedrijf. Voor- en nadelige mutaties binnen de grondexploitaties die behoren tot de gebiedsontwikkelingen DiZtrikt en Noordoevers worden verrekend met deze reserve.	nee

Hierna geven wij per onderdeel een toelichting op de begrote mutaties in het begrotingsjaar 2026.

Reserve Gerealiseerde winstpotentie

Volgens de huidige inzichten zal deze reserve op 1 januari 2026 een saldo van € 4,5 miljoen bevatten. Als gevolg van de verplichting om tussentijds winst te nemen verwachten wij in 2026 een bedrag van € 0,1 miljoen aan deze reserve toe te voegen. Het gaat hierbij om een gedeelte van de verwachte exploitatiewinst van project Van 't Hofflocatie die naar rato van de realisatie vrij dient te vallen. Voor de rente die we bijschrijven aan de verliesvoorzieningen onttrekken we € 0,1 miljoen. Ultimo 2026 heeft de reserve Gerealiseerde winstpotentie dan een saldo van € 4,5 miljoen.

Reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf

De gewenste omvang van het weerstandsvermogen is afhankelijk van het risicoprofiel van het grondbedrijf en het uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling. Volgens de geactualiseerde risicoanalyse hebben we een buffer nodig van minimaal € 2 miljoen per 1 januari 2026.

Voorzieningen Stedelijke Ontwikkeling

Op basis van de geactualiseerde exploitatiebegrotingen (BIE) verwachten we eind 2025 een bedrag van € 15,9 miljoen aan verliesvoorzieningen in de voorziening Stedelijke ontwikkeling opgenomen te hebben. Dit bedrag dient voor de dekking van de verwachte exploitatieverliezen van de projecten Euryza, Buizerdstraat en Maasterras West. Daarnaast is een verliesvoorziening getroffen voor de gemaakte voorbereidingskosten van het project Maasterras Oost.

In het begrotingsjaar 2026 voegen we € 0,3 miljoen aan rente toe en verwachten we de grondexploitaties Euryza en Buizerdstraat af te kunnen sluiten zodat we het verliessaldo van deze projecten (€ 5,8 miljoen verlies) met de getroffen verliesvoorzieningen kunnen verrekenen. Eind 2025 zal de voorziening Stedelijke Ontwikkeling, behoudens nieuwe besluiten, € 10,4 miljoen groot zal zijn.

Reserve Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling

In 2026 verwachten we € 0,5 miljoen aan tussentijdse winst uit de projecten Stadstuinen en Indische Buurt aan deze reserve toe te kunnen voegen. Voor de rente die we bijschrijven aan de verliesvoorzieningen onttrekken we € 0,2 miljoen. Daarnaast begroten we € 0,1 miljoen aan niet te verhalen kosten voor het faciliterend grondbeleid in het Stationskwartier. Dit bedrag boeken we voor de helft af van de reserve Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling. De andere helft wordt, als cofinanciering, verrekend met de WBI-subsidie.

Verwachte verloop van reserves en voorzieningen

In onderstaande tabel geven wij een samenvatting van de hiervoor aangegeven ontwikkelingen de ontwikkelingen in de reserves en voorzieningen die wij voor 2026 begroten. Om aan te kunnen sluiten op de saldi eind 2024 begint deze tabel met onze inschatting van de mutaties in 2025.

figuur 7: verwachte ontwikkeling reserves en voorzieningen 2025/2026 (bedragen x € 1 miljoen):

	'vrije' reserve Gereal. winst- potentie GB	reserve Weerstands- vermogen GB	voorziening Stedelijke Ontwikkeling	reserve Uitvoeringsprogr. gebiedsontw.	inzet WBI subsidie
saldo 31-12-2024:	4,05	2,58	14,82	10,77	3,25
verwachte mutaties 2025	0,41	-0,58	1,08	0,15	-0,11
verwacht saldo 31-12-2025:	4,46	2,00	15,90	10,91	3,14
begrote mutaties 2026:					
- rente toevoeging aan verliesvoorzieningen	-0,11		0,30	-0,18	
- onttrekking uit verliesvoorziening			-5,83		
- tussentijdse winstnemingen	0,14			0,45	
- verrekening niet verhaalbare kosten				-0,07	-0,07
totaal begrote mutaties 2026:	0,02	0,00	-5,53	0,20	-0,07
begroot saldo 31-12-2026:	4,48	2,00	10,36	11,12	3,07

Hoofdstuk 4: FINANCIËLE BEGROTING

Dit deel van de begroting geeft inzicht in de ontwikkeling van de financiële positie van de gemeente:

- Overzicht van baten en lasten en de toelichting daarop
- Uiteenzetting van de financiële positie en de toelichting daarop

De bedragen in de tabellen zijn x € 1.000 tenzij anders aangegeven.

A. Overzicht van baten en lasten en de toelichting

Overzicht van baten en lasten

	Rekening 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
<i>Programma's</i>									
1 Dienstverlening en bestuur, communicatie en participatie	-7.816	3.218	-4.598	-7.976	2.486	-5.490	-8.652	3.362	-5.290
2 Wonen, bouwen en wooncarrière	-28.756	18.662	-10.094	-33.378	21.507	-11.870	-23.960	11.320	-12.640
3 Bestrijding van armoede	-39.452	23.351	-16.101	-40.642	22.441	-18.201	-40.901	23.486	-17.415
4 Welzijn en zorg	-58.498	7.413	-51.085	-63.507	9.133	-54.375	-58.055	3.169	-54.886
5 Veiligheid, leefomgeving en duurzaamheid	-43.876	24.367	-19.509	-41.786	21.166	-20.620	-40.905	20.358	-20.547
Subtotaal programma's	-178.398	77.012	-101.387	-187.290	76.733	-110.556	-172.474	61.696	-110.778
<i>Algemene dekkingsmiddelen</i>									
Lokale heffingen	0	11.677	11.677	0	12.762	12.762	0	13.525	13.525
Algemene uitkering	0	106.267	106.267	0	111.058	111.058	0	112.410	112.410
Dividend	0	719	719	0	708	708	0	829	829
Saldo van de financieringsfunctie	-975	117	-858	74	68	141	-489	65	-424
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	-975	118.779	117.804	74	124.595	124.669	-489	126.829	126.340
Financiën	-812	1.320	508	-2.433	288	-2.146	-1.770	272	-1.498
Overhead	-17.602	186	-17.416	-16.809	107	-16.702	-17.150	38	-17.112
Vennootschapsbelasting	295	0	295	-26	0	-26	-26	0	-26
Saldo van baten en lasten	-197.491	197.297	-194	-206.485	201.723	-4.761	-191.909	188.834	-3.075
<i>Mutaties reserves</i>									
1 Dienstverlening en bestuur, communicatie en participatie	0	0	0	0	0	0	0	10	10
2 Wonen, bouwen en wooncarrière	-6.711	3.866	-2.846	-1.384	1.908	525	-1.380	1.623	244
3 Bestrijding van armoede	0	188	188	0	80	80	0	0	0
4 Welzijn en zorg	-422	812	389	0	388	388	0	300	300
5 Veiligheid, leefomgeving en duurzaamheid	-1.412	2.288	876	-1.500	1.427	-73	-500	328	-172
Algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Financiën	-5.731	7.993	2.262	-2.693	5.296	2.603	0	0	0
Overhead	-415	1.571	1.156	0	1.403	1.403	0	862	862
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Subtotaal mutaties reserves	-14.692	16.717	2.025	-5.577	10.502	4.925	-1.880	3.123	1.244
Resultaat	-212.183	214.014	1.830	-212.061	212.225	164	-193.789	191.957	-1.832

-- = Nadelig / += Voordelig

Meerjarenraming 2026-2029

	Begroting 2027			Begroting 2028			Begroting 2029		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
<i>Programma's</i>									
1 Dienstverlening en bestuur, communicatie en participatie	-8.556	3.390	-5.166	-8.403	3.390	-5.013	-8.081	2.821	-5.260
2 Wonen, bouwen en wooncarrière	-18.624	5.703	-12.921	-22.303	9.742	-12.560	-28.062	15.315	-12.747
3 Bestrijding van armoede	-39.588	23.098	-16.490	-39.151	22.868	-16.283	-38.551	22.777	-15.774
4 Welzijn en zorg	-56.634	2.756	-53.878	-54.283	2.256	-52.027	-54.283	2.056	-52.227
5 Veiligheid, leefomgeving en duurzaamheid	-41.677	21.019	-20.658	-41.471	21.213	-20.258	-41.576	20.580	-20.997
<i>Subtotaal programma's</i>	<i>-165.079</i>	<i>55.966</i>	<i>-109.112</i>	<i>-165.610</i>	<i>59.469</i>	<i>-106.141</i>	<i>-170.553</i>	<i>63.549</i>	<i>-107.004</i>
<i>Algemene dekkingsmiddelen</i>									
Lokale heffingen	0	13.525	13.525	0	13.525	13.525	0	13.525	13.525
Algemene uitkering	0	112.918	112.918	0	111.251	111.251	0	111.866	111.866
Dividend	0	829	829	0	829	829	0	829	829
Saldo van de financieringsfunctie	-484	64	-420	-692	64	-629	-1.080	64	-1.016
<i>Subtotaal algemene dekkingsmiddelen</i>	<i>-484</i>	<i>127.335</i>	<i>126.852</i>	<i>-692</i>	<i>125.668</i>	<i>124.976</i>	<i>-1.080</i>	<i>126.283</i>	<i>125.203</i>
Financiën	-2.328	272	-2.056	-2.278	272	-2.006	-2.277	272	-2.006
Overhead	-16.602	38	-16.564	-16.577	38	-16.539	-16.467	38	-16.430
Vennootschapsbelasting	-26	0	-26	-26	0	-26	-26	0	-26
Saldo van baten en lasten	-184.518	183.611	-907	-185.183	185.447	263	-190.404	190.141	-263
<i>Mutaties reserves</i>									
1 Dienstverlening en bestuur, communicatie en participatie	0	13	13	0	0	0	0	0	0
2 Wonen, bouwen en wooncarrière	-1.013	1.223	211	-1.594	1.442	-152	-1.088	1.126	38
3 Bestrijding van armoede	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4 Welzijn en zorg	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5 Veiligheid, leefomgeving en duurzaamheid	-500	296	-204	-500	290	-210	0	237	237
Algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Financiën	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Overhead	0	344	344	0	280	280	0	280	280
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Subtotaal mutaties reserves</i>	<i>-1.513</i>	<i>1.877</i>	<i>364</i>	<i>-2.094</i>	<i>2.012</i>	<i>-82</i>	<i>-1.088</i>	<i>1.642</i>	<i>554</i>
Resultaat	-186.031	185.488	-543	-187.277	187.459	182	-191.492	191.784	291

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Toelichting op de totstandkoming van het geraamd resultaat

In de zomer hebben we de uitgangspunten uit de kadernota verwerkt tot een begroting en kwam nog een aantal mutaties naar voren. Hierover heeft de gemeenteraad een memo ontvangen. Die memo was de basis voor het gesprek in de Carrousel van 16 september.

In [de memo](#) werd een bijgesteld financieel beeld geschetst. Het saldo uit de kadernota werd met de memo bestuurlijke mutaties als volgt bijgesteld.

Omschrijving	2026	2027	2028	2029
Geraamd resultaat Kadernota 2026	-2.658	-678	199	25
Vergoeding eerste inrichting onderwijsleer-pakket basisschool Hilal (2025-0051443)	-16	-16	-16	-16
Aankoop Schoolgebouw Loket	-249	-249	-249	-249
Hogere exploitatiebijdrage Zwembad	-240	-240	-240	-240
Dekking verhoogde bijdrage Zwembad	240	240	240	240
Meicirculaire 2025	354	382	137	355
Begroting GR Sociaal 2026-2029	314	314	314	314
Effect CAO gemeenten 2025-2027	650	0	0	0
Dekking 2 amendementen Kadernota uit geraamd resultaat	-	-65	-146	-146
Begrotingssaldo bestuurlijk memo	-1.604	-311	240	284

Naast de bestuurlijke mutaties werd in het memo aangegeven dat we, op basis van de voortgangsrapportage bezuinigingen 2025, verwachten dat een deel van de bezuinigingen structureel niet gerealiseerd zal worden binnen een bandbreedte van € 250.000 tot € 500.000 (op een totaal van € 5,5 miljoen aan besloten bezuinigingen bij de Begroting 2025). Daarnaast zijn er de (jaarlijkse) technische uitwerkingen die nog leiden tot kleine aanpassingen in het resultaat.

Het gepresenteerde resultaat is zo het meest actuele cijfer dat we vastleggen met het vaststellen van deze begroting:

Verklaring verschil tussen bestuurlijk memo - begroting 2025	2026	2027	2028	2029
Geraamd resultaat uit bestuurlijk memo	-1.604	-311	240	284
Algemene regeling 64+	-200	-200	-200	-200
Lik op stuk afvalbeleid (2025-0047878 RV)	-100	-100	-	-
Technische mutaties/bijstellingen				
Rentemutaties	16	-46	115	54
Kapitaallasten	24	28	-57	69
Areaaluitbeiding, hogere inkomsten uit heffingen	59	69	63	65
Overige verschillen	-27	17	20	19
Geraamd resultaat Begroting 2026	-1.832	-543	182	291

Bedragen x € 1.000

Structureel evenwicht

In verband met de aanscherping van het financieel toezicht is in de begroting en de meerjarenraming het structureel en reëel evenwicht geïntroduceerd. Het BBV is aangepast, zodat de raad en financieel toezichthouder (provincie) kunnen vaststellen of sprake is van een structureel en reëel evenwicht in de begroting en de meerjarenraming.

Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves worden als incidenteel beschouwd, tenzij het gaat om reguliere onttrekkingen aan financieringsreserves c.q. dekkingsreserves (kapitaallasten) of om onttrekkingen uit een daartoe toereikende (bestemmings-)reserve gedurende een periode van minimaal 3 jaar met als doel het dekken van structurele lasten.

Het structureel en reëel begrotingsevenwicht wordt berekend door de totale lasten en baten te verminderen met de incidentele lasten en baten. Het saldo dat overblijft moet positief zijn (zie laatste tabel).

De functie van het onderstaand overzicht is om te laten zien door welke incidentele baten en lasten het exploitatieresultaat is beïnvloed. Voor het begrip incidenteel kan gedacht worden aan baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaren voordoen. Het is daarbij van belang dat het gaat om eenmalige zaken.

Posten onder de € 80.000 zijn conform de concept financiële verordening 2023 niet meegenomen in het overzicht incidentele baten en lasten.

Baten	2026	2027	2028	2029
Verrekening met reserves				
Onttrekking aan reserves (exclusief structurele onttrekkingen)	1.392	576	794	486
Verrekeningen met reserves GREX	1.180	712	1194	588
Totale incidentele baten	2.572	1.288	1.988	1.074

Lasten	2026	2027	2028	2029
Verrekening met reserves				
Toevoegingen aan reserves (exclusief structurele toevoegingen)	1.680	1.213	1.694	588
Verrekeningen met reserves GREX	951	562	794	486
Programma 2 Wonen, bouwen en Wooncarriere				
Voorraden GREX	229	150	400	102
Programma 4 - Welzijn en Zorg, Sport en Cultuur				
Ondersteuning/Uitvoering sociale wijkaanpak (Raadsprogr 2.0)	300			
Onderdeel Overhead				
Bouwen aan vertrouwen (Kadernota 2024)	130			
Totale incidentele lasten	3.290	1.925	2.888	1.176

Saldo incidentele baten en lasten (effect op geraamd resultaat)	-718	-637	-900	-102
--	-------------	-------------	-------------	-------------

- = nadelige beïnvloeding + = voordelige beïnvloeding

Presentatie van het geraamd resultaat (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Saldo baten en lasten	-3.075	-907	264	-262
Toevoegingen aan de reserves	-1.880	-1.513	-2.094	-1.088
Onttrekkingen aan de reserves	3.123	1.877	2.012	1.642
Geraamd resultaat na bestemming	-1.832	-543	182	292
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	-718	-637	-900	-102
Structureel geraamd resultaat	-1.114	94	1.082	394

Bedragen x € 1.000

Conclusie:

Het geraamd resultaat laat gecorrigeerd voor de incidentele baten en lasten een positiever beeld zien dan op het eerste gezicht uit de cijfers in de begroting blijkt. Dat wil zeggen dat de structurele en

incidentele lasten gedekt worden door de structurele baten, zoals de uitkeringen uit het gemeentefonds en heffingen.

Toelichting:

Bouwgrondexploitatie

De bouwgrondexploitaties zijn zowel bij de reserves als de exploitaties opgenomen. Per saldo budgettair neutraal.

Ontmoetingen in de wijk/ Sociale wijkaanpak

Het hebben van passende ontmoetingsplekken in de wijken kan bijdragen aan de sociale cohesie in die wijken en een prettige sociale leefomgeving. Buurtbewoners die elkaar kennen, sociale activiteiten, elkaar kunnen helpen ervaringen kunnen delen dat leidt ertoe dat mensen meer tevreden zijn over de plek waar ze wonen. Inwoners die meer verbinding in hun directe leefomgeving ervaren blijken gelukkiger blijkt uit recent onderzoek van het CBS. Mensen maken zelf de verbindingen maar mogelijk kan de gemeente helpen door hier de juiste omstandigheden voor te scheppen. Dit hoeft niet direct in stenen, wellicht zijn er bestaande prettige ontmoetingsplekken. Zo niet kan overwogen worden die te creëren. We willen deze behoefte onderzoeken en mogelijk uitwerken in een plan van aanpak in de komende raadsperiode.

Om de aanpak te ontwikkelen en de bestaande aanpakken te integreren en door te ontwikkelen is uitvoeringsbudget nodig. Er zijn partijen die ervaring hebben met zowel het NPRZ als het ondersteunen bij gemeenten die nu focusgebied zijn binnen het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid. Zij kunnen ondersteunen bij de vertaalslag maken naar een lokale aanpak.

Bouwen aan vertrouwen

Voor het raadsproces rondom Bouwen aan Vertrouwen is incidenteel € 30.000 gevraagd voor begeleiding, scholing en bijeenkomsten van de gemeenteraad voor 2024, 2025 en 2026. Tevens is incidenteel voor deze jaren € 100.000 beschikbaar voor projectondersteuning van het opgaveteam Bouwen aan Vertrouwen. Na afloop van de genoemde tijdsperiode stoppen deze activiteiten en vindt zonder aanvullende besluitvorming geen verdere voortzetting plaats.

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Ingevolge het BBV (artikel 19) is een overzicht opgenomen van de beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves. In het onderstaand overzicht zijn de verrekeningen met reserves opgenomen die meerjarig (> 4 jaren) zijn.

Verrekening met reserve	Omschrijving mutatie	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Lasten					
Programma 2 Wonen, bouwen en wooncarriere					
Huisvesting onderwijs	Dekking onderwijslasten	200	300	400	500
	Totaal programma 2	200	300	400	500
Totale lasten		200	300	400	500
Baten					
Programma 2 Wonen, bouwen en wooncarriere					
Kapitaaldekking Afschrijvingen	Dekking afschrijvingen	505	492	476	465
Kapitaaldekking Afschrijvingen	Dekking afschrijvingen	167	169	172	175
	Totaal programma 2	672	661	648	640
Programma 5 Veiligheid, leefomgeving en duurzaamheid					
Kapitaaldekking Afschrijvingen	Dekking afschrijvingen	24	24	24	24
Kapitaaldekking Afschrijvingen	Dekking afschrijvingen	303	272	266	212
	Totaal programma 5	327	296	290	236
Onderdeel Overhead					
Kapitaaldekking Afschrijvingen	Dekking afschrijvingen	732	344	280	280
	Totaal Overhead	732	344	280	280
Totale baten		1.731	1.301	1.218	1.156

Bedragen x € 1.000

B. Uiteenzetting financiële positie en de toelichting

Geprognosticeerde begin- en eindbalans

De geprognosticeerde balans is een verplicht onderdeel van de begroting. Op basis van de geprognosticeerde balans worden de financiële kengetallen berekend (zie paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing in de beleidsbegroting).

	Realisatie 2024	Begroting 2025 gewijzigd	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Activa	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
(im) Materiële vaste activa	263.252	285.279	300.671	307.876	315.436	322.452
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	1.619	1.619	1.619	1.619	1.619	1.619
Financiële vaste activa: Leningen	1.903	1.635	1.508	1.350	1.192	1.033
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar	5.198	5.198	5.448	5.448	5.448	5.448
Totaal Vaste Activa	271.972	293.731	309.246	316.293	323.695	330.552
Voorraden: Onderhanden werk & Overige grond- en hulpstoffen	1.133	9.593	10.144	14.184	11.349	1.298
Voorraden: Gereed product en handelsgoederen & vooruitbetalingen	-	-	-	-	-	-
Uitzettingen <1 jaar	19.563	19.000	19.000	19.000	19.000	19.000
Liquide middelen	17	100	100	100	100	100
Overlopende activa	6.799	6.800	5.500	5.500	5.500	5.500
Totaal Vlottende Activa	27.512	35.493	34.744	38.784	35.949	25.898
Totaal Activa	299.484	329.224	343.990	355.077	359.644	356.450
Passiva	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Eigen vermogen	66.162	61.421	60.177	59.813	59.895	59.341
Voorzieningen	16.033	22.339	16.100	15.117	13.944	2.753
Vaste schuld	151.435	170.452	188.544	204.628	215.705	222.774
Totaal Vaste Passiva	233.630	254.211	264.821	279.558	289.544	284.868
Vlottende schuld	29.633	39.012	43.169	39.518	34.100	35.582
Overlopende passiva	36.222	36.000	36.000	36.000	36.000	36.000
Totaal Vlottende Passiva	65.855	75.012	79.169	75.518	70.100	71.582
Totaal Passiva	299.485	329.223	343.990	355.076	359.644	356.450

De geprognosticeerde balans is opgesteld in overeenstemming met de grondslagen van de begroting. Bij het bepalen van het EMU-saldo en de financiële kengetallen wordt ook deze balans gebruikt.

De meest opvallende zaken in de geprognosticeerde balans zijn de stijgende materiële vaste activa (als gevolg van het investeringsplan), de stijgende schuldenpositie (als gevolg van het investeringsplan) en het dalende eigen vermogen. Dezelfde ontwikkelingen zien we ook in het EMU-saldo en in de financiële kengetallen terug komen.

EMU-saldo

In de Wet Hof wordt geregeld dat medeoverheden een gelijkwaardige inspanning moeten leveren in het kader van het respecteren van de Europese begrotingsdoelstellingen. De Europese begrotingsdoelstellingen betreffen:

- overheidstekort (EMU-saldo) maximaal 3% van het BBP
- EMU-schuld maximaal 60% van het BBP
- middellange termijn doelstelling voor het EMU-saldo is begrotingsevenwicht (EMU-saldo nihil).

Het Rijk en de medeoverheden hebben afgesproken om gebruik te maken van een beheersmodel voor het EMU-saldo voortvloeiend uit de Wet Hof. Er blijft sprake van een macronorm voor het EMU-saldo die niet onderverdeeld wordt in een micronorm per individuele overheid (er is wel een referentiewaarde per individuele overheid met een signaleringsfunctie). Als er sprake is van een (dreigende)

overschrijding wordt in het bestuurlijk overleg besloten welke maatregelen moeten worden genomen om de overschrijding te voorkomen of in latere jaren goed te maken. Er is ruimte voor afspraken over een collectief verbeterpad. Als een meerjarige overschrijding van de vastgestelde norm voor het EMU-saldo van de decentrale overheden dreigt heeft de Minister de mogelijkheid met behulp van het correctiemechanisme het EMU-saldo van de decentrale overheden te beheersen, bijvoorbeeld door middel van het faseren van investeringen.

Onderstaand is een meerjarig overzicht van het EMU-saldo opgenomen.

				Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	
EMU-SALDO				-28.921	-23.426	-12.591	-5.817	-8.710	
EMU-SALDO referentiewaarde				-8.217	-10.022	-10.022	-10.022	-10.022	
Verschil EMU-saldo & referentiewaarde				-20.704	-13.404	-2.569	4.205	1.312	
		Financiële vaste activa	Kapitaalverstrekkingen en leningen	-268	-127	-157	-158	-159	
			Uitzettingen	-0	250	-	-	-	
Mutaties (1 januari tot 31 december)	Activa	Vlottende activa	Uitzettingen	-563	0	-	-	-	
			Liquide middelen	83	0	-	-	-	
			Overlopende activa	1	-1.300	-	-	-	
	Passiva	Vaste Passiva	Vaste schuld	19.017	18.092	16.085	11.077	7.069	
			Vlottende passiva	Vlottende schuld	9.379	4.157	-3.651	-5.418	1.482
				Overlopende passiva	-222	0	-	-	-
Eventuele boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa									

Het negatieve EMU-saldo wordt veroorzaakt door de groeiende schuldenpositie als gevolg van het meerjarig investeringsplan waardoor per saldo meer wordt geïnvesteerd dan wordt afgeschreven. Vanaf 2027 wordt het EMU-saldo minder negatief dat komt voornamelijk doordat vanaf dat jaar het investeringsplan minder hoog is dan in de eerste jaren.

Gemeentelijk investeringsplan 2026-2029

Een vast onderdeel van de begroting is het overzicht van alle investeringen die de gemeente voornemens is te doen. Deze planning wordt telkens in de verschillende planning en control documenten bijgesteld.

Investeringen verdienen apart uw aandacht vanwege hun aard: een investering wordt over een lange periode (tot wel 50 jaar) afgeschreven en om investeringen te kunnen doen moeten we lenen. En geld lenen kost inmiddels 'gewoon' weer geld: elk jaar betalen we rente over onze leningen. Die leningen worden ook pas na vele jaren afgelost.

Dit betekent dat een investering die vandaag wordt gedaan, nog tot het einde van de 21ste eeuw in onze boeken kan voorkomen én een beslag op die begrotingen legt. Investeringen worden gedaan vanuit verschillende programma's, producten en beleidsthema's. In onderstaande tabel is dit in beeld gebracht.

Behalve het financiële belang is er ook een Zwijndrechts bestuurlijk belang: we hebben via de financiële verordening afspraken gemaakt over de wijze van raadsbesluitvorming op investeringen. Deze afspraken geven we via de P&C cyclus en (dus) deze paragraaf mede invulling.

Bestuurlijk kader

De investeringen in deze begroting zijn verwerkt op basis van de uitgangspunten uit de [kadernota 2026](#). Ten opzichte van de kadernota zijn er geen wijzigingen te vermelden voor de periode 2026-2029.

Belangrijkste uitgangspunt is het *financieel* realistischer begroten op basis van de daadwerkelijke uitvoeringskracht voor het doen van die investeringen. Het gaat met name om de infra- en rioleringsprojecten en de investeringen onderwijshuisvesting waarbij een projectplanning afhankelijk is van (externe) factoren met het gevolg dat een (deel van de) investering verschoven wordt naar een volgend jaar. We schrappen dus niet in onze *inhoudelijke* ambities door het realistischer ramen, maar sturen op een logischere spreiding in de tijd.

In de [kadernota 2026](#) zijn ook de bijzondere en/of politiek relevante wijzigingen in de kredieten opgenomen. Ten opzichte van de kadernota geen wijzigingen te vermelden voor de periode 2026-2029. *Het gemeentelijk investeringsprogramma (= GIP)*

Heel vaak hebben we het over het IP (infra en riool) van € 12,5 miljoen per jaar, maar daarnaast hebben we ook andere investeringen. Tezamen vormen deze het gemeentelijk investeringsplanning (GIP), waar deze paragraaf over gaat.

De regelgeving schrijft voor dat de raad de kredieten op programmaniveau autoriseert. Met het vaststellen van deze begroting worden de budgetten van de investeringen formeel geautoriseerd voor het doen van uitgaven door het college.

* € 1.000

Investeringen per programma:	2026	2027	2028	2029
2 - Wonen, bouwen en wooncarrière	5.581	1.577	1.349	2.066
4 - Welzijn en zorg	-	-	-	-
5 - Duurzaamheid en veilige leefomgeving	19.090	15.602	16.918	14.733
8 - Overhead	793	288	286	587
Totaal	25.464	17.466	18.553	17.386

Voor het inzicht van de raad hebben we de genoemde investeringen opgedeeld in de volgende hoofdsorten:

* € 1.000

Investeringsnaam soort	2026	2027	2028	2029
Reguliere investeringen (Artikel 4, lid 3a)	2.915	1.797	2.773	1.432
Begraafplaatsen	373	-	-	-
Buitensport	289	357	1.349	-
Groen en spelen	692	692	575	575
Verkeer en openbare verlichting	267	270	270	270
Openbare ruimte overig	358	46	150	-
Tractiemiddelen	354	163	286	587
ICT	150	125	-	-
Huisvesting en meubilair	289	-	-	-
Minigemalen	143	143	143	-
Reg. invest. (infra en riolering (Artikel 4, lid 3a))	12.500	12.500	12.500	12.500
Riolering en infra: algemene vervanging incl. Veerplein	12.500	12.500	12.500	12.500
Bijzondere investeringen (Artikel 4, lid 3b)	10.049	3.170	3.280	3.454
Riolering en infra: Stationskwartier	3.937	1.950	1.613	1.388
Riolering en infra: Diztrikt Planetenbuurt	-	-	1.667	-
Onderwijsgebouwen	5.292	1.220	-	2.066
Persleiding riolering Doumaweg	820	-	-	-
Tussentijdse investeringsbesluiten (artikel 5)	0	0	0	0
-	-	-	-	-
Totaal	25.464	17.466	18.553	17.386

De genoemde artikelen verwijzen naar onze Financiële Verordening, gebaseerd op artikel 212 van de gemeentewet.

Mutaties kapitaallasten

De mutaties voor 2026-2029 zijn verwerkt in de meerjarenbegroting conform de [kadernota 2026](#). Het percentage voor de gehanteerde rekenrente is 2% en is gelijk aan voorgaand jaar.

Nadere invulling investeringsbudgetten (ofwel: kredieten) financiële verordening 212

In de [kadernota 2026](#) is een voorstel opgenomen voor de nadere en praktische invulling van de wijze van besluitvorming en rapportage omtrent de kredieten. Dit om u als raad *inhoudelijk* in positie te brengen *bij met name projecten in de openbare ruimte* als onze (beleids)kaders en wensen, alsmede wensen van betrokkenen een afweging vragen. U bepaalt wat bestuurlijk relevant is.

Reguliere investeringen / routinekredieten

De routinekredieten betreffen jaarlijks terugkeren kredieten voor de reguliere aanleg en aanschaf van objecten in de buitenruimte of voor de reguliere bedrijfsvoering met veelal beperkte inhoudelijke sturing.

Reguliere investeringen Infra en riolering

Investerings in het beleidsveld Infra en riolering hebben veelal in zowel omvang als het aantal investeringen een relevante impact in het totale investeringsprogramma. Echter voor reguliere IP-projecten heeft separate besluitvorming lang niet altijd meerwaarde.

Hiervoor hanteren we de volgende *inhoudelijke* indeling in projecten ten behoeve van de besluitvorming:

- Type 1: project sectorale vervanging;
- Type 2: integrale projecten;

- Type 3: herinrichtingsprojecten en door de raad aangewezen projecten.

Type 1 project: sectorale vervanging:

Dit type project is sectoraal van aard en vraagt geen aanvullende ruimteclaim. Er is geen sprake van herinrichting en betreft vervanging 'nieuw voor oud'.

Type 2 project: integraal project:

Dit type project betreft een integraal karakter binnen de beleidskaders zonder grote dilemma's over ruimte. Over het algemeen is het vervangen 'nieuw voor oud' maar blijven we zeker kijken naar *inhoudelijke* koppelkansen. Het vertrekpunt voor de ontwerpfase is echter wel de bestaande inrichting. Dit is een belangrijk verschil ten opzichte van een type 3 project.

Type 3 project: herinrichtingsproject:

Dit type project betreft een integraal karakter met de ruimte om beleidsthema's goed te integreren. Hier ontstaat ook een *inhoudelijke ruimteclaim* (5m2 ambitie voor 1m2 ruimte) in relatie tot het herinrichtings-vraagstukken en roept mogelijk dilemma's op. Om deze keuzes te kunnen maken, kunt u als raad tijdens het participatietraject de kaders bepalen ten aanzien van dit project, voordat het voorlopige ontwerpproces begint.

In kader van onze financiële opgaven stellen we voor om een aantal projecten terug te brengen van type 3 naar type 2 en zodoende de bestaande *inhoudelijke* inrichting als uitgangspunt te nemen. Wat ons betreft blijven we hierbij wel naar klimaat adaptieve maatregelen kijken omdat we simpelweg onze ogen niet kunnen sluiten voor de klimaatverandering in relatie tot de openbare ruimte, ondanks de financiële uitdagingen. Bij de kadernota is onderstaande krediet vastgesteld als het project dat inhoudelijk een type 2 label krijgt i.p.v. type 3:

Walburg Noord. Dit project is met name omvangrijk vanwege de grootte van het gebied waarbij 90% het inrichten van een wijk betreft met 'standaard voorzieningen'. Binnen het project is ook een behoorlijke groengebied aanwezig dat kansen biedt om verschillende beleidsdoelen te realiseren. Dit deel van het project zal vanuit een type 3 gedachtegoed worden aangevlogen.

De projecten PJ Oudplein/ Gerbrandyplein en Heerjansdam Noord zijn als type 3 gekwalificeerd waarbij op het moment dat we deze type-project methodiek zijn gaan gebruiken deze projecten al ver gevorderd in het ontwerpproces zaten. Het effect van afschalen naar type 2 heeft voor deze projecten geen effect omdat het teruggaan naar de ontwerptafel veel frictie -en extra proceskosten met zich meebrengen. Voor project Molenweg HJD geldt dat deze type 3 blijft vanwege de wens om tijdens het participatieproces de verkeerskundige uitgangspunten eerst vast te stellen door de Raad voordat we een voorlopig ontwerp gaan opstellen. Voor het project Kort Ambacht fase 1 en 2 heeft u de projectkaders vastgesteld als basis voor het verdere ontwerpproces.

Vastleggen uitgangspunten en afspraken overige investeringen

Het college beziet jaarlijks bij de kadernota alle overige investeringen. Het voorstel is dat het college bij de kadernota een inschatting maakt welke van deze investeringen bestuurlijk relevant zouden kunnen worden geacht door de raad. Uiteraard bepaalt de raad zélf altijd wat bestuurlijk relevant is en specifieker: voor welke investeringen u aparte besluitvorming wenst.

Bij de kadernota zijn onderstaande kredieten voorgesteld als 'bijzonder investeringsbudget':

- Stationskwartier IP (besluitvorming. via grexen)
- Diztrikt Planetenbuurt (besluitvorming. via grexen)
- Onderwijshuisvesting
- Persleiding riolering Doumaweg

NB: investeringskredieten samenhangend met een grondexploitatie hebben per definitie al besluitvorming vooraf. Deze methodiek wijzigt dus niet, want het los besluiten van investeringsbudgetten respectievelijk losse grondexploitaties ontnemt u het integrale overzicht bij deze integrale gebiedsontwikkelingen. Los van deze logica is het technisch onmogelijk om "ja" te zeggen tegen de grondexploitatie en "nee" tegen de daarmee samenhangende investeringsbudgetten en vice versa. Dit betreft op dit moment het Stationskwartier en Diztrikt Planetenbuurt. De besluitvorming en kaderstelling op deze investeringsbudgetten is al geweest of hangen nadrukkelijk samen de toekomstige vast te stellen grondexploitaties dat het één niet zonder het ander kan.

In de P&C-documenten rapporteren we dus expliciet op:

- Type 3 projecten van het IP;
- Investeringsbudgetten samenhangend met het Stationskwartier en Diztrikt Planetenbuurt;
- Onderwijsgebouwen;
- Persleiding riolering Doumaweg;
- De type 1 en 2 projecten worden, naast de type 3, ook gerapporteerd via de projectenrapportage en projectenmarkt in de maand maart van het kalenderjaar. Indien een type 2 project enige vorm van politieke relevantie met zich mee brengt zal ook hiervoor gekozen worden om de projectkaders eerst voor te leggen aan de Raad. Via de jaarlijkse projectenrapportage zullen we dit kenbaar maken.

Verloop van de reserves

Reserves 2026

Reserves	Verloop 2026							Saldo eind 2026
	Saldo begin 2026	Overige vermeerderingen	Totale vermeerderingen	Overige verminderingen	Vermindering en ter dekking van afschrijvingen	Totale verminderingen		
Algemene reserves								
Algemene reserve	21.779	0	0	440		440	21.339	
<i>Geraamd resultaat (van/naar algemene reserve)</i>	0	0	0	0		0	0	
Dekkingsreserve	0	0	0	0		0	0	
Weerstandscapaciteit Grondbedrijf	2.584	0	0	0		0	2.584	
Subtotaal Algemene reserves	24.363	0	0	440	0	440	23.923	
Bestemmingsreserves								
Reserve Gerealiseerde Winstpotentie Grondbedrijf	4.233	590	590	704		704	4.119	
Reserve Uitvoeringsprogr. Gebiedsontw.	11.325	590	590	247		247	11.668	
Reserve Kapitaaldekking afschrijvingen	18.326	0	0		1.732	1.732	16.594	
Reserve Taakmutaties algemene uitkering	269	0	0	0		0	269	
Reserve Investeringsprogramma	1.000	0	0	0		0	1.000	
Reserve Degeneratiekosten	610	500	500	0		0	1.110	
Reserve Veerkrachtige Buurten	422	0	0	0		0	422	
Reserve Programma Duurzaamheid	509	0	0	0		0	509	
Egalisatiereserve Reiniging	122	0	0	0		0	122	
Reserve Huisvesting onderwijs	100	200	200	0		0	300	
Reserve Investeringsfonds	0	0	0	0		0	0	
Reserve Covid-19	0	0	0	0		0	0	
Reserve Generatiepact	78	0	0	0		0	78	
Reserve Bomenfonds	0	0	0	0		0	0	
Reserve Thuis in Zwijndrecht	63	0	0	0		0	63	
Subtotaal Bestemmingsreserves	37.058	1.880	1.880	951	1.732	2.683	36.254	
Totaal reserves	61.421	1.880	1.880	1.391	1.732	3.123	60.177	

Reserves 2027-2029

Reserves	2027			2028			2029			Saldo eind 2029
	Saldo eind 2026	vermeerdering	vermindering	Saldo eind 2027	vermeerdering	vermindering	Saldo eind 2028	vermeerdering	vermindering	
Algemene reserves										
Algemene reserve	21.339	0	13.000	21.326	0	0	21.326	0	0	21.326
<i>Geraamd resultaat (van/naar algemene reserve)</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dekkingsreserve	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Weerstandscapaciteit Grondbedrijf	2.584	0	0	2.584	0	0	2.584	0	0	2.584
Subtotaal Algemene reserves	23.923	0	0	23.910			23.910			23.910
Bestemmingsreserves										
Reserve Gerealiseerde Winstpotentie Grondbedrijf	4.119	356.380	356.380	4.119	597	597	4.119	294	294	4.119
Reserve Uitvoeringsprogr. Gebiedsontw.	11.668	356.380	205.555	11.819	597	197	12.218	294	192	12.320
Reserve Kapitaaldekking afschrijvingen	16.594	0	1.301.961	15.292	0	1.218	14.074	0	1.156	12.918
Reserve Taakmutaties algemene uitkering	269	0	0	269	0	0	269	0	0	269
Reserve Investeringsprogramma	1.000	0	0	1.000	0	0	1.000	0	0	1.000
Reserve Degeneratiekosten	1.110	500.000	0	1.610	500	0	2.110	0	0	2.110
Reserve Veerkrachtige Buurten	422	0	0	422	0	0	422	0	0	422
Reserve Programma Duurzaamheid	509	0	0	509	0	0	509	0	0	509
Egalisatiereserve Reiniging	122	0	0	122	0	0	122	0	0	122
Reserve Huisvesting onderwijs	300	300.000	0	600	400	0	1.000	500	0	1.500
Reserve Investeringsfonds	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve Covid-19	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve Generatiepact	78	0	0	78	0	0	78	0	0	78
Reserve Bomenfonds	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve Thuis in Zwijndrecht	63	0	0	63	0	0	63	0	0	63
Subtotaal Bestemmingsreserves	36.254			35.903			35.984			35.430
Totaal reserves	60.177	1.512.760	1.876.896	59.813	2.094	2.012	59.895	1.088	1.642	59.341

bedragen x € 1.000

Budgettaire effecten reserves en voorzieningen 2026-2029

Hieronder treft u tenslotte een overzicht aan met de budgettaire effecten voor de jaarlijkse exploitatiebegroting, veroorzaakt door de verrekeningen met de algemene- en bestemmingsreserves, alsmede de voorzieningen.

Budgettaire effecten reserves en voorzieningen Begroting 2026-2029 voor de exploitatie				
	2026	2027	2028	2029
<i>Verrekeningen met reserves:</i>				
Storting	-1.880	-1.513	-2.094	-1.088
Onttrekking	3.123	1.877	2.012	1.642
saldo verrekeningen met reserves	1.243	364	-82	554
<i>Verrekeningen met voorzieningen:</i>				
Onttrekking aan voorziening rioolering	706	1.167	1.361	1.600
Storting in voorziening wethouderspansioen	-145	-145	-145	-145
Storting in voorziening dubieuze deb belastingen	-59	-59	-59	-59
Saldo verrekeningen met voorzieningen	502	963	1.157	1.396
<i>NB. Exclusief rentebijdringen op voorzieningen</i>				
Totaal effect voor de begrotingssaldi	1.745	1.327	1.075	1.950

- = nadeel voor de exploitatie

Verloop van de voorzieningen

Omschrijving voorziening	Saldo begin 2026	vermeer- deringen	vermin- deringen	Saldo eind 2026	Saldo eind 2027	Saldo eind 2028	Saldo eind 2029
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's							
Pensioen Wethouders	3.406	145	145	3.406	3.405	3.405	3.405
Verlofsparen	102	0	0	102	102	102	102
Voorziening verlof stuwmeer (bovenwett.)	0	0	0	0	0	0	0
Subtotaal	3.508	145	145	3.507	3.507	3.507	3.507
Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is							
Riolering	3.094	0	706	2.388	1.222	-139	-1.739
Subtotaal	3.094	0	706	2.388	1.222	-139	-1.739
Totaal voorzieningen	6.602	145	851	5.896	4.729	3.368	1.767
Voorzieningen grondbedrijf en dubieuze debiteuren							
Stedelijke Ontwikkeling Grondbedrijf	15.087	295	5.828	9.555	9.739	9.927	336
Dubieuze Debiteuren Algemeen	287	0	0	287	287	287	287
Dubieuze Debiteuren Belastingen	362	59	59	362	362	362	362
Subtotaal	15.737	354	5.887	10.204	10.388	10.577	986
Totaal voorzieningen inclusief voorzieningen grondbedrijf en dubieuze debiteuren	22.339	499	6.738	16.100	15.117	13.944	2.753

- de voorziening Stedelijke Ontwikkeling Grondbedrijf wordt in de jaarstukken op twee plekken in de balans gepresenteerd. Voor de grondexploitaties waarvan de boekwaarde door de voorziening negatief is geworden wordt het bedrag onder nul, gepresenteerd onder de voorzieningen. Het restant wordt in mindering gebracht op het onderhanden werk. Voor de begroting kiezen we uit praktische overwegingen voor een samengevoegde presentatie.
- de voorzieningen inzake dubieuze debiteuren worden in de jaarstukken niet gepresenteerd onder de vaste passiva, maar in mindering gebracht op de overige vorderingen.

Toelichting voorzieningen

Pensioenvoorziening Wethouders

Deze voorziening is bedoeld ter dekking van toekomstige pensioenaanspraken van wethouders. Het gaat enerzijds om pensioenoverdracht van een vertrekkende of gewezen wethouder aan zijn volgende werkgever of pensioenfonds en anderzijds om de pensioenlasten van gepensioneerde wethouders. Hiervoor is een jaarlijks vaste dotatie begroot van € 145.000.

Voorziening riolering

Deze voorziening is bedoeld om de jaarlijkse fluctuaties van het product riolering in de exploitatie op te vangen. Het exploitatieoverschot wordt toegevoegd aan de voorziening.

Voorziening stedelijke ontwikkeling Grondbedrijf

Deze voorziening dient voor de dekking van de nadelige exploitatieresultaten van af te sluiten grondexploitaties. Voor een specificatie per project verwijzen wij naar de paragraaf grondbeleid.

Voorziening dubieuze debiteuren

Deze voorziening dient ter dekking van het oninbaar worden van algemene openstaande vorderingen. Het saldo van de voorziening is bepaald door een inschatting te maken van de inbaarheid van de openstaande vorderingen.

Voorziening dubieuze debiteuren belastingen

Deze voorziening dient ter dekking van het oninbaar worden van openstaande belastingvorderingen.

Bijlage

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Programma/taakvelden	Begroting		
	Lasten	Baten	Saldo
<i>Programma 1 Dienstverlening en bestuur, communicatie en participatie</i>			
0.1 Bestuur	-3.523	0	-3.523
0.10 Mutaties reserves	0	10	10
0.2 Burgerzaken	-2.694	1.085	-1.608
0.63 Parkeerbelasting	0	49	49
0.8 Overige baten en lasten	-152	0	-152
1.2 Openbare orde en veiligheid	-274	112	-162
2.2 Parkeren	-10	0	-10
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-4	0	-4
8.3 Wonen en bouwen	-1.996	2.115	120
<i>Subtotaal Programma 1 Dienstverlening en bestuur, communicatie en participatie</i>	<i>-8.652</i>	<i>3.372</i>	<i>-5.280</i>
<i>Programma 2 Wonen, bouwen en wooncarrière</i>			
0.10 Mutaties reserves	-1.380	1.623	244
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-154	48	-107
1.2 Openbare orde en veiligheid	-53	89	36
2.1 Verkeer en vervoer	-72	257	185
2.2 Parkeren	-65	114	49
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-579	0	-579
4.2 Onderwijshuisvesting	-2.868	163	-2.705
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-1.000	10	-990
5.2 Sportaccommodaties	-3.694	1.339	-2.356
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-100	86	-14
5.5 Cultureel erfgoed	-18	0	-18
5.6 Media	-12	56	44
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-615	27	-588
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-2.461	534	-1.927
8.1 Ruimte en leefomgeving	-2.635	15	-2.619
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-8.028	8.551	523
8.3 Wonen en bouwen	-1.607	32	-1.575
<i>Subtotaal Programma 2 Wonen, bouwen en wooncarrière</i>	<i>-25.340</i>	<i>12.944</i>	<i>-12.396</i>
<i>Programma 3 Bestrijding van armoede</i>			
3.1 Economische ontwikkeling	-562	0	-562
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-508	1.018	509
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-109	73	-36
3.4 Economische promotie	-47	0	-47
6.3 Inkomensregelingen	-30.779	22.396	-8.383
6.4 WSW en beschut werk	-4.585	0	-4.585
6.5 Arbeidsparticipatie	-4.216	0	-4.216
6.714 Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	-95	0	-95
<i>Subtotaal Programma 3 Bestrijding van armoede</i>	<i>-40.901</i>	<i>23.486</i>	<i>-17.415</i>

<i>Programma 4 Welzijn en zorg</i>				
0.10	Mutaties reserves	0	300	300
0.4	Overhead	-195	0	-195
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-1.840	450	-1.390
5.1	Sportbeleid en activering	-1.721	0	-1.721
5.2	Sportaccommodaties	-39	0	-39
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-105	0	-105
5.6	Media	-1.481	0	-1.481
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-120	0	-120
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-6.026	806	-5.220
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo	-2.653	0	-2.653
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	-1.650	0	-1.650
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-236	0	-236
6.3	Inkomensregelingen	-48	0	-48
6.60	Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	-3.180	0	-3.180
6.711	Huishoudelijke hulp (Wmo)	-4.920	0	-4.920
6.712	Begeleiding (Wmo)	-4.888	0	-4.888
6.713	Dagbesteding (Wmo)	-1.719	0	-1.719
6.714	Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	-298	0	-298
6.751	Jeugdhulp ambulante lokaal	-3.326	0	-3.326
6.752	Jeugdhulp ambulante regionaal	-1.383	0	-1.383
6.753	Jeugdhulp ambulante landelijk	-2.228	0	-2.228
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal	-751	0	-751
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	-4.992	0	-4.992
6.791	PGB Wmo	-1.212	0	-1.212
6.792	PGB Jeugd	-5.804	0	-5.804
6.811	Beschermd wonen (Wmo)	-308	1.913	1.605
6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo)	-291	0	-291
6.821	Jeugdbescherming	-2.335	0	-2.335
6.822	Jeugdreclassering	-176	0	-176
6.91	Coördinatie en beleid Wmo	-1.397	0	-1.397
7.1	Volksgezondheid	-2.717	0	-2.717
8.3	Wonen en bouwen	-15	0	-15
<i>Subtotaal Programma 4 Welzijn en zorg</i>		-58.055	3.469	-54.586
<i>Programma 5 Veiligheid, leefomgeving en duurzaamheid</i>				
0.10	Mutaties reserves	-500	328	-172
0.63	Parkeerbelasting	0	163	163
0.64	Belastingen overig	-107	0	-107
0.8	Overige baten en lasten	-70	0	-70
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-5.046	10	-5.036
1.2	Openbare orde en veiligheid	-625	0	-625
2.1	Verkeer en vervoer	-10.262	1.338	-8.924
2.2	Parkeren	-309	0	-309
2.3	Recreatieve havens	-7	7	0
2.4	Economische havens en waterwegen	-376	83	-293
2.5	Openbaar vervoer	-199	0	-199
5.4	Musea	-22	0	-22
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-5.623	31	-5.592
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-71	17	-55
6.3	Inkomensregelingen	-1.160	0	-1.160
7.2	Riolering	-6.090	8.671	2.581
7.3	Afval	-7.267	8.182	915
7.4	Milieubeheer	-2.598	823	-1.775
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-1.072	1.034	-38
<i>Subtotaal Programma 5 Veiligheid, leefomgeving en duurzaamheid</i>		-41.405	20.686	-20.719
<i>Programma Algemene dekkingsmiddelen</i>				
0.5	Treasury	-489	894	404
0.61	OZB woningen	0	6.545	6.545
0.62	OZB niet-woningen	0	6.875	6.875
0.64	Belastingen overig	0	105	105
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	112.410	112.410
<i>Subtotaal Programma Algemene dekkingsmiddelen</i>		-489	126.829	126.340

<i>Programma Financiën</i>				
0.10	Mutaties reserves	0	0	0
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	1.832	0	1.832
0.5	Treasury	-32	0	-32
0.61	OZB woningen	-172	0	-172
0.62	OZB niet-woningen	-437	0	-437
0.64	Belastingen overig	-45	0	-45
0.8	Overige baten en lasten	-1.084	272	-813
<i>Subtotaal Programma Financiën</i>		62	272	333
<i>Programma Overhead</i>				
0.10	Mutaties reserves	0	862	862
0.4	Overhead	-17.150	38	-17.112
<i>Subtotaal Programma Overhead</i>		-17.150	900	-16.250
<i>Programma Vennootschapsbelasting</i>				
0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)	-26	0	-26
<i>Subtotaal Programma Vennootschapsbelasting</i>		-26	0	-26
Totaal		-191.956.930	191.956.930	0

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000